

SATURS

GEOGRĀFISKAIS NOVIETOJUMS.....	3
VĒSTURISKĀ ATTĪSTĪBA	3
PILSĒTA.....	3
LAUKU TERITORIJA	4
TERITORIJAS FIZISKI ĢEOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS.....	7
RELJEFS UN ĢEOMORFOLOĢIJA	7
HIDROGRĀFIJA UN HIDROLOĢIJA	10
GRUNTSŪDEŅI, ŪDENSAPGĀDE	11
KLIMATS.....	11
VEĢETĀCIJA	11
IEDZĪVOTĀJI.....	13
NODARBINĀTĪBA	15
DABAS RESURSI.....	19
MEŽA RESURSI.....	19
DERĪGIE IZRAKTEŅI	21
TŪRISMA RESURSI.....	29
KULTŪRVIDES RESURSI	30
AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS.....	33
KULTŪRAS PIEMINEKĻI	33
ZIEMEĻVIDZEMES BIOSFĒRAS REZERVĀTS.....	34
AIZSARGĀJAMIE DABAS OBJEKTI	34
STARPTAUTISKĀS NOZĪMES ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS.....	35
CITI AIZSARGĀJAMI DABAS OBJEKTI.....	35
VIDES KVALITĀTE	36
PIESĀRŅOTĀS TERITORIJAS	36
GAISA PIESĀRŅOJUMS.....	37
TEKOŠO ŪDEŅU KVALITĀTE.....	42
ATKRITUMI.....	44
SOCIĀLĀ INFRASTRUKTŪRA.....	44
IZGLĪTĪBA.....	44
BIBLIOTĒKAS.....	46
SALACGRĪVAS MUZEJS.....	47
VESELĪBAS AIZSARDZĪBA	48
SALACGRĪVAS BĀRIŅTIESA	49
SOCIĀLĀ PALĪDZĪBA	50
ATPŪTA UN SPORTS	51
PAKALPOJUMI.....	54
FINANSES UN BUDŽETA VEIDOŠANĀS STRUKTŪRA.....	55
MĀJOKĻI.....	58
TAUTSAIMNIECĪBAS NOZARES	59
RŪPNIECĪBA	59
BŪVNICĪBA.....	60
LAUKSAIMNIECĪBA	60
MEŽSAIMNIECĪBA	62
TŪRISMS	63
ZIVSAIMNIECĪBA	71
OSTA	71
INFRASTRUKTŪRA.....	75
ŪDENSSAIMNIECĪBA.....	75
ELEKTROAPGĀDE	75
TELEKOMUNIKĀCIJAS.....	76
CEĻI.....	76

Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju attīstības programma
ESOŠĀS SITUĀCIJAS APRAKSTS

SATIKSME.....	77
PIELIKUMI.....	78
1. ĢEOLOĢISKĀ KARTE M 1:100 000	78
2. SATECES BASEINU SHĒMA	78
3. DERĪGO IZRAKTEŅU KARTE M 1:100 000	78
4. KULTŪRVIDES OBJEKTI.....	78
5. VĒSTURES, ARHITEKTŪRAS UN ARHILOĢIJAS PIEMINEKĻI	78
6. KULTŪRAS SPORTA UN ATPŪTAS OBJEKTI	78
7. TŪRISMA ATTĪSTĪBAI NOZĪMĪGĀKIE	78
8.PASAŽIERU PĀRVADĀJUMU SHĒMA M 1:85 000	78

GEOGRĀFISKAIS NOVIETOJUMS

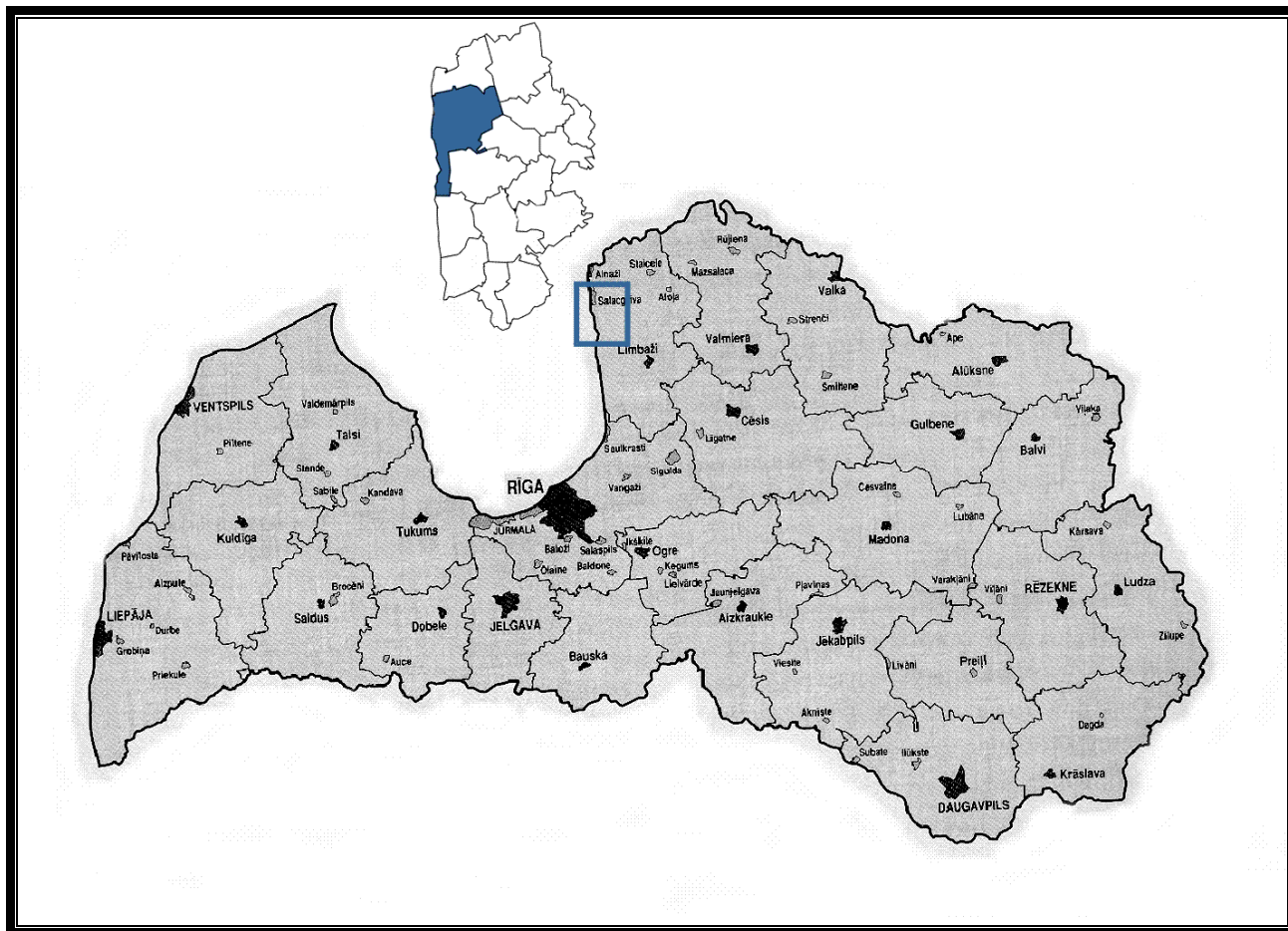
Salacgrīvas pilsēta ar lauku teritoriju atrodas Latvijas ziemeļu daļā, Vidzemē, Limbažu rajonā.

Salacgrīvas pilsēta atrodas Rīgas jūras līča krastā pie Salacas ietekas jūrā, abos tās krastos. Salacgrīvas administratīvajā teritorijā kopš 1977. gada ir iekļauts arī Kuivižu ciems, kas atrodas 3 km uz ziemeļiem no Salacgrīvas pilsētas, arī Rīgas jūras līča krastā.

Attālums no Salacgrīvas līdz Rīgai ir 103 km, līdz Limbažiem –50 km, līdz Valmierai – 95 km, uz ziemeļiem no Salacgrīvas atrodas Ainažu pilsēta – 13 km.

Galvenā iedzīvotāju kustība notiek uz Limbažiem un uz Rīgu.

Salacgrīvas pilsētas platība ir 12,57 km², bet lauku teritorijas platība ir 312,83 km².

VĒSTURISKĀ ATTĪSTĪBA

PILSĒTA

Apdzīvotas vietas attīstība ir saistīta ar tās atrašanos pie kuģojamas upes. Jau 5. –6. gs. pie Salacas grīvas bijusi lībiešu apmetne Saletsa. 1226. gadā Salacas labajā krastā uzcelta bīskapa Alberta bruņinieku pils. Ap pilskalnu vēl tagad redzams, kur bijis kanāls, pa kuru braukuši kuģi. Atrazdamās stratēģiski svarīgā vietā pie Salacas ietekas jūrā, karos viduslaiku Livonijā pils gandrīz vienmēr izraudzīta par uzbrukuma mērķi, tādēļ stipri cietusi, līdz 17. gs. pilnīgi sabrukusi

Līdz pat 19. gs. vidum Salacas novads bija nomaļš Vidzemes nostūris, kura iedzīvotāji dzīvojuši diezgan lielā trūkumā. Cerot uz dzīves apstākļu uzlabošanu, ievērojama daļa novada zemnieku, sākot ar 1846.gada nemieriem, pārgāja ķeizara ticībā, un jau pēc 10 gadiem pareizticīgo ir ap 1200 dvēseļu.

Neraugoties uz to, vairākums vietējo iedzīvotāju palika uzticīgi luterāņu draudzei. Vēl vairāk, tie izlēma gandrīz 100 gadu vecā koka dievnama vietā celt jaunu mūra baznīcu, ko arī gada laikā pabeidza.

Tā kā Salacas novads no pārējās Vidzemes bija nošķirts ar lieliem mežu masīviem, liekas likumsakarīgi, ka tieši šeit, tā vismaz uzskata, dzīvojis pēdējais no Vidzemes libiešiem Gusts Bisenieks (miris 1868. gadā).

Salacgrīvas miesta veidošanās saistāma ar piekrastes kuģniecības attīstību Rīgas līcī. Salacas grīvā no laukakmeņiem izbūvēja molu un padziļināja upes gultni, kas ļāva ostā līdzšinējo liellaivu vietā iebraukt arī kuģiem. Salacgrīva kļuva par nozīmīgu Ziemeļvidzemes ražojumu - labības, linu, bet īpaši kokmateriālu - pārkraušanas vietu tālākai transportēšanai galvenokārt uz Rīgu un Pērnavu. Gada laikā ostā ienāca 150 - 200 kuģu. Pirmās tirgotavas atvēršana Salacgrīvā 1870. gadā sekmēja iedzīvotāju pieplūdumu, un gadsimta beigās te jau bija vairāk nekā 70 dzīvojamo un 40 noliktavu ēku. Attīstoties dzelzceļu būvniecībai Vidzemē, mazinājās preču plūsma caur Salacgrīvu. Lielākā daļa potenciālo kravu tika transportēta caur jaunizbūvēto (1909. g.) Ainažu ostu, ko ar iekšzemi savienoja dzelzceļš. Šādos apstākļos par Salacgrīvas prioritāti kļuva tikai koku pludināšana pa Salacu un to transportēšana tālāk.

Latvijas brīvvalsts laikā aktīvāka kļuva Salacgrīvas kultūras dzīve. 1921. gadā pēc H.Eidemaņa iniciatīvas tika nodibināta Salacgrīvas vidusskola. Pateicoties luterāņu draudzes un ugunsdzēsēju dāmu komiteju aktīvai darbībai, bieži notika dažādi kultūras pasākumi. 1935. gadā Salacgrīvā bija 168 dzīvojamās ēkas, bet iedzīvotāju galvenā nodarbošanās bija zemkopība, koku pludināšana, tirdzniecība un zvejniecība. Padomju varas periodā Salacgrīvas saimnieciskajā dzīvē notika lielas pārmaiņas. Tās sākas ar sākotnēji Ainažos paredzētās zivju fabrikas izvietojumu Salacgrīvā, kā arī zvejnieku arteļa "Brīvais vilnis" dibināšanu. Reizē ar zivrupniecības attīstību no jauna tika izbūvēta osta, uzcelti jauni dzīvojamie nami, auga pilsētas iedzīvotāju skaits. 1960. gadā Salacgrīvu ar Rīgu savienoja jaunā, iztaisnotā Tallinas šoseja. 1977. gadā Salacgrīvai tika pievienots bijušā zvejnieku kolhoza "Enkurs" centrs - Kuiviži. Pieaugot zvejnieku kolhozu turībai, arī pilsēta kļuva labiekārtotāka. Tās ziemeļu daļā tika izveidots Zvejnieku parks ar vienu no labākajiem stadioniem Latvijas provincē un brīvdabas estrādi, kur ik gadus jūlija sākumā notiek visā Latvijā plaši pazīstamie Zvejnieku svētki., no 2001.gada Jūras svētki. Mūsdienu Salacgrīva, neraugoties uz daudzajām problēmām, ir plaukstoša Latvijas mazpilsēta. Liela nozīme pilsētas saimniecībā ir koku eksportam, kokapstrādei, pārtikas ražošanai un tirdzniecībai.

LAUKU TERITORIJA

Izsenis Salacgrīvas apkārtnē ir bijusi libiešu apdzīvota teritorija, kaut gan atradums pie Birzišiem jeb Birzēm - akmens laikmeta cirvis - vedina domāt par senākām iedzīvotāju apmetnēm šai pusē.

Pēc rakstītām ziņām un arheoloģiskā materiāla Vidzemē jau 10. -13. gs. nodalāmi 4 libiešu apdzīvoti novadi: Daugava, Turaida, Metsepole un Idumeja. Salacas pagasta teritorija attiecīgi pieder arī Indriķa hronikā minētajam Metsepoles novadam, kur jau 1205. gadā priesteris Alobrands dibināja baznīcu un uzsāka kristietības sludināšanas misiju.

Kā uz senu libiešu kulta vietu šajā apvidū 14. gs. norāda Svētupes labajā krastā pie Kuikūļiem arheologa Jura Urtāna vadībā 1973. gadā veiktie arheoloģiskie darbi. Šeit atrodas divas libiešu upurālas, kas kā ģeoloģisks objekts veidojies vidusdevona (aptuveni pirms 400 milj. gadu) smilšakmenī. Lielākā ala ir 46 m gara un galvenokārt zema un šaura. Mazākā ala ir 19,5 m gara un pat līdz 2 m augsta. Alas sienās atklātas mūsu senču maģiskās zīmes - lietuvēna krusts, Jumja u.c. zīmes. Alas pētītas no 18. gs. beigām un kā ziedošanas vietas minētas 17. un 18. gs. baznīcu vizitācijas protokolos. Priekštelpā 1973. gadā atrada 628 monētas un 35 senlietas, kā arī organiskas cilmes ziedojumus. Vecākais uzraksts datēts ar 1664. gadu.

Tuvākā pastāvīgā libiešu apmetne jeb ciems bijusi pie Salacas upes grīvas. Pirmās Latvijas brīvvalsts laikā vēsturnieki uzskatīja, ka šeit, t.i. Salacgrīvā, pirms arhibīskapa Alberta 1226. gadā celtās mūra pils bijusi ne tikai pastāvīga apmetne, bet arī senču pils. Tagad arheologi jaunākajos pētījumos mēģina pierādīt, ka nocietināta senču pils iespējama vienīgi vietā, kur tā pienācīgi pasargāta no iespējamajiem vikingu uzbrukumiem no jūras puses. Tāpēc tā bija jāceļ vismaz vairākus km no jūras un Salacgrīvā tādu nav ko meklēt. Šie dažādie pētījumi rosina meklēt jaunus pierādījumus.

No tā, ka Salacgrīva jau 13. gs. kļuva par bīskapa izmantotu tirdzniecības centru un ostu (uz šejieni bija iespējams nogādāt preces gan pa ūdens, gan pa sauszemes ceļiem), ieguva visa apkārtnē. Radās nepieciešamība sazarot satiksmes ceļu tiklu Limbažu - Salacgrīvas virzienā. Pateicoties tirdzniecības attīstībai, satiksmes tikla biežuma ziņā Salacas novads jau 14. gs. izvirzījās vienā no pirmajām vietām Latvijas teritorijā.

Poļu -zviedru kara (1655.-1660.) laikā pieauga ceļu nozīme Rīgas- Pērnavas virzienā. 17. gs. vecākais ceļš gāja no Rīgas gar jūrmalu uz Vecāķiem, Carnikavu un tālāk gar pašu jūrmalu cauri Svētciešiem uz Salacgrīvu un tālāk līdz Pērnavai.

Otrs ceļš gājis no Salacgrīvas uz Svētciešiem, pāri Svētupei uz Ķirbižiem, Tūju, Liepupes baznīcu, bet no turienes uz Skulti un Saulkrastiem, tālāk pievienojoties jūrmalas ceļam. Jūrai aizsalstot, visas preces no Pērnavas uz Rīgu un otrādi pārvadāja pa zemes ceļiem. Osta un satiksmes ceļu tīkls ļāva Salacgrīvas un tuvākās apkārtnes iedzīvotājiem iegūt papildlīdzekļus tirgojoties.

16. gs. Salacas pagasta teritorija ir daļa no Vecsalacas(Salis) pilsnovada, kas robežojās ar Alojas, Limbažu un Liepupes pilsnovadiem. Zviedru laikā 17. gs. Vecsalacas pilsnovadu piešķīra valsts padomniekam Pēram Banēram.

18. gs. Vecsalacas muiža, ko savā īpašumā bija ieguvusi veca muižnieku dzimta Ferzeni - izvirzījās par nozīmīgu centru novada saimnieciskajā un kultūras domē. Pēc dižciltības pakāpes jaunie īpašnieki bija baroni, brīvkunģi un grāfi, kam ģerbonī attēlota lidojoša zivs ar putna spārniem, bet mutē tai - riņķis. Ja Kurzemē 18. gs. otrajā pusē lielākā mākslas darbu kolekcija piederēja Kurzemes hercogam, tad Vecsalacas (jeb Lielsalacas) muižā bijusi viena no lielākajām kolekcijām Vidzemē. Barons Hanss Ferzens bija savdabīga un pretrunīga personība. Viņš neprata organizēt un vadīt savas muižas saimniecisko dzīvi, un tā zemnieki, kā apgalvoja Garlībs Merķelis, kas dažreiz viesojās barona pilī, isā laikā kļuva par visnabadzīgākajiem ļaudīm visā novadā. Muiža atradās Salacas labajā krastā, vairākus km no upes ietekas jūrā. Ceļš no muižas centra veda pāri tiltam, rotātam ar dekoratīvām skulptūrām. Muižā bija ierīkotas mākslīgās pilsdrupas, kas tajā laikā piederēja pie modernas ainavu arhitektūras. Sevi vērtēdams kā mākslas cienītāju un pazinēju, viņš atbilstoši savai gaumei spieda dzimtajaudis dzīvot samākslotu dzīves veidu. Tiem vajadzēja staigāt šveiciešu tautas tērpos, angļu jūrnieku formā vai kā citādi - atbilstoši barona iecerētām teatralizētām dzīves situācijām, kuras tika spēlētas muižas biežajiem viesiem.

Salacgrīvas pilsdrupās iekārtotais barona Ferzena jūras muzejs varēja būt viņa nopietnākais ieguldījums novada kultūras mantojumā. Diemžēl par to saglabājušies tikai nostāsti. Piemēram, pa muzeja logiem esot pavēries skats uz jūru un upes grīvu. Upes likumā pie pilskalna atradusies Ferzena flotiles bāze - 6 lielās jūras laivas. Muzejā glabājušies dažādu laikmetu un valstu tālskati, jūras kartes un jūrniecības piederumi, kā arī gravīru kolekcija. Taču muzejs beidza pastāvēt līdz ar Ferzena aiziešanu viņšaulē. Barons un viņa piederīgie guldīti dzimtas kapličā Salacgrīvā. Salacas skola bija pati pirmā visā Limbažu novadā. 1686. g. Salacas mācītājs J. Hofmanis ziņojis ģenerālsuperintendentam Fišeram, ka draudzei ir cilvēks, kas māca zemnieku bērņus lasīt, rakstīt un vingrināties katķismā.

Draudzes skola izveidota 17. gs., bet 1736. gadā skolā mācījušies 7 skolēni. Skolas zeme atradusies Jaunsalacas novadā, t.i., Svētcieša pusē.

18.gs. lasītpratēju skaits pieauga ātri. 1788. gadā Salacas draudzē tādi bija 144 zēni un 102 meitenes, 125 vīrieši un 68 sievietes. Lasītnepratēji bija 168 zēni un 220 meitenes, 207 vīrieši un 268 sievietes. 1798. gadā lasīt prata 316 bērņi un 466 pieaugušie, bet lasīt neprata 145 bērņi un 263 pieaugušie.

19.gs., kad draudzes skolas kļuva par augstākās pakāpes skolu ar 2-3 gadīgu mācību kursu, tajās uzņēma tikai pagastskolu beigušus 14-16 gadus vecus jaunekļus. Mācību maksa bija liela - 6 līdz 7 rubļi gadā. Tāpēc skola pieejama tikai turīgākajiem saimnieku un muižas kalpotāju bērņiem.

80. -tajos gados Salacas draudzes skolā mācījās 50-60 skolēnu. Skolotāju alga bija 504 rubļi mēnesī.

19. gs. vidū cara valdība deva solījumu "ķeizara ticībā" esošajiem dot zemi par brīvu, un trūcīgajos jūrmalas apvidos notika zemnieku masveida pāriešana pareizticībā. Sakarā ar to 1850. gadā Salacgrīvā atvērās pareizticīgo draudzes skola, bet Vecsalacas un Svētciešā - palīgskolas, kurās strādāja viens pagasta ievēlēts skolotājs. Pēc ziņām, ko 1909. gadā atrada Lielsalacas baznīcas torņa lodē zem gaiļa, 1857. gadā no luterāņu draudzes "atkritušas un pareizticībā pārgājušas apmēram 1200 dvēseles" jeb viena trešā daļa baznīcēnu.

Kad 1853. gadā Vecsalacas muiža tika pārdota Maksimiliānam Bēhagelam von Adlerkronam, tā skaitījās viena no saimnieciski vismazāk izmantotajām muižām visā apkārtnē. Jaunais īpašnieks bija ļoti rosīgs saimnieks. Viņa laikā muiža piedzīvoja uzplaukumu un solījās kļūt par perspektīvu saimniecisku rajonu. Muižai 1856. gadā piederēja 51062 pūrvietas mežu. No ieņemtajiem 15959 rubļiem mežsaimniecība devusi 2695 rubļu, lauksaimniecība - 8561 rbļ., lopkopība - 1322 rbļ., alus un degvīns - 5355 rbļ., bet zvejas noma - 330 rbļ.. Muiža sūtīja kurināmo malku uz Rīgu pārdošanai. Uz mežu kā uz ienākumu avotu barons lika lielas cerības. Ievērojamas summas šajos gados tika izlietas meliorācijai. 1907. gadā ostā iebrāuca 160 kuģi, kas izveda labību, baļķus, brusus un malku, bet ieveda sāli zivju sālišanai un akmeņogles. Ļoti laba strādnieka darba alga bija 30 kap. sudrabā, ziemas periodā - 25 kap. sudrabā. Vecsalacas- muižas barons bija

arī Salacgrīvas jūrmalas piekrastes īpašnieks. Kopš 1895. gada viņš zvejniekiem iznomāja lašu zvejas vietas par 25 rbļ. gadā. Vieta bija 250 sažuņu (šodien lašu robs ir 300 m) gara.

Vecsalacas muižā no 1874. - 1889. gadam bērnu dienas kopā ar vecākiem pavadīja nākamais tēlnieks, Baumaņu Kārļa kapu pieminekļa autors Gustavs Šķilters.

"Jesperu" mājās 1867. gadā dzimis ģenerālis Jānis Kalniņš, kurš Slokas, Babītes un tīreļa purvos, kā arī Nāves salā vadījis 3. Kurzemes bataljonu un apbalvots ar Lāčplēša kara ordeni.

Dzelzsbetona tiltu pār Salacu pie Vecsalacām uzbūvēja 1908. gadā un atklāja 1909. gada 13. jūnijā. Toreiz dzelzsbetons bija jauns būvniecības materiāls. Pateicoties Vācijas dzelzsbetona konstrukciju būvfirmai "Wayss and Freytag A.G." darbībai Latvijā, šis 20. gadsimta perspektīvais materiāls pie mums ieviesās ātrāk nekā citās toreizējās Krievijas provincēs. Vecsalacas tilts ir viens no diviem tiltiem Latvijas ceļos, kas fragmentāri saglabāties no dzelzsbetona ēras sākumposma.

Pirmās Latvijas Republikas pastāvēšanas laikā tagadējā Salacas pagasta teritorijā atradās divi - Salacas un Svētciema pagasti.

Salacas pagasts robežojās ar Rīgas jūras līci 8 km garumā, Ainažu un Salacgrīvas pilsētām, Ainažu, Rozēnu, Alojās, Pāles un Svētciema pagastiem. Pagastā darbojās 2 pamatskolas - Ausekļu 1. pakāpes un Korģenes sešgadīgā skola, kurās strādāja 7 skolotāji un mācījās 231 skolēns. Pašvaldība uzturēja nespējnieku patversmi. Pagastā darbojās aizsargu nodaļa, Vecsalacas bibliotēkas biedrība (dib. 1900. g.), Korģenes savstarpējā apdrošināšanas b-ba (dib. 1923. g.), Korģenes piensaimnieku sab-ba (dib. 1922. g.). Pēdējā eksportam 1936. gadā saražoja 620 mucīņas sviesta. Pašizmaksa 1 kg sviesta bija 28 santīmi. Vēl bija Korģenes lauksaimniecības mašīnu koplietošanas sab-ba un Kuivižu zvejnieku sab-ba "Virsaitis". Pagasta laudis kā lielu trūkumu izjuta to, ka nav sava tautas nama.

Uz 1937. gadu Salacas pagastā bija 2520 iedzīvotāju, 129 vecsaimniecības un 145 jaunsaimniecības, 66 sīksaimniecības.

Svētciems jeb Sveiciems (Neu-Salis) kā muiža dibināta pēc 1638. gada ar to pašu nosaukumu (Dorff Swatzhem) un piederēja Vecsalacas pilsoņiem.

Laikā no 1738. -1864. gadam muiža piederējusi dažādām muižnieku dzimtām Dunteniem, Meendorfiem, Martai Šarlotei Dorotejai Fegezakai, dzim. Aderkas u.c. Pirmās Latvijas Republikas laikā Svētciema pagasts atradās starp Salacgrīvu, Salacas, Pāles, Viļķenes un Vitrupes pagastiem un Rīgas jūras līci. 30. -to gadu beigās

Svētciema pagastā bija 56 vecsaimniecības, 163 jaunsaimniecības un 27 sīksaimniecības ar 1750 iedzīvotājiem. Darbojās viena sešklasīga pamatskola, kurā strādāja 3 skolotāji un mācījās 86 bērni. Pagastā darbojās arī Svētciema piensaimnieku sabiedrība, aizsargu nodaļa, lopu pārraudzības b-ba, 4 meliorācijas sabiedrības, 2 mašīnu koplietošanas b-bas, savstarpējā apdrošināšanas b-ba.

1928. gadā Zemkopības ministrija noorganizēja valsts Svētciema zirgu audzētavu, kas audzēja Hanoveras zirgus. Fermā bija arī brūno lopu ganāmpulks, 414 ha zemes, un te audzēja tīras šķirnes labību.

Lauksaimniecisko zemju raksturojums Salacas un Svētciema pagastiem uz 1937. gadu ir nelabvēlīgs. Tā teritorijā ir divi lauksaimniecībai nelabvēlīgi zemju tipi galvenokārt smilts un sīksts, ūdeni gausi caurlaidošs māls. Salacas upes kreisajā krastā zeme ir smaga un mālaina, bet labajā, tāpat gar jūrmaļu - smilšaina un stipri akmeņaina. Tāpēc galvenos ienākumus deva lopkopība, turklāt nodarbojās ar zveju gan jūrā, gan upē, kā arī ar valsts mežu izstrādāšanu ziemā un koku pludināšanu pavasaros, kas iedzīvotājiem deva papildpeļņu.

Pēc padomju varas nodibināšanas pagasti pakāpeniski likvidējās. Salacas un Svētciema pagastu vietā izveidojās trīs ciemi - Zonepes, Korģenes un Salacas ciemi. 50. -to gadu sākumā tie apvienojās vienā - Korģenes ciemā ar ciema padomi Korģenē "Viskalnu" mājās. Priekšsēdētāja amatā ievēlēja Melāniju Pommeri. Pēc tam Korģenes ciems tika pārdēvēts par Salacas ciemu.

Taču tā iedzīvotājiem no Svētciema ceļš līdz ciema padomei bija pārāk tāls. Tāpēc drīz no Salacas ciema atdalījās Svētciema tā sauktais "jūrmalas gals" un pievienojās Salacgrīvas pilsētas lauku teritorijai. "Lauvas gals" palika Salacas ciemam.

1977. gada maijā, kad par priekšsēdētāju ievēlēja Arvīdu Kupci, Salacas ciema padome pārcēlās uz telpām Vecsalacā, kad no Salacgrīvas atdalījās lauku teritorija.

Sākoties kolektivizācijai, Salacas ciema teritorijā izveidojās 4 mazi kolhozi, kas jau 1950. gada augustā apvienojās vienā - kolhozā "Dzirkstele". 1957. gada novembrī tas pārtapa par padomju saimniecību.

Salacas ciema zemi apsaimniekoja arī pad. saimn. "Ainaži" 6. brigāde.

Uz 154,5 km² Salacas ciemā 1969. gadā dzīvoja 1081 iedzīvotājs. Darbojās viena astoņgadīgā skola, bērnudārzs, 2 klubi, 2 bibliotēkas, 2 feldšeru punkti un 2 sakaru nodaļas. Bija atvērti 2 veikali, ēdnīca, mehāniskās darbnīcas, dzirnavas un 2 krejotavas.

Svētciemā saimniekoja p/s "Salacgrīva", Kuivižos - zvejnieku kolhozs "Enkurs".

Latvijas republikai otro reizi atgūstot neatkarību izveidojās Salacas pagasts (no p/s „Salacgrīva” un „Dzirkstele”) un Salacgrīvas pilsēta lauku teritorija. 1998.gadā Salacas pagasts pievienojās Salacgrīvas pilsētas teritorijai. Pašlaik lauku teritorijā ir trīs ciemi- Svētciems, Korģene un Vecsalaca, plānots izveidot arī Lāņu un Vitrupes ciemus.

TERITORIJAS FIZISKI ĢEOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS

RELJEFS UN GEOMORFOLOGIJA

Sk. PielikumuNr.1

Pagasta teritorija atrodas Austrumeiropas platformas ietvaros, Viduslatvijas zemienes daļā, ko izdala kā Piejūras zemieni.

Kristāliskā pamatklintāja ieži ir gneisi, kristāliskie slānekļi un amfibolīti. Šie teritorijas attīstības orogēnā etapa liecinieki tagad atrodas līdz 800 m dziļumā .

No platformas segas senākie ir 550 mln. gadu vecie kembrija sistēmas, Cirmas slāņkopas ieži. Jūrās nogulsnētie smilšu, aleirītu un mālu slāņi kopsummā ir tikai 20-40 m biezi.

Arī ordovika un silūra vecuma kaļķakmeņi, merģeļi, māli un dolomīti ir veidojušies jūras vidē. Šo 500-400 miljonus gadu veco iežu biežums pārsniedz 400m.

Kaļķakmeņu slāņkopas virsma iezīmē pārdesmit miljonu gadu ilgu pārtraukumu nogulsnēšanās gaitā. Tā atsākās agrīnā devona beigu daļā, kad tagadējo Ziemeļlatvijas teritoriju klāja jūra, kurā nogulsnējās kvarca smiltis ar aleirītu un mālu starpkārtām - Ķemeru svītas nogulumi. Līdzīga ir arī tos pārsedzošā vidusdevona Pērnavas svīta. Kopējais šo stratonu biežums ir līdz 100m.

Jūras platībai palielinoties sāka veidoties dolomītu merģeļi ar dolomītu un mālu starpslāņiem un ģipšu ieslēgumiem. Radās 100-150 m biezie Narvas svītas nogulumi. Tie pašlaik ieguļ 100-170 m dziļumā.

Turpmāk jūrai samazinoties nogulsnējās smilšu, aleirītu un mālu slāņu mija, kas tiek izdalītas kā vidusdevona Arukilas, Burtnieku un augšdevona Gaujas svītas. To nogulumi atsedzas Rīgas līča krastos, pie Salacas, Svētupes un Vitrupes kā skaistas smilšakmeņu klintīs. Māli un aleirolīti klinšu veidā neatsedzas. Devona nogulumi veido zemes virsmu ievērojamā apskatāmās teritorijas daļā - joslā gar jūru dienvidos un Salacas kreisajā krastā pagasta ziemeļos.

Seko 350 miljonus gadu ilgs laikposms, kura liecības iežu veidā teritorijā nav saglabājušās.

Pēdējā gadu miljonā (kvartāra periodā) Latviju vairākkārt pārklāja ledāji. Pēdējā apledojuma laikā (100 000- 12 000 gadu pirms mūsu dienām) tie teritorijai uzvirzījās no Z un ZR.

Izveidojās Salacas-Vitrupes glaciģēnais līdzenums . Te ir raksturīgi gandrīz plakani līdzenumi ar lēzenām un izometriskām vai nedaudz iegarenām ledāja eksarācijas veidotām ieplakām, ko tagad aizņem purvi.

Kvartāra nogulumu biežums teritorijā caurmērā ir 0-30 m robežās. To pamatmasa ir kustīga ledāja pamatnē nogulsnēta mālsmilts un smilšmāls ar nelielu grants, oļu un laukakmeņu piejaukumu, jeb pamatnes morēna. Smilts un mālainie nogulumi radušies no ledāju kušanas ūdeņu , kā arī Baltijas baseinu pārskalota morēnu materiāla.

Iezīmīgas ir subglaciālās ielejas, ko izskalojušas spiedienūdens straumes zem ledāja pārsega. Ieleju ar nogulumiem pilnībā nepiepildītos posmus savā tecējumā izmanto Vitrupe, Arupīte, Svētupe u.c..

Līdzenuma joslu gar Rīgas līča piekrasti ir skārusi Baltijas Ledus ezera un Litorīnas jūras darbība.

Baltijas Ledus ezers (BLE) pastāvēja laika posmā pirms 10-12 000 gadu. Tai laikā Baltijas jūras savienojums ar Ziemeļjūru bija ledāja nosprostots, kā rezultātā Baltijas baseinu pildīja saldūdens un baseina līmeņi bija īslaicīgi un svārstīgi. Teritorijā izdala piecu BLE stadiju krasta līnijas . Būtiskākos veidojumus ir atstājušas stadijas B II un BIIIb - bāru vaļņi un akumulatīvās terases, kā arī BIIIc - abrāzijas līdzenums un krasta kāple. Krasta līniju absolūtie augstumi pagasta teritorijas Z galā ir sekojoši: B I - 37m, B II - 33m, B IIIa - 28m, B IIIb - 25m, B IIIc - 20m. Sakarā ar zemes garozas izostatiskām tektoniskām kustībām pēcdedus laikmetā, krasta līniju augstumi pie teritorijas D robežām ir par 3 - 4m zemāki.

Holocēnā, pretstatā pleistocēnam, nogulumu veidošanās ir bijusi salīdzinoši mazāk aktīva un lokālāka. Teritoriju pārklāja meži, kas nostiprināja zemes virskārtu, bet to radītie skābie ūdeņi veidoja podzolēto augšņu profilus. No augsnes virskārtas tika iznesti karbonāti, metālu oksīdi un hidroksīdi. Jūras līmenis klimatiskā optimuma laikā (Atlantiskais intervāls - pirms 5 - 7 000 gadu) par aptuveni 5m pārsniedza patreizējo. Tā bija Litorīnas jūra, kas savus nogulumus atstājusi šaurā piekrastes joslā teritorijas

ziemeļu daļā. Tajā laikā bija spēcīga krasta sanesu plūsma, kas deva smilšu materiālu eolo procesu darbībai – liecība par to ir krasta valņņveida kāpu reljefs uz Z no Svētciema.

AIZSARGĀJAMIE ĢEOLOĢISKIE VEIDOJUMI.

Muižuļu akmens.

Atrodas blakus Muižuļu stīgai esošā 70. meža kvartāla 3. nogabalā. Akmens ir ievērojams savu ļoti lielo izmēru dēļ - ir viens no vislielākajiem Ziemeļvidzemē. Tā aptuvenie izmēri ir 7x5x2(augstums) metri. Potenciāli nozīmīgs tūrisma objekts tiešā Via Baltica tuvumā.

Krauju akmens un akmens saliņa jūrā.

Atrodas jūrā, aptuveni 300m no krasta iepretim Krauju mājām pie Svētciema. Šajā vietā jūrā atrodas neregulāras formas izstiepti krastam paralēli akmeņu valņņi - sēkli. Augstākā to daļa paceļas virs ūdens kā saliņa; turpat blakus arī atsevišķi lielāki akmeņi. 150m no saliņas Z virzienā virs ūdens paceļas akmens virsotne, kura parametri ir 5,2x4,8x4,0m.

Objekts iekļauts valsts nozīmes aizsargājamo ģeoloģisko veidojumu sarakstos.

Svētupes Lībiešu upurālas.

Atrodas Svētupes labajā krastā 100-150m augšpus Svētciema - Lauvu ceļa tilta. Alas ir sufozijas un erozijas procesu veidotas vidusdevona Burtnieku svītas smilšakmeņos. Alas lielākā atzara garums ir tuvu pie 40m, un tā ir viena no garākajām Ziemeļvidzemes alām. Ala un klintis pie tās ir nozīmīgas kā devona ihtiofaunas atradumu vieta, tā ir ainaviski vērtīga, nozīmīgs tūrisma objekts un vērtīgs arheoloģijas piemineklis.

Atrodas valsts nozīmes aizsargājamo ģeoloģisko veidojumu sarakstos.

Kurlinupes ieleja.

Ainaviski izteiksmīga, ar smilšakmeņu atsegumiem. Pēc papildus apsekošanas un novērtēšanas varētu būt vietējas nozīmes tūrisma objekts un aizsargājams veidojums.

Baltijas Ledus ezera krasta valņņi un bāri.

Divas bāru un krasta valņņu joslas ar nelieliem pārtraukumiem stiepjas cauri visai pagasta teritorijai Z-D virzienā. Daļa no šiem veidojumiem, kas iezīmē seno Baltijas baseinu krastus ir norakti (karjeri Karateri, Stienūži), bet daļa saglabājušies. Norokot šīs reljefa formas tiek iegūta 2-3m bieza derīgā slāņkopa, toties neatgriezeniski iznīcinātas reljefa formas un dotās vietas dabas vide.

Randu pļavas.

Aizņem 170-750 m plato pludmales un virsūdens akumulatīvās terases posmu starp Krišupīti un Vēverupīti. Šo joslu no vienas puses norobežo ūdenslīnija, bet no otras puses Litorīnas krasta veidojumi. Joslai raksturīga lēzenu smilšu valņņu un starpvalņņu ieplaku mija. Valņņu platumi parasti nepārsniedz 30 m, bet augstumi - 1 m. Lēzenajās ieplakās vietām izveidojušies zāļu purvi. Pludmales pāreja virsūdens akumulatīvajā terasē ir gandrīz nemanāma. Vistālāk jūrā ievirzītajā posmā krastu veido lēzens smilšains valnis - bārs, 10 - 80 m plats un līdz 1 m augsts. Aiz bāra ir izvietojies sekls ezers - lagūna. Bāru veido rupjas smilts un grants nogulumu. Jūrā apmēram 50 - 200 metru attālumā no krasta ir zemūdens smilšu valnis. Tā gali pret Krišupīti un Vēverupīti pieliecas tuvāk krastam. Ir dati, ka raksturotā krasta josla izveidojusies aptuveni 250 gadu ilgā laikā.

Pļavām ir noteikts aizsardzības statuss to bioloģisko vērtību dēļ.

Abrāzijas krasta komplekss pie Ķurmjrāga.

Jūras krasta posmā starp Ķurmjrāgu un Kutkāju ragu atrodas savdabīgs krasta veidojumu komplekss, kas sevī ietver:

- 1)akmeņaino pludmales joslu 20-40m platumā
- 2)krasta abrāzijas krauju 2-5m augstumā; kraujā atsedzas:
devona sistēmas smilšakmeņi un aleirolīti,
pēdējā apledējuma ledāja nogulumu,
Baltijas Ledus ezera nogulumu,

3)krasta zemūdens nogāzi ar laukakmeņu vaļņiem un krāvumiem,

Virš abrāzijas kraujas ir Baltijas Ledus ezera laikā veidojušies akmeņu lauki ar vidēji 2600 akmeņiem uz 1 ha. Ledus ezera stadiju akumulatīvie un abrāzijas krasta veidojumi atrodas iekšzemē aptuveni 3 km no patreizējā krasta.

Kā savdabīgs un interesants veidojums abrāzijas krasta kompleksā jāatzīmē smago minerālu koncentrāti pludmales smiltīs. Lielākās koncentrācijas vietās atsevišķi slāņi pludmales ķīļveida slāņojuma sērijās ir vairākus milimetrus biezi. Tie ir labi saskatāmi savas tumšās vai sarkanvioletās krāsas dēļ. Minerāli koncentrējas smalko un vidēja rupjuma smilšu frakcijās. Visvairāk ir sekojošu minerālu: granāti (almandīns), magnetīts, ilmenīts. Pie Rankuļraga un dažās citās vietās pludmales smilts granātu lielās koncentrācijas dēļ ir vietām sarkanvioleta.

Abrāzijas krasta komplekss ir izcils ģeoloģisks veidojums, objekts iekļauts valsts nozīmes aizsargājamo ģeoloģisko veidojumu sarakstos.

Nozīmīgi ir tādi ģeoloģiski un ģeomorfoloģiskie veidojumi kā smilšakmeņu un dolomītu atsegumi gar Salacu un Zonepes akmens.

ATTĪSTĪBAS IEROBEŽOJUMI UN MŪSDIENU ĢEOLOĢISKIE PROCESI.

Teritoriju raksturo plāna ūdens noturīgo glacigēno mālsmilts un smilšmāla nogulumu sega. Zem tās atrodas devona nogulumi ar ļoti raiba sastāva ģeoloģisko griezumumu, kura iežu sadalījuma likumsakarības vēl nav līdz galam noskaidrotas. Te liela loma ir ūdeni caurlaidīgajiem smilšakmeņiem. Aprakstītās situācijas dēļ nav pieļaujama atkritumu izgāztuvju izvietošana jūrai tuvākajā glacigēno nogulumu izplatības joslā, kā arī virs devona iežu atsegšanās iecirkņiem. 15-37m absolūto augstumu intervālā jūras piekrastei paralēli stiepjas Baltijas Ledus ezera smilšaino nogulumu josla, kas nav piemērota jebkādu gruntsūdeņus potenciāli piesārņojošu objektu izvietošanai. Tikai uz austrumiem no smilšu joslas, kur morēnas slānis pārsniedz 10m biezumu var izvietot šādus objektus, tomēr katrā gadījumā tāpat ir nepieciešama detalizēta konkrētās vietas izpēte.

Nozīmīgākie un aktīvākie ir jūras viļņu un zemūdens straumju radītie krastu abrāzijas un akumulācijas procesi. Gar Rīgas līča austrumu krastu virzās sanesu plūsma virzienā no dienvidiem uz ziemeļiem. Galveno pārvietojošos nogulumu masu veido smalkās smilšu frakcijas. Smiltis tiek noskalotas no krasta posmiem, kur zemūdens nogāze, ir stāvāka un akumulētas lēzenākajos posmos. Sanesu plūsmā esošā smilšu masa akumulē viļņu spēku, pasargājot krastus no izskalošanas. Ostu moli un kuģu ceļi pārtrauc sanesu plūsmu. Rezultātā pie dienvidu mola notiek pastiprināta akumulācija, kamēr aiz ziemeļu mola aktivizējas izskalošanas procesi. Lai mazinātu šo ostu iespaidu, kuģu ceļu padziļināšanā izsmelts materiāls ir izgāzams aiz ziemeļu mola.

Ilgstošas krastu abrāzijas rezultātā iepretim piekrastes izvīzītajiem posmiem ir koncentrējušies laukakmeņi vienlaidus klājiena, zemūdens vaļņu, kā arī izklaidus novietotu laukakmeņu lauku veidā. Tie visi ir dabisks krastu aizsargs pret viļņu abradējošo darbību, kas lai arī turpinās, tomēr ir lēna. Nav pieļaujama nekāda laukakmeņu ieguves vai pārvietošanas darbība pludmale un zemūdens krasta nogāzē.

Abrāzija patlaban notiek piekrastes posmā Ķurmjags - Dzeņi, 2001. gada rudens vētrās tika izskaloti krasta nostiprinājumi Salacgrīvā (Peldu ielas galā), jūras krasts pie Kutkājām un Vitrupes, tālāk līdz Kuivižiem prevalē dinamiska līdzsvara stāvoklis, bet posmā Kuiviži - Ainaži novērojama lēna akumulācija - krasta pieaudzēšana. Šādu procesu sadalījumu veicina zemes garozas tektoniskās izostatiskās pacelšanās kustības, kas, jo tālāk uz ziemeļiem, jo ir ātrākas. Iespējams, ka pēdējos gados aprakstītos procesus ievērojami koriģē vispārējā jūras līmeņa celšanās globālās sasilšanas dēļ.

Atšķirībā no aprakstītajiem citi mūsdienu ģeoloģiskie procesi ir daudz lokālāki un ar mazāku ietekmi uz vidi. Var minēt tādas kā eolā (vēja) smilšu akumulācija pludmales priekškāpā, vēja erozija smilšainās lauksaimniecības zemēs, upju krastu un gultnes erozija, gravu erozija, pazemes ūdeņu izraisītā sufozija un avotu erozija, pārpurvošanās u.c. Visi minētie procesi līdzinā un zemā reljefa, kā arī lielās mežainības dēļ jāvērtē kā praktiski nenožīmīgi.

HIDROGRĀFIJA UN HIDROLOĢIJA

Sk. Pielikumu Nr.2

Teritorijai raksturīgs biezs upju tīkls. Virs 10 km garo upju kopgarums pagasta teritorijā Jūras līmeņa svārstības galvenokārt ir atkarīgas no valdošo vēju virziena. Svārstību amplitūda ir atkarīga vēja stipruma un tā ilguma. Paisuma un bēguma ietekme ir niecīga, līmeņu starpība ir tikai daži centimetri.

Vidēji austrumu piekrastē līmeņa svārstības sasniedz 3 m. Maksimālais ūdens līmenis sasniedz +2 m pēc absolūtā augstuma, bet minimālais – 1,3 m.

Ūdens sāļums sasniedz 5‰. Ledus periods ilgst 100 līdz 120 dienas. Vidējais ledus biezums ir 25 cm, maksimālais 70 līdz 80 cm. Viļņu augstums pie 10 balļu stipra vēja ir 6 metri.

Salaca – Vidējais ūdens līmenis pilsētas robežas ir +0,2 līdz +1,5 m pēc absolūtā augstuma. Maksimālais ūdens līmenis, ko novēro pie ļoti stipriem vējiem ir +2 m.

Maksimālais caurplūdums pie upes ietekas jūrā ir 500 m³/sek., minimālais ir 1 m³/sek.. Upe sāk aizsāļt decembra otrā pusē. Ledus periods ilgst 80 – 90 dienas.

Pie ostas aizsargmoliem pavasaros novēro ledus sastrēgumus.

Atbilstoši A. Pastora izstrādātajai Latvijas upju rajonēšanai, pašvaldība pilnībā iekļaujas Latvijas upju 9. mikrorajonā, kuram raksturīgi samērā izteikti upju garenprofili, to kritumiem sasniedzot 1,5-2 m/km t.i. šīs upes vai to lejteces posmi pēc savām fizikālajām īpašībām atbilst foreļupju statusam. Arī Salacas upei tieši pašvaldības robežās ir vislielākais kritums visā tās tecējumā.

Upju vidējā biežība ir 468 m/km.

Lielākās upes pagasta teritorijā Salaca, Svētupe, Korģe, Norena, Vitrupe, Jaunupe. Pašvaldības teritorijā daudzviet veikti meliorācijas darbi, ierīkojot arī valējās drenāžas sistēmas, bet visvecākā tehniskā būve Salacgrīvas lauku teritorijā 4,4 km garā Jaunupe veidota XVII gadsimtā, lai novadītu pavasara palos lejtecē applūstošās Svētupes ūdeņus Salacā.

Ezeru īpatsvars pagasta teritorijā niecīgs - Kliķu (7,2 ha, vid. dziļums 3,9 m) un Primmas (16,6 ha, vid. dz. 4,0) ezeru kopējā platības % ir mazāks par caurmēra (vidējiem) ezerainības rādītājiem Latvijā.

Pagasta teritorijā niecīgs ar purviem aizņemto teritoriju īpatsvars. Pārsvārā dominē sīki zāļu un pārejas purviņi. Tikai pagasta ZA daļā tas robežojas ar 570 ha lielo Niedrāju - Pilkas purvu.

Kopumā pašvaldības teritorijai raksturīgs vienmērīgs zemes virsmas slīpums jūras virzienā. To ir radījusi Rīgas līča ledāja mēles vienmērīgā eksarējošā darbība.

Nākamais faktors ir zemledāja kušanas ūdeņu straumju izgrauztās subglaciālās ielejas, kas orientējas pa paralēli ledāja kustības virzienam radušamies plaisām ledāja ķermenī. Šīs ielejas izmanto Vitrupes, Arupītes, Svētupes u.c. upīšu meridionālie posmi; te upes ir piespiedušās savu sateces baseinu rietumu malai.

Būtiskas izmaiņas upju tecējuma virzienā rada Baltijas Ledus ezera krasta līniju šķērsošana. Šā baseina pastāvēšanas laikā bija ļoti aktīva krasta sanesu plūsma. Turklāt tā bija vērsta pretēji tagadējai - no ziemeļiem uz dienvidiem. Rezultātā gandrīz visu upju un upīšu gultnes tika pagrieztas uz dienvidiem. Salacai ceļu aizšķērsoja iespaidīgais Karateru bārs, kas kopā ar citiem veidojumiem lika upei gandrīz par 10 km pavirzīties uz dienvidiem.

Litorīnas jūras laikā arī bija salīdzinoši aktīva sanesu plūsma; tikai nu jau atbilstoši tās patreizējam virzienam. Tās veidotās akumulatīvās formas lika pagasta ziemeļu daļas mazajām upītēm meklēt ietekas vietu nedaudz tālāk uz ziemeļiem. Spēcīgi hidrogrāfisko tīklu ir ietekmējusi mērķtiecīga cilvēka iejaukšanās - Jaunupes kanāla izrakšana, upīšu gultņu padziļināšana un iztaisnošana.

GRUNTSŪDEŅI, ŪDENSAPGĀDE

Pašvaldībā ūdensapgāde tiek nodrošināta ar:

Šventojas - Arukilas pazemes ūdeņu kompleksu,

Pērnavas svītas ūdensnesošajiem slāņiem, kvartāra nogulumu infiltrācijas ūdeņiem.

Šventojas - Arukilas pazemes ūdeņu komplekss konstatēts viscaur pagasta teritorijā 650 metru dziļumā. Vidējie urbumu ūdeņu debiti 0,4-2,7 l/s.

Ūdensapgādē tiek izmantoti arī Salacas/ Pērnavas svītas ūdeņi, kuri veidojas smilšakmens slāņos, kuriem ir raksturīgi māla starpslāņi. No šiem ūdensnesošajiem slāņiem tiek apgādāta Salacgrīvas pilsēta. Šos ūdeņus var iegūt jebkurā pagasta teritorijas daļā 125-315 m dziļumā. Vidējais ūdens debits šajos urbumos 1,52.0 l/s. Ar kvartāra nogulumiem saistītie pazemes ūdeņi galvenokārt tiek iegūti 0-5 metru, retāk 5-10 metru dziļumā. Šos ūdeņus raksturo zema mineralizācija un neliels ūdens debits 0,001-0,2 l/s.

Sakarā ar paaugstinātu grunts caurlaidību pagasta teritorijā kvartāra nogulumu ūdeņiem raksturīgas krasas ūdenslīmeņu svārstības, kā arī bakteriālā un ķīmiskā piesārņojuma risks virszemes ūdeņu infiltrācijas rezultātā.

Visā teritorijā apakšējā ordovika un vidējā kembrija slāņos konstatēti arī nātrija hlorīdu tipa minerālūdeņi (638 m dziļais urbums Staišelē). To mineralizācijas pakāpe 11,0-15,0 mg/l, broma saturs 90,6-95,2 mg/l, bora 10-20 mg/l, fluora 0,4-0,6 mg/l. Šos ūdeņus ir iespējams izmantot balneoloģijā.

Visumā pašvaldība uzskatāma kā ar ūdens resursu rezervēm labi nodrošināta.

KLIMATS

Pašvaldībai sakarā ar tā novietojumu tiešā jūras tuvumā ir izteiktas klimatiskās atšķirības starp piekrastē un dziļāk iekšzemē esošajām teritorijām. Tā pagasta piekrastes daļā gada nokrišņu summa ir 700 mm, bet pagasta A daļā nokrišņu summa pieaug līdz 750 mm gadā. Gaisa mitrums ir paaugstināts. Līdzīgs nokrišņu sadalījums ir arī veģetācijas periodā maija - oktobra mēnešos, kad piekrastē nokrišņu daudzums ir 400 mm, bet iekšzemē esošajā pagasta daļā 450 mm. Jāatzīmē nelielā virszemes ūdeņu notece veģetācijas periodā pašvaldības R daļā, kur tā sastāda tikai 50 mm, salīdzinot ar 90 mm noteci pašvaldība Rietumu daļā. Pēc gada nokrišņu summas un gada noteces mikrorajons, kurā ietilpst arī visa pašvaldība, Latvijā ieņem 3. vietu, bet pēc iztvaikošanas no zemes virsmas - 6. vietu republikā. Pēc daudzgadīgajiem novērojumiem Ainažu hidrometeoposteni (kopš 1909. gada) teritorijai vislielākās temperatūras svārstības ir aprīlī un oktobrī.

Janvārī vidējā temperatūra ir -3 līdz -5 °C, jūlijā +16,5 līdz +17 °C. Teritorijai raksturīga pastāvīga gaisa masu pārvietošanās virzienā uz iekšzemi. Piekrastē vidējais vēja ātrums ir 5,5 m/s. Veģetācijas perioda aktīvo temperatūru summa 10 cm dziļumā sasniedz 2400-2600 °C.

Gadā ir 150 - 180 apmākušās dienas, pilnīgi skaidras ir tikai 30-40 dienas. Valdošie ir DR un D vēji. Vidējais gada vēja ātrums ir 6-7 m/s. Stiprie vēji, kas ir stiprāki par 14 m/s pūš 30-40 dienas gadā.

Ziema ir salīdzinoši maiga, iestājas pakāpeniski. Sākas decembra beigās, kad lieti mijas ar snieguniem. Sniega sega bieži ir nepastāvīga. Bieži atkušņi. Laiks pārsvarā ir mitrs. Pats aukstākais mēnesis gadā ir februāris ar vidējo temperatūru -5 °C. Ziema ilgst aptuveni trīs mēnešus.

Pavasaris iestājas pakāpeniski, bieži atgriežas salī, jūtama jūras aukstuma ietekme. Vidējā temperatūra martā ir zemāka par 0 °C, bet aprīlī tā ir 4 °C, maijā 12 °C. Aprīļa beigās sākās veģetatīvais periods, kas ilgst 180-190 dienas. Pavasaris ir salīdzinoši sauss gadalaiks.

Vasara ir vēsa un mitra. Vidējā dienas temperatūra ir 19 °C, maksimālā sasniedz 30 °C. Lieti pārsvarā ir īsi un spēcīgi.

Rudens ir mitrs, bieži novērojama migla, vētras. Oktobri beidzas veģetatīvais periods.

VEĢETĀCIJA

Pēc Latvijas ģeobotāniskā zonējuma pagasts aptver Piejūras zemienes, kā arī Ziemeļrietumu Vidzemes pacēluma 2. un 5. mikrorajonus.

Piejūras Ziemeļrietumu pagasta teritorijā raksturīga joslu struktūra, to izveide ir cieši saistīta ar Baltijas jūras vairākkārtējām transgresijām. Rīgas jūras līča krastā Salacas pagasta robežās izdalāmas 3 joslas:

1. Līča piekrastes josla ar kāpām (Litorīnas jūras veidojumiem), diezgan platu liedagu un smilšainu līdzenumu nogabaliem (raksturīgs piemērs - posms starp Svētupes grīvu un Lāņiem - Vitrupi).

2. Jūras ambrāzijas - akumulācijas līdzenumu josla. Šī josla pagasta teritorijā vietām sasniedz 10-12 km platumu, un to veido pārskalota bezkarbonātiska morēna. Te nelabvēlīgos virsūdeņu noteces apstākļos izveidojušies floristiskā ziņā nabadzīgi egļu un jauktie egļu - bērzu meži. Īpaši liela bērza loma konstatēta Salacgrīvas mežniecības teritorijā.

Šis apvidus bagāts arī ar egļu - melnalkšņu dumbrājiem un priežu - bērzu niedrājiem.

Līdzenuma vidus un dienviddaļā vērojama karbonātus saturošo iežu ietekme uz veģetāciju. Tā īpaši izpaužas upju ielejās, kur vietām saglabājušās gāršas vai to fragmenti. Dominē egļu gārša ar lielāku vai mazāku platlapju koku līdzdalību (osis, vīksna, ozols, liepa). Šādas gāršas ar ievērojamu bērzu piejaukumu raksturīgas Salacai, Vitrupei, Svētupei, turklāt arī mazāku upīšu stāvajās nogāzēs, krastos - Kurliņupe, Norēnupe, Mazupīte.

Pēdējās desmitgadēs šajā piekrastes joslā veikti ievērojami meliorācijas darbi, un tā rezultātā ievērojami samazinājies nelielo zāļu purviņu un dabīgo pļavu daudzums (īpatsvars).

3. Veco kāpu un vaļņu josla. Josla šaura un reljefa vāji izteikta. Tā veidojusies Baltijas ledus ezera līmenim kritoties. Šo joslu klāj irdena smilts, vietām grants, ieplakās kūdrainas un kūdras augsnes.

Kā raksturīgākais te minams posms starp Tūju un Ķirbižiem. Uz senā krasta vaļņa un kāpu smilts nogulumiem izveidojušies tādi mežu augšanas apstākļu tipi kā sils, mētrājs, damaksnis, ieplakās un galvenokārt niedrājs un purvājs. Egļu mežu nav daudz, egle pārstāvēta galvenokārt vēra un damakšņa tipos.

Ziemeļrietumu Vidzemes pacēlums ir izveidojies uz bezkarbonātiskas, vietām karbonātiskas morēnas akmeņaina smilšmāla un mālsmilts pamatiežiem. Samērā lielas platības aizņem smilšaini līdzenuma nogabali. Te mežos sastopami mētrāja un damakšņa augšanas apstākļu tipi. Tomēr dominējošais mežu augšanas apstākļu tips ir vēris un gārša - gan sausieņu, gan uz slapjām minerālaugsnēm. Arī lielāko upju ielejās un to pieteku krastos saglabājušies vēru un gāršu fragmenti ar lielāku vai mazāku platlapju koku līdzdalību.

Teritorijā mitruma pārbagātās augsnēs plaši izplatītas zemās (pārpurvotās) pļavas, galvenokārt ar 3 grīšļu sugu dominanti zelmenī (*Carex nigra*, *C. flava*, *C. panicea*). Šādas zemās pļavas atkarībā no pļaušanas biežuma parasti vairāk vai mazāk pāraugušas ar krūmiem. Teritorijā lielas platības aizņemtas ar vecām atmatām, kuras laika gaitā pārvērtušās par atmatu pļavām.

IEDZĪVOTĀJI

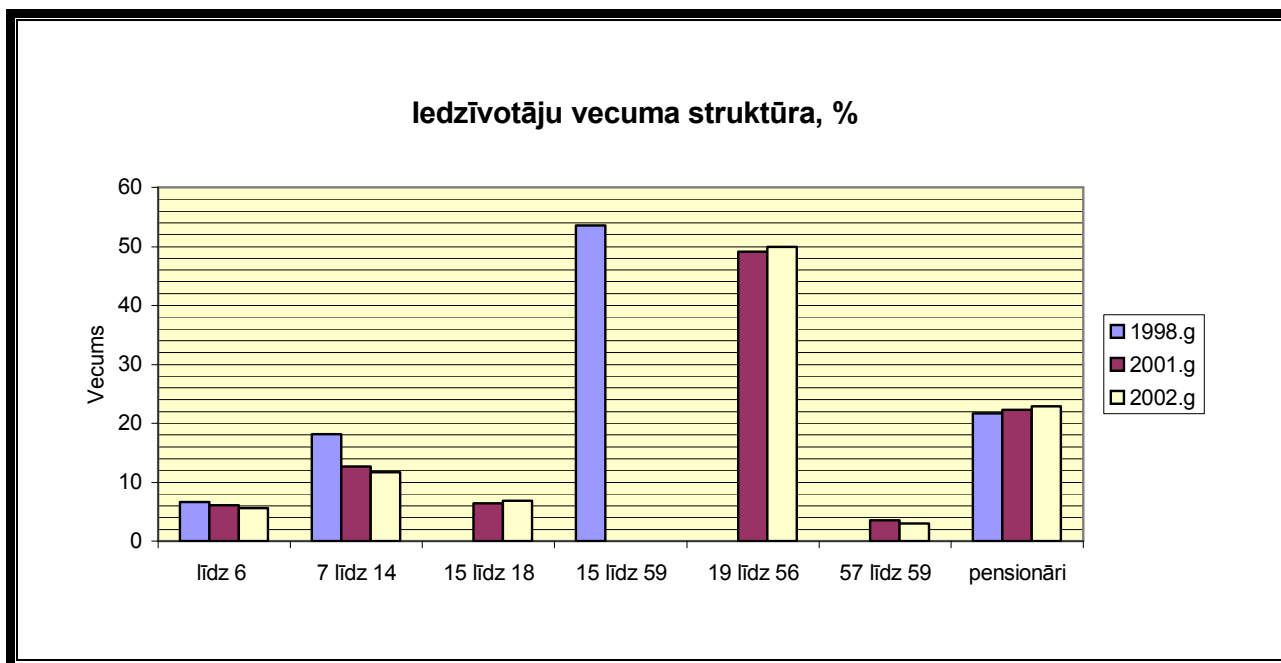
Kopējais Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju iedzīvotāju skaits ir 6000. Sekojošā tabula parāda kopējo iedzīvotāju skaitu un bērnu un pensionāru lielo īpatsvaru iedzīvotāju vidū.

Iedzīvotāju skaits

	1998.gads		2003.gads	
	Skaitis	%	Skaitis	%
Pilsētā	3650	60	3561	59
Lauku teritorijā	2440	40	2439	41
Kopā	6090	100	6000	100

Iedzīvotāju vecuma un dzimuma struktūra

Vecums	Pilsētā				Lauku teritorijā				Kopā			
	1998		2002		1998		2002		1998		2002	
	Skaitis	%	Skaitis	%	Skaitis	%	Skaitis	%	Skaitis	%	Skaitis	%
-6	244	3.8	179	5.1	182	2,8	157	6.4	426	6.6	336	5.6
7-14	639	9.9	369	10.8	530	8,2	328	13.3	1169	18.1	697	11.7
15-18 vīr.			118	3.4			97	3.9			215	3.6
15-18 siev.			108	3.1			84	3.4			192	3.2
15-59 g. vīr.	1031	16			724	11,3			1755	26.3		
15 -56. siev.	1001	15.6			659	10,3			1660	27.3		
19-56 vīr.			860	24.7			632	25.6			1492	25.1
19-56 siev.			882	25.3			591	24			1473	24.8
57-59 vīr.			58	1.7			32	1.3			90	1.5
57-59 siev.			58	1.7			33	1.3			91	1.5
No 56 vīr.	257	4.0			185	2,9			442	6.6		
No 56 siev.	582	9.1			393	6,4			975	15.1		
60- vīr.			347	9.9			180	7.3			527	8.9
60- siev.			498	14.3			332	13.4			830	14

Latvijā dažādu apstākļu dēļ ir izveidojies smags stāvoklis, jo apgādājamo skaits jau ir pārsniedzis darba spējas vecuma iedzīvotāju skaitu. Tādēļ valstij ir grūti ir nodrošināt pensionārus ar iztikai nepieciešamo pensiju un palielināt bērnu pabalstus (Valsts ģimenes pabalstus).

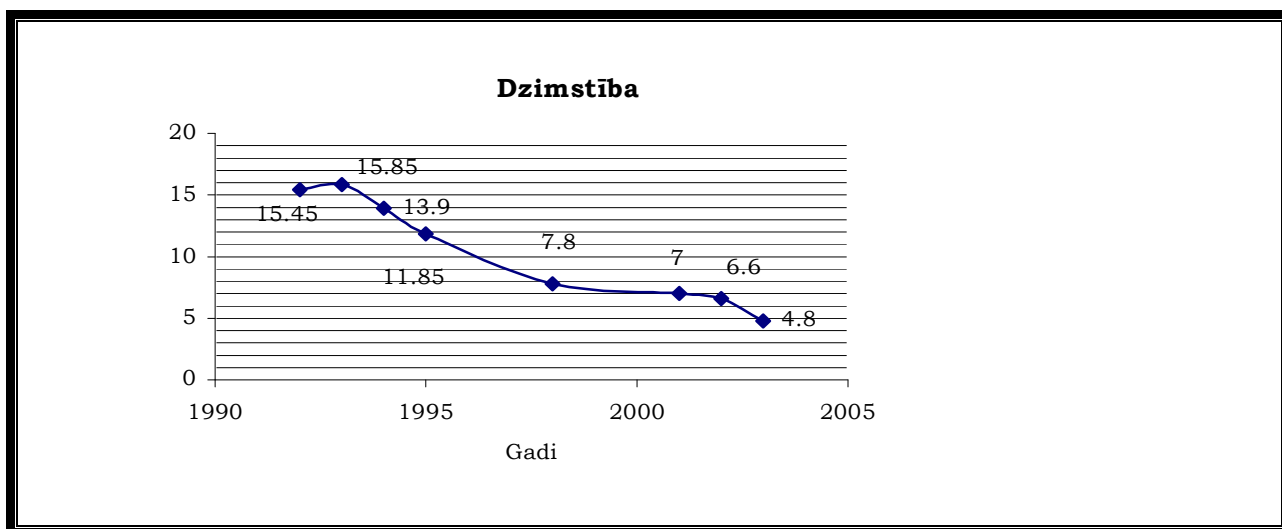
Katrs ceturtais iedzīvotājs pašvaldībā ir pensionārs, katrs sestais ir bērns. 47% no visiem iedzīvotājiem ir bērni un pensionāri. Uz desmit darbaspējīgā vecumā esošiem cilvēkiem ir deviņi pensionāri un bērni.

Iedzīvotāju blīvums pilsētas teritorijā ir 292 iedz./km².

Iedzīvotāju blīvums pilsētas lauku teritorijā ir 7,7 iedz./km².

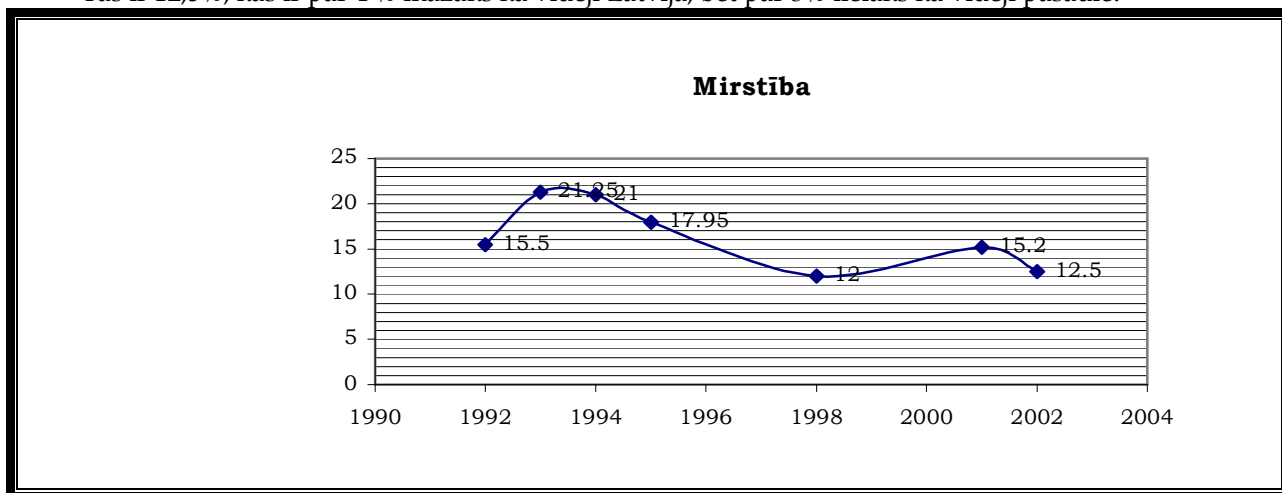
Dzimstības koeficients Salacgrīvā ar lauku teritoriju ir vidēji 6.56 %, kas ir par 8% mazākas kā vidēji Latvijā un par 18,4% mazāks kā vidēji pasaulē.

Dzimstība (1992 - 2003) uz 1000 iedz.

Mirstības koeficients

Tas ir 12,5%, kas ir par 4 % mazāks kā vidēji Latvijā, bet par 3% lielāks kā vidēji pasaulē.

Galvenie iedzīvotāju mirstības iemesli ir :

sirds un asinsvadu slimības- 32%

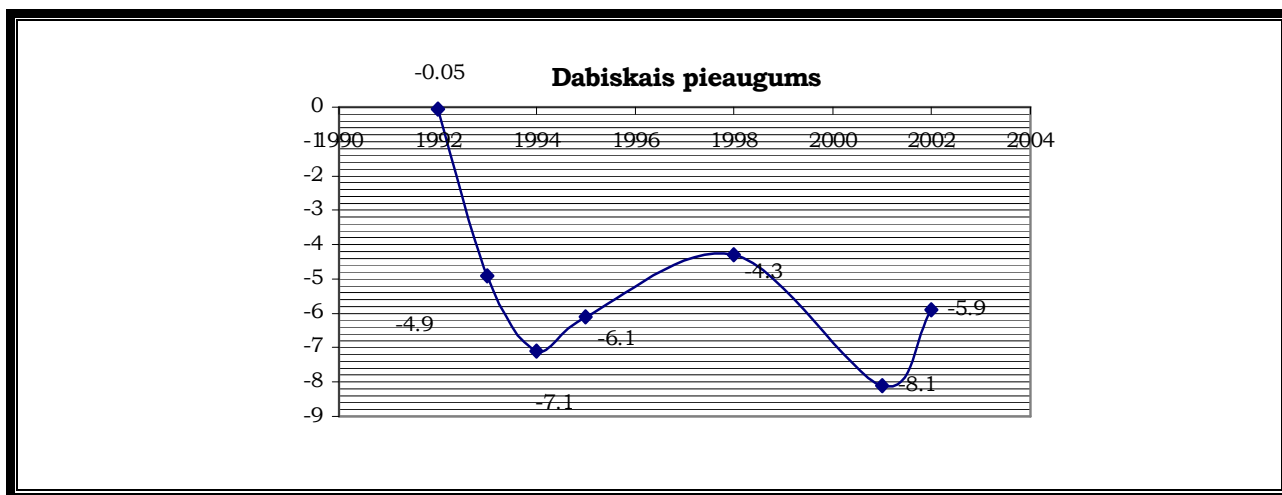
galvas smadzeņu asinsvadu slimības- 17%

ļaukdabīgie audzēji- 14,9%

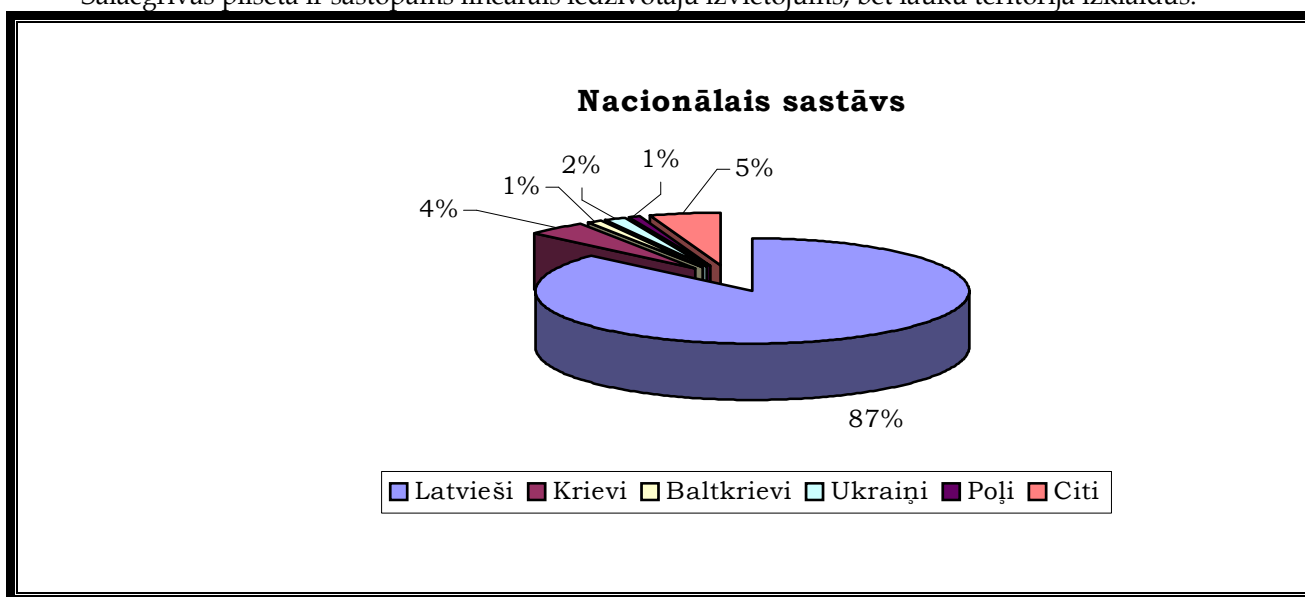
Mirstības struktūra ir identiska rajona un republikas mirstības struktūrai.

Dabiskais pieaugums

Ir -4,3%, kas ir par 2% lielāks kā vidēji Latvijā, bet par 20 % mazāks kā vidēji pasaulē.

Salacgrīvas pilsētā ir sastopams lineārais iedzīvotāju izvietojums, bet lauku teritorijā izklaidus.

NODARBINĀTĪBA

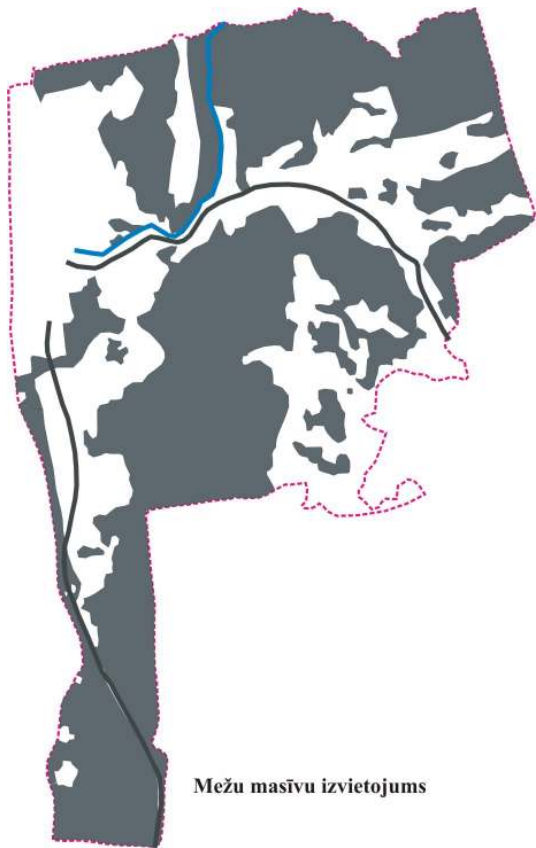
Pilsētas iedzīvotāju galvenais un īpatsvara ziņā lielākais nodarbošanās veids ir zivju pārstrāde, lauku teritorijā tā ir lauksaimniecība un nedaudz kokapstrāde.

Lielākie darba devēji pašvaldības teritorijā ir:

- A/S "Brīvais vilnis"
- A/S "Salacgrīva-95"
- Sia „Īveja”
- A/S "Grīva"
- Sia „Maksis un dēli”
- Rīgas starprajonu zvejnieku kooperatīvā biedrība
- SIA "Kubs"
- "Impres Metal Packaging"
- SIA "Salnams"
- Mežistrādes nozare
- Pašvaldība

DABAS RESURSI

MEŽA RESURSI

Meža resursi ir paši nozīmīgākie Salacgrīvas ar lauku teritoriju resursi, jo meži aizņem 22,3 t ha, t.sk. Salacgrīvas pilsētā – 294 ha. Meži aizņem 67% no Salacgrīvas pilsētas lauku teritorijas, kas ir 1,6 reizes vairāk kā vidēji valstī. Lauku teritorijā ir 8,4 ha meža uz vienu iedzīvotāju, tas ir ļoti ievērojams daudzums, ja ņem vērā, ka vidēji valstī ir 0,8 ha. Ar šo meža daudzumu teritorijā mēs varam pārspēt ar meža resursiem bagātākās valstis Somiju 5 ha/iedz. , Zviedriju- 3 ha/iedz. un Norvēģiju 2 ha/iedz..

Valsts mežu fonda zemes aizņem 59% no mežu zemēm, tas ir vairāk kā vidēji valstī.

Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju meža fonda zemes aizņem 14,4 % no Limbažu rajona meža fonda zemēm (155,2 t. ha) un tai ir vislielākās meža fonda platības Limbažu rajonā. Pēc meža fonda platību lieluma seko Staiceles lauku teritorija- 20,1 t. ha, Viļķenes pagasts – 13,6 t. ha.

No pašvaldības mežu fonda zemēm 20,1 t. ha – 94% aizņem meža zemes un 6% nemeža zemes, no kurām 40 % aizņem purvi.

Mežaudzes, pēc tajās valdošās koku sugas

Koku suga	Platība		Koku sugas	
	ha	%	vid. vecums	bonitāte
priede	5087	25	77	2,3
egle	3896	19	39	2,1
osis	245	1	33	1,0
ozols	12	-	109	2,4
bērzs	8506	42	55	1,4
melnalksnis	734	4	59	1,9
apse	301	1	58	0,6
baltalksnis	1454	7	28	1,0
liepa	10	-	93	2,0
KOPĀ	20254	100	-	1,7

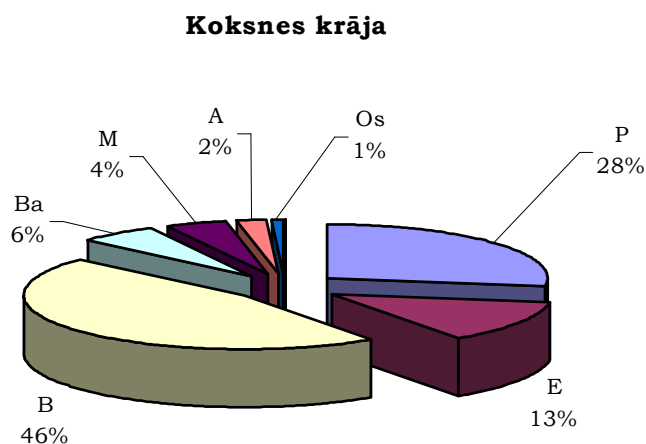
Salacgrīvas pilsētā ar lauku teritoriju pēc platības pārsvarā ir mīksto lapu koku (B; M; A; Ba; L)audzes – 55%, mazāk –44% skuju koku (P; E) audzes un tikai 1% aizņem cieto lapu koku (Os; Oz) audzes. Šie rādītāji ir vidēji tādi paši kā Limbažu rajonā, tikai Salacgrīvas pilsētā ar lauku teritoriju ir nedaudz mazāk mazvērtīgāko apšu un baltalkšņu audžu – 9%, Limbažu rajonā – 12%.

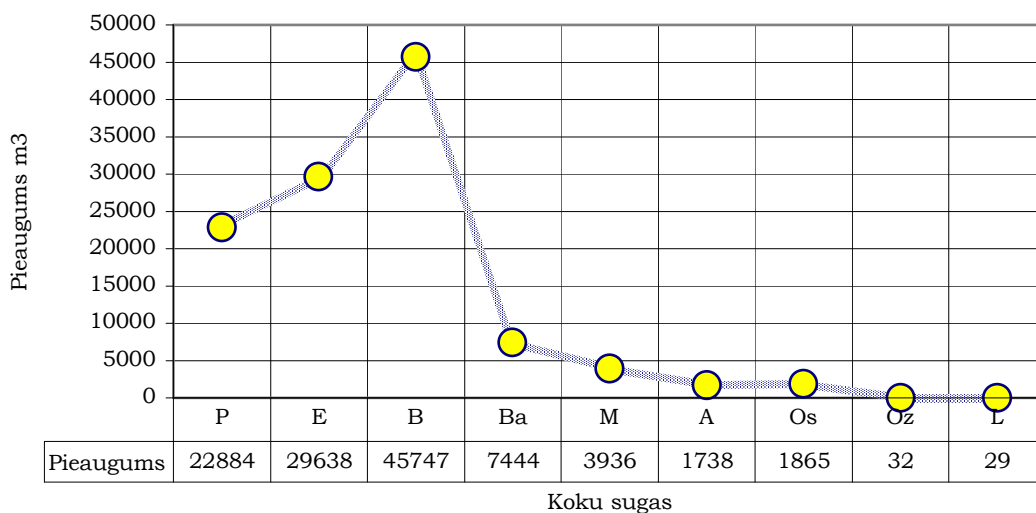
Koksnes resursi

Kopējais koksnes krājas daudzums Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju mežos ir 4,0 milj. m³ (200 m³/ha), kas sastāda 15.5 % no kopējās Limbažu rajona mežu krājas, Katru gadu koksnes krājas pieaugums sastāda 5,6 m³/ha vai 113 tūkst. m³. Eksploatējamo mežu kopējā krāja sastāda 3,3 milj. m³ – 83 % no kopējās krājas.

Suga	Krāja, m ³
P	1113091
E	515941
B	1876704
Ba	232864
M	174493
A	94804
Os	27511
Oz	2336
L	2196
G;Vi	16

Koksnes krājas tekošais pieaugums m³

Lielāko mežu koksnes krājas daļu sastāda bērza un skuju koku audzes.

Lielākais koksnes krājas ikgadējais tekošais pieaugums ir bērzu un skuju koku audzēm, attiecīgi 46 un 53 tūkstoši m³ gadā.

Mežaudžu sadalījums pa vecuma klasēm norāda, ka turpmākajos gados ievērojami pieaugs skuju koku audžu īpatsvars un pēc 100 gadiem pieaugušas skuju koku audzes aizņems 80% no kopējās mežaudžu platības. Izmainīsies arī skuju koku audžu īpatsvars un pēc 100 gadiem to būs vairāk kā priežu audzes. Mērķtiecīgas mežsaimnieciskās darbības rezultātā turpinās samazināties mazvērtīgāko koku sugu – apses un baltalkšņu audžu daudzums, pamatā valsts mežā.

Kopējās platības sadalījums pa kategorijām un apkaškategorijām:

Mežu augšanas tipi Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju sadalās sekojoši:

Meži uz minerālaugsnēm, kas necieš no lieka mitruma – sausiņu meži, aizņem 43% pārsvarā uz auglīgām (Gr) un vidēji auglīgām (Vr) augsnēm;

Slapjaini – meži uz vidēji bagātām (Dms, Vrs) slapjām minerālaugsnēm aizņem 26 % un 5 % aizņem meži uz slapjām kūdras augsnēm – purvaini. Tātad 31% mežu cieš no pārmērīga mitruma.

26 % no pagasta mežiem ir nosusināti, ievērojami palielinot koksnes krājas pieaugumu šajos mežos, gan mežos uz vidēji auglīgām un auglīgām minerālaugsnēm – āreņiem un kūdreņiem.

Meža dzīvnieku resursi

Dati ņemti no meža dzīvnieku uzskaites, kas veikta uz 1999. gada 1. martu. Nav veikta putnu uzskaitē.

Salacgrīva pilsētas ar lauku teritoriju satopamo meža dzīvnieku uzskaitījums:

• aļņi – 83	• bebri- 55
• brieži- 3	• ūdri – 21
• stirnas – 245	• jenotsuņi – 35
• meža cūkas –168	• caunas – 131
• lūši – 8	• āpši – 34
• lapsas – 116	• vāveres – 230
• zaķi – 230	• ūdeles – 9

DERĪGIE IZRAKTEŅI

Sk. Pielikumu Nr.3

Pagasta teritorijā tiek uzrādītas sekojošu derīgo izrakteņu atradnes un izpausmes: māli, smilts un grants nogulumu, kūdra, laukakmeņi un saldūdens kaļķi.

MĀLI.

Devona sistēmas mālainie ieži zem kvartāra nogulumu ir izplatīti lielākajā daļā pagasta teritorijas. Ir dati par 5 pagasta teritorijā esošām devona mālu iegulām. No tām divas - Kadagi un Ņelderi ir atzītas par neliela apjoma izpausmēm. Savukārt atradne Jesperi novērtēta kā rūpnieciski neizmantojama. Perspektīva ir Vitrupes atradne, kas atrodas 2 izpētītos laukumos jūras piekrastes līdzenumā starp Jaunķurmjiem un Vitrupes ieteku. Otra izmantojama atradne ir Salaca, jeb Ķieģeļnieki, kas atrodas 2 laukumos Salacas kreisajā krastā starp Noriņas un Korģes upītēm. Mālu kvalitāte un īpašības ir atšķirīgas dažādās atradnēs un to iecirkņos. Tie ir izmantojami dažādu marķu (75. - 200.) ķieģeļu, drenu cauruļu un dakstiņu ražošanai. Tomēr kopumā māli gan kvalitātes, gan krājumu ziņā stipri atpaliek no virknes citu Latvijas mālu atradņu. Iespējams izmantošanas variants būtu neliela apjoma selektīva labāko slāņu izstrāde, mālu izmantojot kvalitatīvu keramikas izstrādājumu ražošanai.

SMILTS UN GRANTS NOGULUMI.

Pētītās smilts un grants iegulas pagasta teritorijā atrodas Baltijas Ledus ezera akumulatīvo krasta veidojumu ietvaros. Derīgās slāņkopas biezums nepārsniedz dažus metrus un ir samērojams ar attiecīgo reljefa formu relatīvo augstumu. Ieguves gaitā tiek iznīcinātas vaļņveida formas un degradētas ievērojamas teritorijas. Lai arī dotā atradņu tipa apguvei pagasta teritorijā vēl ir zināmas perspektīvas, no vides racionālas izmantošanas viedokļa būtu vēlams no tā atturēties. Potenciāli ir iespējama ievērojama biezuma smilts un grants materiāla iegulu atrašanās pagasta teritorijā esošajās subglaciālajās ielejās.

Smalkas smilts iegulas ir saistītas ar Litorīnas jūras krasta vaļņveida kāpu kompleksu piekrastes posmā starp Dzeņiem un Kuivižiem. Tomēr ieguve te nav domājama jūras piekrastes aizsardzības režīma dēļ. Praktiski neierobežoti varētu būt devona smalko smilšu krājumi, kuru atradnes nevarētu būt sarežģīti atrast un izpētīt devona smilšakmeņu lielās izplatības dēļ. Tomēr šis izeis ir derīgs tikai kā grunts materiāls platību planēšanai un ceļu uzbērums pamatnes veidošanai.

Saudzējot Baltijas Ledus ezera krasta vaļņus, smilts un grants ieguve jārisina reģiona mērogā.

KŪDRA.

Vienīgā vērā ņemama kūdras atradne pagasta teritorijā ir Niedrāju - Pilkas purvs, kur ieguve nav iespējama purva lieguma statusa dēļ. Par rūpnieciski neizmantojamām atzītas atradnes Lapsu purvs un Vadmalas.

SALDŪDENS KAĻKI.

Divas nelielas daļēji (vai pilnīgi?) izstrādātas atradnes, Kici un Dibenī, atrodas un Z no Korģenes. Avotu nogulsnetāis kaļķu materiāls izmantojams lauku ielabošanai.

LAUKAKMEŅI.

Pašvaldības teritorijā, tāpat kā citur Latvijā, tie sastāv no izturīgiem metamorfajiem un magmatiskajiem iežiem - gneisiem, granitgneisiem, granītiem, amfibolītiem, kvarcītiem. Apsekojumu materiālos tiek atzīmētas 2 laukakmeņu iegulu vietas - Tammaņi un Jaunkalēji. Izpausme Tammaņi ir saistīta ar Baltijas Ledus ezera darbību. Te ir 3 laukakmeņu vaļņi 100-150m gari, 30m plati un 0,5m augsti. Jādomā, ka līdzīgi veidojumi stiepjas paralēli jūras krasta līnijai 15m absolūtā augstuma izolīnijas rajonā, kā tas ir novērojams arī tālāk uz Z. Savdabīgās reljefa formas būtu pētāmas un, iespējams, ņemamas aizsardzībā kā vietējas nozīmes aizsargājams ģeoloģisks veidojums. Izpausmē Jaunkalēji izklaidus novietoti laukakmeņi atrodas 150-200m platā joslā, kas stiepjas paralēli Salacai. Jādomā, ka tā ir nenozīmīga.

Lieli laukakmeņu sakopojumi atrodas pagasta teritorijas pludmalē un zemūdens krasta vaļņos. Tie ir ļoti nozīmīgs krastu aizsargs pret viļņu abradējošo darbību. Tāpēc jebkāda akmeņu ieguve vai pārvietošana pludmales joslā ir kategoriski nepieļaujama.

Citādi ir ar laukakmeņu kaudzēm, kas ir uzkrājušās meliorēto lauku malās. To novākšana būtu pat vēlama. Akmeņi būtu izmantojami dekoratīvu atbalsta sienu un mūru veidošanā, tēlniecībā un (lielākie) kā savdabīgi vietējās ainavas akcenti. Drupināšana šķembās jāuzskata par vērtīgā materiāla izniekošanu.

DERĪGO IZRAKTEŅU ATRADNES UN IZPAUSMES.

Skatīt kopā ar pielikumu Nr.3.

Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju attīstības plāns
ESOŠĀS SITUĀCIJAS APRAKSTS

Nosaukums	Nr. kartē	Materiāls	Krājumi (tūkstošos m ³)	Izmantojams	Piezīmes
Salaca (Ķieģeļnieki) (2 blokos)	4	māls	C ₂ - 22 000	125.-200. Markas ķieģeļiem, kārņiem, drenām	Dati uz 1972.g
Jesperi	5	māls	B - 160	Ķieģeļiem	Dati uz 1972.g
Kadagi	6	māls	Aptuveni 40	Klinkeram, drenām, kārņiem, apdares ķieģeļiem	Dati uz 1972.g
Vitrupe (2blokos)	-	māls	I C ₂ - 9178 II C ₁ - 9192 C ₂ - 45553	75.-125. Markas ķieģeļiem	Dati uz 1991.g
Karateri (Priežkalni)	-	Smilts un grants	I C ₂ - 5759 P - 6071	Betonam un būvdarbiem	Dati uz 1991.g
Korgas ieleja	48	Granšaina smilts	Nav datu	Nav datu	Sarežģīti ieguves apstākļi Dati uz 1972.g
Kaprači	51	Granšaina smilts	Nav datu	Nav datu	Dati uz 1972.g
Kraukļi	52	Granšaina smilts	10 -15	Nav datu	Dati uz 1972.g
Sili (Sīļi?)	74	Granšaina smilts	Nav datu	Nav datu	Dati uz 1972.g
Lapsu purvs	41	kūdra	Nav datu	Nav datu	Dati uz 1972.g
Vadmalas	44	kūdra	1032	Nav datu	Dati uz 1972.g
Niedrāju-Pilkas	53	kūdra	13314	Nav datu	Dati uz 1972.g Liegumā
Kici	46	Saldūdens kaļķi	1,6	Nav datu	Izstrādāts; dati uz 1972.g
Dibeni	47	Saldūdens kaļķi	0,78	Nav datu	Izstrādāts; dati uz 1972.g
Tammaņi	42	laukakmeņi	Nav datu	Nav datu	Dati uz 1972.g
Jaunkalēji	45	laukakmeņi	Nav datu	Nav datu	Dati uz 1972.g
Meliorācijas kaudzēs laukmalās	-	laukakmeņi	Aptuveni 1	būvniecībā	Dati uz 1989.g

Pašlaik derīgo izrakteņu ieguve notiek divos grants karjeros – Stienūžos un Karateros.

LAUKSAIMNIECĪBAS ZEMES

Pagasta teritorijā lauksaimniecības zemju īpatsvars sastāda 55% , jeb 17306,3 ha . No tā zemes pēc izmantošanas veida sadalās sekojoši:

l/s izmantojamā zeme- 7419,7 ha, jeb 42,8 % no lauksaimniecības zemēm

- aramzeme- 4947,1 ha, jeb 66% no l/s izmantojamām zemēm
- augļu dārzi- 87,1, jeb 2%
- pļavas- 668,4, jeb 9%
- ganības- 1717,1, jeb 23 % no l/s izmantojamām zemēm
- meži – 8538 ha, jeb 49 % no lauksaimniecības zemēm
- krūmāji – 251,1 ha
- purvi – 73,6 ha
- zem ūdeņiem 464,9 ha
- zem pagalmiem – 210,2 ha
- zem ceļiem 118,7 ha
- pārējās zemes – 229,5 ha

Latvijas klimatiskajos apstākļos 90% no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm cieš no lieka mitruma. Lai noregulētu augsnes ūdens režīmu vidēji gadā ir jānovada 210-220 mm liekā ūdens. Tas dos iespēju par divām nedēļām pagarināt augu veģetācijas periodu, uzlabot mēslošanas līdzekļu iedarbību , samazināt augsnes noblīvēšanu, paaugstināt augsnes ūdens akumulācijas spējas un uzlabot augsnes apstrādāšanas apstākļus.

Tā kā pašreizējos ekonomiskos apstākļos jaunu zemju nosusināšanu veikt praktiski nav iespējams, sevišķa uzmanība ir jāpievērš esošo meliorācijas sistēmu kopšanas, remonta un atjaunošanas darbiem. Atbilstoši normatīviem un uzkrātajai pieredzei ik gadus būtu jāremontē 3-4% un jārekonstruē 1,5-2% esošo meliorācijas būvju.

Salacgrīvas lauku teritorijā ir nosusināti 5417,7 ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes, tas ir 76,2%. Šajās platībās ir ierīkotas sekojoša melioratīvās būves un ierīces:

- regulētas upes un strauti –30 km
- ūdensnotekas (novadgrāvji, kontūrgrāvji, susinātājgrāvji) – 272 km
- caurtekas – 275 gab.
- drenas – 33504 km
- liela diametra kolektori 9,6 km

Pašreizējais meliorācijas sistēmu būvju un ierīču kopējā vērtība pašreizējās cenās ir 0,63 milj. latu.

No meliorētajām zemēm labā stāvoklī ir 90% , apmierinošā 8,5%, neapmierinošā 1,5%.

No 1992. līdz 1998. gadam agroķīmiskā augsnes kartēšana ir veikta 43 saimniecībās, ar kopējo platību 963 ha. Pagasta augsnes ir nabadzīgas ar augu barības vielām, it sevišķi ar fosforu.

Lielākai daļai augšņu ir nepieciešama augsnes kaļķošana, 1998. gadā pagastā ar subsīdiju palīdzību ir nokaļķoti 24 ha, tā, protams, ir ļoti niecīga platība.

BIOLOĢISKIE RESURSI

Rīgas jūras līča piekraste

Te pārstāvēti daudzveidīgi dabiskie biotopi: smilšu, retāk oļu liedagi, izteiktas kāpu sistēmas, upišu grīvas, Randu pļavas, niedrāji (Reisa niedrājs), nelielas lagūnas, uz Z no Vitrupes grīvas nelies vīgu (starpkāpu purviņa)komplekss. Liedagi pārsvarā ir bez patstāvīgas veģetācijas, izņemot posmu Lauteri - Salacgrīva, kur vietējo attīrīšanas iekārtu darbības rezultātā vērojama strauja aizaugšana ar niedrēm (skat.). Pamatkāpu pārsvarā sedz priežu mežs (vietām ar izcili vecām priežu audzēm). Randu pļavu rajonā pludmalei pieslejas melnalkšņu dumbrājs.

Īpaša nozīme jūras piekrastes daļai posmā no Kuivižiem līdz Dzeņiem, kura līdz 10 metru dziļumam ietilpst Baltijas jūras īpaši nozīmīgo jūras teritoriju kategorijā (Helsinki komisija HELCOM).Jūras dibenu te veido ledāja nogulumu veidots viļņots abrazijas līdzenums, kurš pārklāts ar plānu oļu-grants-smilšu kārtu, vietumis ar laukakmeņiem. Bagātīga jūras bezmugurkaulnieku fauna, kurā dominē moluski, vēžveidīgie, oligohetas, nemertinas un daudzсарu tāрpi. Līdz 20 metru dziļumam sastopamas zemūdens “” pļavas”, kuras veido brūnālģes *Fucus vesiculosus*, *Furcellaria fastigata* un *Polysiphonia nigrescens*. Izdalītas 2 nozīmīgas reņģu nārsta vietas. Upju grīvu tuvumā nozīmīgas caurceļotāju zivju uzturēšanās vietas.

Nozīmīga ceļotājputnu uzturēšanās vieta. Te 1997. gadā uzskaitīts ap 13 000 liels gaigalu skaits to spalvu mešanas fāzē.. saskaņā ar Dānijas un Latvijas ornitologu datiem SLT jūras piekrastes ūdeņi ir nozīmīgi Rīgas līcī ziemojošajiem putniem gārgalēm – 1-9,9 putni uz km², kākauļiem – 10 – 99,9 putni uz km², gaurām un jūraskraukļiem. Šī teritorija kopā ar Randu pļavām ir izdalīta Latvijas nozīmīgāko mitrāju sarakstā kā potenciāla Ramsāres vieta.

No bioloģiskās daudzveidības viedokļa ievērojama nozīme SLT teritorija ir jūras piekrastes posmam no Salacgrīvas līdz Svētupes ietekai, kur akmeņainas, vietām arī smilšainas pludmales mijas ar nelielām randu pļavu un niedrāju teritorijām. Nozīmīgs Reisa niedrājs ar ar iesālūdens lāmām. Te ligzdo jūrmalas dižpīle, jūraszagata, smilšu tārtiņš, Šinca šņibītis, bārdzīlite. Sastopams smilšu krupis. Nozīmīgs tārtiņveidīgo putnu un ūdensputnu ligzdošanas, barošanās kā arī atpūtas iet caurceļošanas laikā. Viena no nedaudzajām vietām Latvijas piekrastē , kur jūrā sastopamas jūras rupiju audzes

Akmens saliņa jūrā pie Svētiema minama kā ģeoloģisks objekts, kuram ir būtiska loma piekrastes ūdeņu termiskā režīma veidošanā un migrējošo zivju un to mazuļu koncentrēšanā.

Upes un ezeri.

Teritorijā ir labi attīstīts hidroloģiskais tīkls. SLT tās ģeogrāfiskā novietojuma rezultātā ir izcila nozīme Latvijas zivju resursu daudzveidības nodrošināšanā. To nosaka jūrā iepļūstošās migrējošām zivīm nozīmīgās upes - Salaca, Vitrupe, Svētupe un to pietekas Jaunupe, Korģe, Arupīte, kā arī virkne sīkāku upišu un strautu, kuri ietek tieši Rīgas līcī (Mangrāvis, Ungene, Kurliņupīte u.c.). Ezeru īpatsvars neliels –Kliķu un Primma ezeri novietojušies nelielā subglaciālā vaģā . Ezeru krasta perimetrs attiecīgi 1,5 un 4,5 km. SLT ieņem 1. vietu valstī pēc republikas nozīmes lašveidīgo upju skaita un upju kopgaruma vienas pašvaldības

teritorijā 59 km kopgarumā (Salaca -15km, Svētupe-24 km, Korgē -11 km, Vitrupe - 4,8 km, Jaunupe 4,4 km, Noriņa -robežupe starp Ainažu un Salacgrīvas lauku teritorijām). Ūdenstecēm raksturīgs vājš līdz mērens piesārņojums.

Meži.

Teritorija raksturojas ar lieliem vienlaidus mežu masīviem, kuri kopumā aizņem 22,3 tūkstošus hektāru. Dominējošais augšanas apstākļu tips piekrastē ir sils. Vienlaikus upju ieleju nogāzēs un terasēs sastopama egļu-platlapju gārša, vēris, avoksnājos melnalkšņu dumbbrājs un liekņa. Vienlaikus lieli meža masīvi nosaka daudzveidīgu dzīvnieku faunu. Te bez "regulārajiem" medījamajiem dzīvniekiem sastopami arī lūši, nereti iekļūst vilki.. Teritorijas mežos ir konstatēta viena melnā stārķa ligzda un 1 medņu riests.

Kā atsevišķi izdalāma apsaimniekošanas kategorija ir minami bijušie muižu parki (Vecsalaca, Lāņi), piemāju stādījumi un alejas.

Purvi.

Teritorijā atrodas vairāki nozīmīgi augstie purvi, no tiem Niedrāju-Pilkas un Lielpurvs ir izdalīti kā valsts nozīmes dabas liegumi. Salacas u.c. upju ieleju nogāzēs un palienēs veidojas nelieli, taču no bioloģiskās daudzveidības viedokļa ļoti interesanti zāļu purviņi.

Zivju resursi.

Teritorijas nozīmīgākā ūdenstece ir Salaca. Kopumā Salacā konstatētas 25 zivju sugas, kas ir virs caurmēra vidējā zivju sugu skaita Latvijas upēs.

Salacas upes lejtecei SLT teritorija ir liela nozīme visas Latvijas ihtiofaunas saglabāšanā un vērtīgo zivju krājumu atražošanā. Rūpnieciskā zveja Salacā, izņemot nēģu zveju, tika aizliegta kopš 1962. Gada nolūkā kompensēt Latvijas ceļotāj zivju krājumu zaudējumus hidroelektrostaciju celtniecības rezultātā uz Daugavas. Mūsdienās Salacas loma ir vēl pieaugusi, jo Salaca ir Latvijas galvenā **lašu** dabiskā nārsta upe. Vienlaikus jāuzsver, ka lašu dabiskā populāciju Salacā veido tikai ap 300 - 500 dzimumnobriedušu zivju (!).

Nozīmīga SLT ir arī **taimiņu** izplatība. Kā galvenās taimiņu nārsta un dzīves vietas uzskatāmas Jaunupe, Korgēne, Svētupe, nelielā daudzumā arī Salacā. Pēdējos gados vērojama taimiņa mazuļu produkcijas palielināšanās salīdzinot ar 1995. gadu, it īpaši tās pietiekās Korgēnē un Jaunupē.

Vimbās Vimba vimba L. ir nozīmīga sporta zivs, to mazuļu galvenie sastopamības rajoni aptver Salacas posmu no Mērnikiem līdz Vecsalacai. Populācija pēdējos gados ir stabila ar tendenci palielināties (Latvijas Zivsaimniecības pētniecības institūts).

Nēģi. Lielākais nēģu kāpuru skaits sastopams posmā no Rozēniem līdz Korgēnes grīvai ar vidējo eksemplāru skaitu 18,6 eks./m². Tomēr joprojām nēģu dabiskā atražošanās Salacā ir zemā līmenī, jo potenciālā nēģu kāpuru produkcija šajā upē ir 20 - 25 eks./m² (atbilstoši apsaimniekojot to nārsta vietas).

Piekrastes zvejas lomās lielākā nozīme ir reņģēm, taimiņiem, lašiem, zandartiem, vimbām. Strauji samazinājies nozvejoto lucīšu daudzums.

	Salmo salar-lasis	Salmo mykiss	Salmo trutata - taimiņš	Esox lucii- līdaka	Rutilus rutilus- rauda	Phoxinus phoxinus-mallīte	Leuciscus leuciscus- baltais sapals	Leuciscus cephalus- sapals	Alburnoides bipunctatus-strausta pavīķe	Alburnus alburnus- vīķe	Vimba vimba- vimba	Carassius carassius- karūsa	Gobio gobio- grundulis	Rhodeus sericeus- spidiļķis	Cobitis taenia- akmeņagrauzis	Noemacheilus barbatul-bārdain.	Lota lota- vēdzele	Perca fluviatilis-asaris	Gymnocephalus cernua-ķisis	Gottus gobio- Platgalve	Pungtius pungtius	Gasterosteus aculeatus-stagars	Anguilla anguilla- zutis	Lampetra fluviatilis- upes nēģis	Lampetra planeri
Zivju sastopamība Salacā 20 paraugos																									
%	95	5	50	0	40	55	20	45	30	15	5	5	65	5	5	95	0	5	0	80	0	5	0	0	0
Zivju sastopamība Salacas pietiekās 26 paraugos																									
%	4	4	92	0	19	81	31	31	27	8	0	4	38	0	0	100	4	8	8	73	12	19	15	4	4

S- Salaca; J- Jaunupe; K- Korģene; N- Noriņupe; Sv- Svētupe; A- Arupe.

Kā liecina iedzīvotāju aptaujas materiāli, vēl pirms 50 gadiem pie sauktās Alģu salas ir bijušas nozīmīgas zušu ķeršanas vietas. Sakarā ar eutrofikācijas procesiem un uzbēruma izveidošanu, krasi samazinājusies ūdens caurtece un teritorija starp salu un cietzemi strauji aizaug, līdz ar to šī piekrastes akvatorijas daļa raksturojas kā zivju mazuļu uzturēšanās vieta, kurai saskaņā ar aizaugšanu ir tendences samazināties.

Putni.

Regulāri putnu pētījumi veikti tikai Randu pļavās un ziemojošo putnu uzskaitēs Rīgas jūras līča piekrastē un Salacā. Būtiskas ir balto stārķu koncentrācija pagasta teritorijā – 46 ligzdas(1993. gadā).

Randu pļavas ir nozīmīga putnu migrācijas vieta. Kā tāda tā ir minēta arī Pasaules dabas fonda Dabas aizsardzības plānā Latvijai. Randu pļavas ir izdalītas arī kā viena no 38 Latvijā izdalītajām BirdLife International putniem nozīmīgām vietām.

Materiāli par putniem Randu pļavās un Kuivižu piekrastē apkopoti 1991. gadā. Līdz šim teritorijā ir atklātas 44 ligzdojošo putnu sugas. tās ir sugas, kuru ligzdošana ir pierādīta tieši, vai arī tai ir visai ticama-atrasta ligzda ar olām vai mazuļiem, novēroti vecie putni, kuri pienes mazuļiem barību u.t.t.. Šī teritorija raksturojas ar atklātu ainavu- pļavas, niedrāji, lagūnas starp tiem un smilšaini liedagi. Šeit konstatētas 44 putnu sugas, kas pieder pie piecām putnu kārtām: zosveidīgajiem, dzērvjveidīgajiem, tārtiņveidīgajiem un zvirbulveidīgajiem.

Jāuzsver ir fakts, ka visas šeit ligzdojošās sugas ligzdo tieši uz zemes vai cita substrāta, piemēram, iepriekšējā gada augāja sagāzumiem un tā sauktiem jūrasmešļu sanesumiem, vai arī ievij ligzdu starp vecajām niedrēm.

Nosaukto ligzdojošo putnu starpā vāji pārstāvētas ar kokaudzēm saistītas sugas, un pat tās Randu pļavu apstākļos bieži ligzdo uz zemes.

Šeit konstatētas arī 10 putnu sugas, kuras jau ir iekļautas Latvijas Sarkanajā grāmatā, vai ir ierosinātas par tajā iekļaujamām. Kā pierādījuši pētījumi, arī Randu pļavās vērojama atklātai ainavai raksturīgo putnu sugu un atsevišķo sugu īpatņu skaita samazināšanās.

Randu pļavās ligzdojošās putnu sugas: Jūrmalas dižpīle; Meža pīle; Priekšķe; Platknābis; Brūnkaklis; Cekulpīle; Niedru lija; Lauku lija; Grieze; Ūdensvistiņa; Laucis; Jūrasžagata; Ķivīte; Smilšu tārtiņš; Upes tārtiņš; Pļavas tilbīte; Mērkaziņa; Šinca šnibītis, sudrabkaija; liels ķīris; Mazais ķīris; Upes zīriņš; Jūras zīriņš; Mazais zīriņš; Cekulainais cīrulis; Lauka cīrulis; Dzeltanā cielava; Stepes čipste; Pļavas čipste; Koku čipste; Sarkanriklītis; Lakstīgala; Lukstu čakstīte; Akmeņčakstīte; Bardzilīte; Niedru sasinātājkauķis; Ceru kāpelētājkauķis; Ezera kāpelētājkauķis; Niedrustrazds; Purva kāpelētājkauķis; Dzeltēnā stērste; Mazais svilpis.

Sikspārņi.

Apsekojumos SLT līdz šim konstatētas 8 sikspārņu sugas. Sakarā ar uzskaites grūtībām konstatējamo sugu skaits var pieaugt.

Augi

Kopumā teritorijā konstatētas ap 800 augu sugu un SLT teritorijā esošās Randu pļavas ir uzskatāmas par vienu no vispamatīgāk izpētītajiem objektiem Latvijā. Randu pļavās konstatēts Latvijā līdz šim lielākais vienviet konstatēto augu sugu , tostarp aizsargājamo augu skaits - 637

No botāniskā viedokļa daudzveidīgas ir upju palieņu un ieleju flora Salacas, Vitrupes, Svētupes, Jaunupes un Arupītes ielejās, kā arī mežu masīvos. Kopējā teritorijas aizauguma mozaīka attēlota kartē "Augšanas apstākļu tipi".

SLT teritorija aptver 5 Latvijas botāniskā tīkla kvadrātus. Tajos konstatēto augu, tostarp aizsargājamo augu sugu skaits apkopots tabulā. Ievērojamās sugu skaita atšķirības kvadrātos ir saistāmas ar konkrētās teritorijas izpētes pakāpi.

Kvadrāta Nr	Konstatētas augu sugas	Aizsargājamo sugu skaits
428	637	40
429	504	12
430	358	4
528	271	12
529	375	4

Randu pļavas , kas atrodas pagasta teritorijā ir uzskatāmas par vienu no vispamatīgāk izpētīto objektu Latvijā. No botāniskā viedokļa daudzveidīgas ir upju palieņu un ieleju flora Salacas, Vitrupes, Svētupes, Jaunupes un Arupītes ielejās. Pētītajā liča piekrastes posmā konstatētas 44 aizsargājamas augu sulas. Randu pļavās konstatētas 36.

PĀRSKATS PAR AIZSARGĀJAMO AUGU IZPLATĪBU PAŠVALDĪBAS TERITORIJĀ.

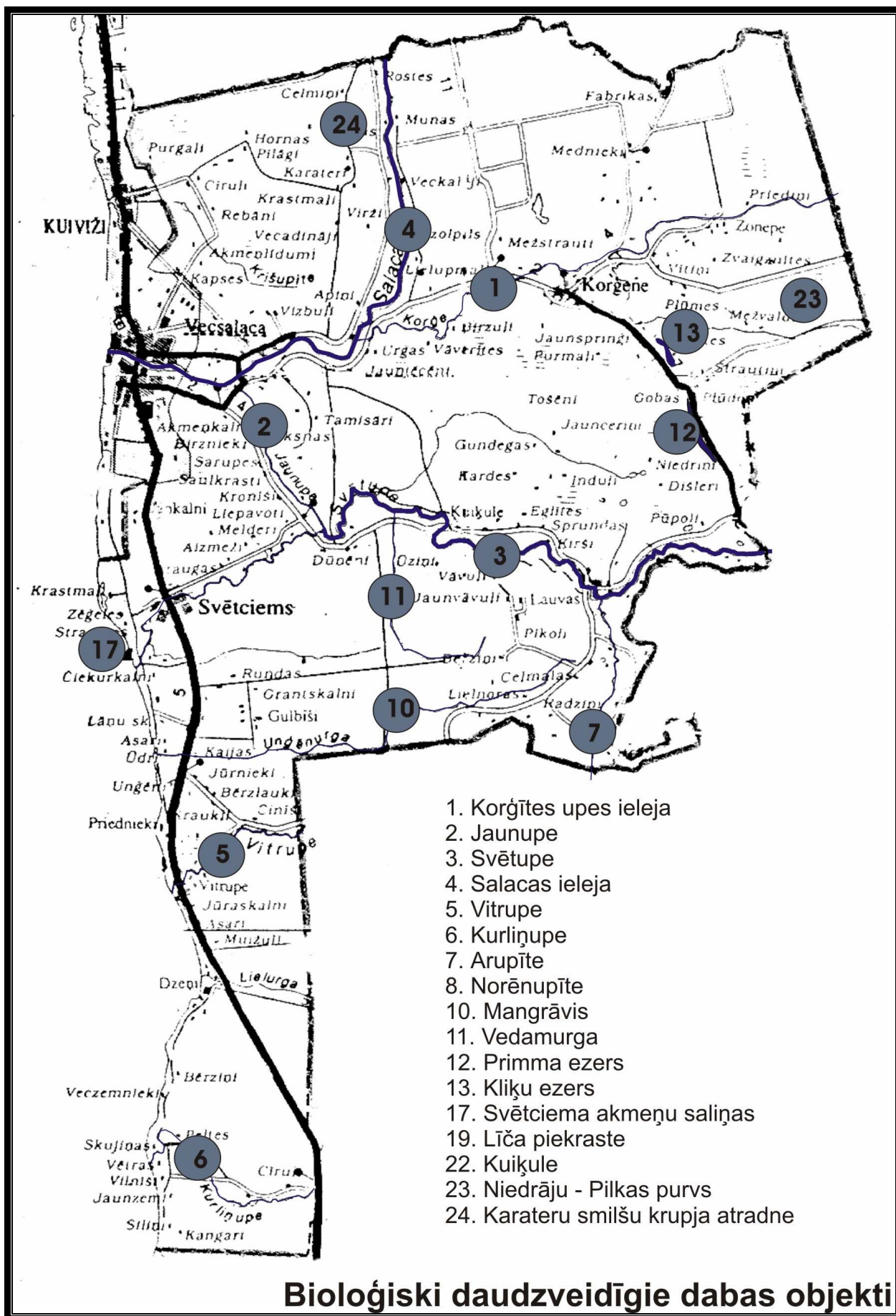
	Randu pļavas	Salacas dabas parks	Niedrāju- Pilkas purvs	Lielpurvs	Vidzemes akmeņainā jūrmala	
Angelica palustris (Bess.) Hoffm.	•					1.kategorija
Carex mackenziei V.Krecz	•					
Eleocharis parvula Bluff	•					
Sonchus humilis Orlova	•					
Sparganium erectum L.s.str	•					
Batrachium baudotii (Godr.) .Schultz	•					2.kategorija
Ceratophyllum submersum	•					
Blysmus rufus (Huds.)Link.	•					
Callitriche hermaphroditica L.	•					
Carex ligerica J.Gay.	•					
. Carex scandinavica E.W.Davies	•					
. Gentianella amarella (L.).	•					
G.uliginosa (Willd.)Boern	•					
Herminium monorchis(L.)R.Br	•					
Glaux maritima L	•					
. Montia fontana L.	•					
Plantago maritima L.	•					
Spergula maritima (L.)Griseb.	•					
Taraxacum palustre Lam,et DC	•					
Trifolium fragiferum L.	•					
Atriplex calotheca(Rafn.)Fries	•					3.kategorija
Centaurium pulchellum(Sw.)Druce	•					
Corispermum intermedium Schweigg.	•					
Juncus gerardii Loisel.	•					
Lunaria rediviva		•				
Ruppia maritima L	•					
Viola uliginosa Bess.	•					
Zannichellia palustris L.	•					
Jovibarba sobolifera	•	•				
Arctostaphylos uva-ursi		•			•	
Dactylorhiza baltica(Klinge)	•	•				4.kategorija
D. incarnata(L.) Soo.	•	•	•	•		
D. maculata (L.)Soo.	•	•	•	•		
Epipactis palustris (L.) Crantz	•	•	•	•		
Epipactis atrorubens	•				•	
Platanthera chlorantha	•	•				
Gladiolus imbricatus L.	•					
Lycopodium clavatum		•				
Huperzia selago		•				
Lycopodium annotinum		•			•	
Orchis mascula (L.)L.	•					
Nymphaea alba		•				
Primula farinosa L	•					
Pulsatilla pratensis (L.)Mill	•					

Entomofauna

Randu pļavu posmkāju struktūrā dominē divspārņi – Diptera. Pārējo tipiskāko zāles stāva apdzīvotāju ir ievērojami mazāk kā iekšzemes pļavās. Ļoti maz ir iekšzemes pļavām raksturīgo taisnspārņu, siseņu un sienāžu. Raksturīgi, ka šo grupu īpatsvars likumsakarīgi pieaug samazinoties augsnes mitrumam un palielinoties veģetācijas bagātībai.

Bioloģiski daudzveidīgie objekti

Kuros iespējams attīstīt noteiktas ar tūrismu un rekreāciju saistītas darbības un šajos objektos veicamie darbi konkrēto funkciju nodrošināšanai:

1. Korgītes upes ieleja
2. Jaunupe
3. Svētupe
4. Salacas ieleja
5. Vitrupe
6. Kurliņupe
7. Arupīte
8. Norēnupīte
10. Mangrāvis
11. Vedamurga
12. Primma ezers
13. Kliķu ezers
17. Svētciema akmeņu saliņas
19. Līča piekraste
22. Kuiķule
23. Niedrāju - Pilkas purvs
24. Karateru smilšu krupja atradne

Bioloģiski daudzveidīgie dabas objekti

1. Korģītes upes ieleja- makšķerēšana, kājnieku tūrisms, ūdens sports , retie augi. Nepieciešama attīrīšana no sakritumiem.
2. Jaunupe – Ūdens sports un retie augi. Nepieciešama attīrīšana no sakritumiem un aizauguma, mācību- izziņas takās izveidošana. Izziņas objekts upes rekultivācijas realizācijai.
3. Svētupe- ūdens sports, retie augi, dzīvnieki, nezināmās smilšakmens alas. Nepieciešama attīrīšana no sakritumiem un aizauguma. Mācību- izziņas takas izveidošana. Ielejas ainaviska veidošana, atpūtas vietas iekārtošana un norāžu izvietošana. Izcila vieta kājnieku tūrismam.
4. Salaca- ūdenssports, makšķerēšana, putni un retie augi. Nepieciešama attīrīšana no aizauguma, mācību- izziņas takas, atpūtas vietu izveidošana un ielejas ainaviska veidošana. Izcila teritorija kājnieku tūrismam.
5. Vitrupe- Vietējas nozīmes lieguma daļa. Iespējams apskatīt dažādus retos augus, kā arī dzīvniekus. Jāattīra no sakrituma un aizauguma, ainaviski jāveido, jāizveido atpūtas vietas un norādes zīmes, noderīga vieta mācību – izziņas takas veidošanai. Laba teritorija kājnieku tūrismam.
6. Kurlīnupe- Reto un aizsargājamo putnu (Zivju dzenītis) ligzdošanas un uzturēšanās vietas. Nepieciešama attīrīšana no sakrituma un aizauguma, apriekotās izziņas takas izveidošana.
7. Arupīte- Pastaigu maršruts dabas un putnu vērošanai.
8. Norēnupīte- ielejas lejas daļa- izcili ainaviska, mācību izziņas taka. Lielas mācību izziņas takas sākums pa veco piekrastes ceļu cauri meža masīvam.
9. Salacas kreisais krasts (no Norēnupies līdz Ķieģeļniekiem)- Šķēršļu joslas elementi (reindžerisms). Salacai paralēlā grava un dolomītmerģeļa atradnes , ainaviski interesants reljefs.
10. Mangrāvis- Izziņas objekts upes rekultivācijas realizācijai, augštece kā foreļupe.
11. Vedamurga- Ainaviski interesanta un bioloģiski daudzveidīga, iespējama foreļu klātbūtne
12. Primma ezers- Makšķerēšana.
13. Kliķu ezers- Makšķerēšana, putnu vērošana ezera dienvidu daļas pārejas tipa purvīnā.
14. Vitrupe- kāpu- vīgu mikrokompleksi.
15. Vitrupe – Lāņi – kāpu vaļņu kompleksi.
16. Lauteri –Svētciems - Piekrastes pļavu fragmenti.
17. Svētciems- Akmeņu saliņa jūrā.
18. Ķumrags- smilšakmens atsegumi.
19. Rīgas jūras liča piekraste- mazo upīšu ietekas jūrā, kāpu piekrastes joslā veidotās gravas un mikroūdenskritumi – ainaviski nozīmīgi un bioloģiski daudzveidīgi posmi.
20. Putnu vērošanas vietas- Mantiņi, Vitrupe – Lāņi, Svētupes grīva. Putnu migrācijas ceļš.(starptautiskā IWRB teritorija)
21. Stārķu ligzdu koncentrētākie rajoni- Svētciema un Svētupes apkārtnē.
22. Kuiķule un tās apkārtnē- Lībiešu upuralas, esošās un bijušas svētozolu vietas, ar zintniecību saistītas vietas.
23. Niedrāju- Pilkas purvs – izeja uz Purvu mācību izziņas taku.
24. Karateru smilšu krupju atradne.

TŪRISMA RESURSI

Novērtējot jebkuras teritorijas resursus tūrisma attīstībai, visbiežāk tie tiek iedalīti divās grupās – dabas un cilvēku radītajos resursos. (Sk. Pielikumu Nr. 7.) No dabas resursiem tūrisma attīstībai jāmin:

- ļoti labvēlīgais ģeogrāfiskais stāvoklis, gan Baltijas jūras, gan Latvijas mērogā;
- atrašanās pie starptautiskās maģistrāles VIA BALTICA pie viena no svarīgākajiem valsts robežpārejas punktiem Ainažos,
- atrašanās tranzīta novietojumā no valsts robežas uz valsts populārākajiem tūrisma centriem – Rīgu un Gaujas nacionālo parku,
- salīdzinoši neliels attālums līdz Rīgai,
- novietojums Rīgas jūras līča piekrastē.

Par būtiskākajiem citiem dabas resursiem jāuzskata:

- 32,5 km garā jūras līča piekrastes josla, kas praktiski visa kopā ar pludmales joslu uzskatāma par vairāk vai mazāk intensīvi izmantojamu atpūtas joslu,
- tūrismā potenciāli izmantojamo upju krastu kopgarums sastāda 36 km (augstākais rādītājs Limbažu rajonā), no kurām par nozīmīgākajām jāuzskata Salaca, Svētupe, Jaunupe un Vitrupe,
- īpašu vietu ieņem Salaca, īpaši piemērota ūdens tūristiem un aktīviem atpūtas cienītājiem brīvā dabā, ņemot vērā tās gleznainos krastus, smilšakmens atsegumus un zivju bagātību,
- Primma ezers,
- no reljefa viedokļa kā vērtīgākie objekti uzskatāmas upju ielejas,
- ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie resursi saistās ar smilšakmens atsegumiem upju ielejās un Rīgas jūras līča piekrastē un upes,
- no ainavas viedokļa kā vērtīgākie ainavu nogabali minami piejūras ainava un upju ieleju ainavas,
- no floras resursiem nozīmīgākie ir meži,
- meža dzīvnieki, zivis, vēži un putni, liels daudzums bioloģiski daudzveidīgo objektu.

Kopumā vērtējot Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju dabas objektu potenciālu izmantošanai tūrismā, tas uzskatāms par pietiekami bagātu, daudzveidīgu un unikālu, tomēr jāuzsver, ka galvenā problēma ir neesošais vai nepietiekamais labiekārtojuma līmenis tūristu uzņemšanai pie palielinātām slodzēm.

Par tūrismam nozīmīgākiem, un tāpat arī pirmkārt labiekārtojamiem dabas objektiem uzskatāmi:

- Salacas upes posms
- Vidzemes akmeņainās jūrmalas posms ar Veczemju klintīm
- Lībiešu upurālas
- Laukakmeņu saliņa jūrā pie Svētciena
- Randu pļavas
- Augstvērtīgie meži jūras piekrastes joslā
- Primmas ezers
- Svētupes un Vitrupes ielejas posmi
- Jūras piekrastes pludmaļu josla.

Novērtējot cilvēku radītos resursus Salacgrīvā, tie tika sagrupēti vairākās apakšgrupās. Viena no tūristus piesaistošākajām šo objektu grupām ir muzeji. Salacgrīvā ir atvērts muzejs, kur patstāvīgi apskatāma izstāde „Zvejas rīki un veidi”. Apskatāmajā teritorijā apmeklētājiem pieejama privāti uzturēta dzejnieka J. Sudrabkalna piemiņas istaba viņa radnieku mājās.

Kā īpaša tūristus piesaistoša objektu grupa ir kultūrvēsturiskie pieminekļi. Apzinātos Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju kultūrvēsturiskos pieminekļus Tā kā kultūras pieminekļu sarakstā tiek iekļauti objekti, kas radīti vismaz pirms 50 gadiem, tad jaunākos laikos radītie mākslas, saimnieciskās u.c. darbības objekti ir izdalāmi atsevišķā tūristiem pievilcīgo objektu kategorijā.

Kopumā vērtējot cilvēka radītos tūrismā izmantojamos resursus, jāsecina, ka Salacgrīva nevar lepoties ar šī veida resursu bagātību. Pie kam jāuzsver, ka arī nosauktie resursi vairumā nav pietiekami unikāli vai nav sagatavoti pasniegšanai tūristiem. Jāatzīmē, ka šeit nav arī cilvēku veidotu atrakciju objektu, tādu kā izklaides parki, baseini vai tml.. Tādējādi minēto resursu nepietiekamība jāuzskata kā Salacgrīvas vājā vieta un jāmeklē idejas un risinājumi tūristus piesaistošo objektu izveidošanā no esošajiem vai jāveido jauni.

KULTŪRVIDES RESURSI

Kultūrvide ir cilvēka un apkārtējās vides saskarsme, tā sastāv no kultūras pieminekļiem, tradīcijām, valodas, mākslas, u.c.. Kultūrvidei ir tīri praktiska nozīme – izglītībā, tūrismā, biznesā un sevis apliecināšanā. Sk. Pielikumu Nr. 4

Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju kultūrvides objekti:

- Osta;
- Luterāņu baznīca;
- Pareizticīgo baznīca;
- Katoļu baznīca;
- Pilskalns;
- Salacgrīvas pilsētas kapsēta;
- Stienūžu kapsēta;
- Kuiķules kapsēta;
- Salacgrīvas tirgus laukums;
- Annas muižas tilts;
- Vecsalacas muiža;
- Lāņu muiža;
- Kuivižu osta;
- Svētciena zirgaudzēta;
- Salacgrīvas vecā apbūve;
- Svētupe;
- Memoriāls 2.pasaules karā un jūras dzelmē bojā gājušiem;
- Latvijas karte ar bākām (keramika);
- Skolas;
- Bibliotēkas;
- Salacgrīvas muzejs.

VECSALACAS MUIŽA

Vecsalacas muiža – 16. gs. Vecsalacas novads robežojās ar Alojās, Limbažu un Lielupes pilsnovadiem. Zviedru laikā 17. gs. Vecsalacas pilsnovadu piešķīra valsts padomniekam Pēram Benēram.

18. gs. Vecsalacas muiža, ko savā īpašumā bija ieguvusi veca muižnieku dzimta – Ferzeni – izvīrziņās par nozīmīgu centru novada saimnieciskajā un kultūras dzīvē.

Muiža atradās Salacas labajā krastā, vairākus km no upes ietekas jūrā. Ceļš no muižas centra veda pāri tiltam, rotātām ar dekoratīvām skulptūrām. Muižā bija ierīkotas mākslīgās pilsdrupas, kas tajā laikā piederēja pie modernas ainavu arhitektūras. Sevi vērtēdams kā mākslas cienītāju un pazinēju, viņš atbilstoši savai gaumei spieda dzimtļaudis dzīvot samākslotu dzīves veidu. Tiem vajadzēja staigāt šveiciešu tautas tērpos, angļu jūrnieku formās vai kā citādi – atbilstoši barona iecerētajām teatralizētām situācijām, kuras tika spēlētas muižas biežajiem viesiem.

Kad 1853. gadā Vecsalacas muiža tika pārdota Maksimiljānam Bēhagelam von Anderkronam, tā skaitījās viena no vismazāk izmantotajām muižām. Jaunais īpašnieks bija ļoti rosīgs saimnieks. Viņa laikā muiža piedzīvoja uzplaukumu un solījās būt par saimnieciski perspektīvu rajonu. Muižai 1856. gadā piederēja 51062 pūrvietas meža. Muiža sūtīja kurināmo malku uz Rīgu pārdošanai, un uz mežu kā ienākumu avotu saimnieks lika lielas cerības, ievērojamas summas šajos gados tika izlietas meliorācijai. Vecsalacas barons bija arī Salacgrīvas jūrmalas piekrastes īpašnieks.

Vecsalacas muižā no 1874. līdz 1889. gadam bērnu dienas kopā ar vecākiem pavadīja nākamais tēlnieks, Baumaņu Kārļa kapu pieminekļa autors – Gustavs Šķilters. “Jesperu” mājās 1867. gadā ir dzimis ģenerālis Jānis Kalniņš, kurš Slokas un Tīreļa purvos, kā arī Nāves salā vadījis 3. Kurzemes bataljonu un apbalvots ar Lāčplēša kara ordeni.

Esošās situācija- No senās muižu godības maz kas saglabājies līdz mūsdienām. Atsevišķas ēkas bijušas pielāgotas kaltes vajadzībām un pārbūvētas. Dažas kalpojušas kolhoza vajadzībām kā garāžas, bet citu vispār vairs nav. Privatizācijas gaitā daļa ēku ir ieguvušas un arī atguvušas īpašniekus.

Attīstības mērķi- Pašreizējā momentā muiža ēkas nav izmantojamas kā vienots ansamblis un ir grūti prognozēt tā attīstības virzienu. Būtu nepieciešams izstrādāt detālplānojumu un izmantošanas noteikumus.

MEMORIĀLS 2. PASAULES KARĀ UN JŪRAS DZELMĒ BOJĀ GĀJUŠIEM

Tas atrodas Salacgrīvā iepretim Transporta ielai. Uzbūvēts padomju varas gados. Skulpturālā veidojuma autore L.Novoženeca un arhitekts J.Pētersons.

Piemineklis ir tipisks 80. gadu veidojums. Stilā - lielo monumentu samazinājums, bez īpašas piesaistes vietējai situācijai. Patosālā kustība nepārlecina un ir bezkaislīga. Ansambļa kompozīcija trafareta

un nepārdomāta (tukšais baseins, Kremļa dekoratīvo elementu izmantojums, tramplīnveidīgais mūris, seju eksaltētie cīļņi, kas atgādina teātra butaforiju). Diezgan divdomīgs objekta novietojums, liecina par profesionalitātes trūkumu vai apzinātu paviršību.

Attīstības mērķi- saglabāt kā uzskatāmu piemēru liekulībai un atbildības trūkumam.

SALACGRĪVAS PILSĒTAS TIRGUS LAUKUMS

Tirgus laukums aiz autobusu pietātnes ir samērā jauns vaibsts Salacgrīvas sejā. Šeit tradīcijas vēl tikai ir veidošanās stadijā.

Esošās situācijas analīze- tirgus laukums prasa sev nepieciešamo infrastruktūru, lai tas būtu arī vizuāli pievilcīgs. veidojot jaunu laukumu ir iespējams paredzēt tirgus attīstības iespējas un organizēt par masu pasākumu vietu ar izklaides un cirkus elementiem, ar izsolēm, ūtrupēm, vairāksolišanu un izpārdošanu.

Attīstības mērķi – jāizstrādā noteikta tirgus attīstības koncepcija. Iespējams, ka patreizējā atrašanās vieta varētu mainīties, ja tiks izveidots pilsētas centrālais laukums pie jahtu pietātnes.

SVĒTUPE

Kā uz senu lībiešu kulta vietu šajā apvidū 14. gs norāda Svētupes labajā krastā pie Kuiķuļiem arheologa Jura Urtāna vadībā 1973. gadā veiktie arheoloģiskie darbi. Šeit atrodas divas lībiešu upurālas, kas kā ģeoloģisks objekts veidojies vidusdevona smilšakmenī. Lielākā ala ir 46 m gara un galvenokārt ir zema un šaura. Mazākā ala ir 19,5 m gara un līdz pat 2 m augsta. Alas sienās atklātas mūsu senču maģiskās zīmes – lietuvēna krusts, Jumja u.c. zīmes. Alas pētītas jau no 18. gs. beigām un kā ziedošanas vietas minētas 17. un 18. gs. baznīcu vizitāciju protokolos. priekšelpā 1973. gadā atrada 628 monētas, 35 senlietas, kā arī organiskas cilmes ziedojumus. Vecākais uzraksts datēts ar 1664. gadu.

Situācijas analīze - Lībiešu upurālas ir ļoti populārs apskates objekts Ziemeļvidzemē. Ar prieku jāsecina, ka to pašreizējais stāvoklis ir labs, kas savukārt liecina, gan par tūristu attieksmi, gan arī par apkārtējo māju īpašniekiem, kas neapšaubāmi ir pielikuši savu roku, lai viss būtu kārtībā.

Attīstības mērķi – Nenoplicinot apkārtējo vidi, popularizēt un rādīt pasaulei, kādas bagātības mums pieder.

SVĒTCIEMS, SVĒTCIEMA ZIRGAUDZĒTA

Svētciems jeb Neu – Salis kā muiža dibināta pēc 1638. gada ar to pašu nosaukumu Dorff Swatzhem un piederēja Vecsalacas pilsnovadam. Laikā no 1738. – 1864. gadam muiža piederējusi dažādām muižnieku dzimtām – Dunteniem, Meendorfiem, Martai Šarlotei Dorotejai Fegezekai, u.c..

Līdz Latvijas neatkarības zaudēšanai Svētcīemā atradās viena no divām Latvijas zirgaudzētavām. Arī pašlaik šeit notiek zirgu audzēšana, tikai daudz mazākā apjomā un kvalitātē.

Situācijas analīze – līdz mūsdienām ir saglabājušies atsevišķi maznozīmīgi muižas ēku elementi. Sociālistiskā saimniekošanas metode ir degradējusi šo sava laika muižu arhitektūras pieminekli.

STIENŪŽU UN KUIĶULES KAPI

Tipiskas Latvijas lauku kapsētas ar interesantu plānojumu un atrašanos Latvijas lauku ainavā.

Šīm abām kapsētām nav būtiskas teritorijas problēmas, kā tas ir gadījumā ar Salacgrīvas kapsētu. Žēl, ka arī mazajām lauku kapsētām reizumis ir jācieš no vandaļu rokām. Ir iespējams savākt daudz informācijas par pagātņi.

SALACGRĪVAS KAPSĒTA

Apbedījumi ir veidojušies daudzu paaudžu garumā. Tā ir izsmēlusi savu teritorijas apjomu.

Salacgrīvas kapsēta ir tipiskas Latvijas mazpilsētu sastāvdaļa, kas ietver sevī visus kapsētām raksturīgos elementus. Pēc apbedījumiem varam spriest par sabiedrības dažādu laiku ekonomiskajiem, morāles un kultūras tipiem. Latvijas kapsētas, kā reti kurā Eiropas valstī izceļas ar savu kapu kultūru. Varbūt tas ir viens saglabājies senču piemiņas kulta veids, kas atnācis līdz šodienai, kad Latvijas teritoriju vēl nebija skārusi kristietība.

SALACGRĪVAS VECĀ APBŪVE

Vēsturiskā apbūve saglabājusies fragmentāri- ēkas ap Bocmaņa laukumu, pareizticīgās baznīcas draudzes ēkas un apbūve uz Rīgas ielas. Reti sastopami objekti bez nepārdomātas pārbūves. Kā raksturīgākos arhitektūras objektus no gadsimta sākuma var minēt - aptiekas māja, pasta ēka, spīķeris, Bocmanis un dažas ēkas Jūras un Rīgas ielās.

Situācijas analīze- ir nepieciešams pilsētas attīstības plāns un koncepcija mazpilsētas tēla veidošanā. nepārdomāti slēgta pieeja Salacai no Rīgas ielas puses. Tāpat ļoti haotisks ir arī Bocmaņa laukums.

Attīstības mērķi - ir jāveido pilsētas seja, tai jābūt pievilcīgai, tā cerot tikt pamanītai.

PAREIZTICĪGO BAZNĪCA

Arhīva dokumentos redzams, ka Vecsalacas Dievmātes patvēruma draudze pastāv no 1845. gada. 1864. gadā draudzē reģistrēti 903 vīrieši un 888 sievietes.

Vecsalacas pareizticīgo baznīca atrodas Salacgrīvas pilsētā, tā celta no 1871. līdz 1872. gadam, iesvētīta 1873. gada 15. aprīlī. Saskaņā ar sastādīto tāmi baznīcas būvdarbu izmaksas noteikts uz 22 803 rubļiem. Pie baznīcas atrodas vairākas draudzes ēkas.

Esošā situācija - baznīcas apkārtnē ir apbūvēta ar daudzstāvu dzīvojamām mājām. Sakarā ar draudzes nelielo skaitu tās funkcionēšana kā kulta celtni ir fragmentāra.

Attīstības mērķi - saglabāt kā raksturīgu kulta celtni savam laikmetam, apsvērt iespējas to papildināt ar garīgās mūzikas atskaņošanas iespējām.

OSTA

No tā, ka Salacgrīva 13. gs. kļuva par bīskapa izmantotu tirdzniecības centru un ostu, ieguva visa apkārtnē. Radās nepieciešamība sazarot satiksmes ceļu tīklu Limbažu - Salacgrīvas virzienā. Pateicoties tirdzniecības attīstībai, satiksmes ceļu biežības ziņā Salacas novads jau 14. gs. izvirzījās vienā no pirmajām vietām Latvijas teritorijā. Osta un satiksmes ceļu tīkls ļāva Salacgrīvas un tuvākās apkārtnes cilvēkiem iegūt līdzekļus tirgojoties. Attīstoties Ainažu ostai, kas bija izdevīga kā dabīgā osta, Salacgrīvas osta zaudēja savas prioritātes tiesības un uz ilgu laiku tika izmantota vienīgi kā zvejas laivu uzņemšanas un kokmateriālu pludināšanas vieta. Pēckara periodā, kad Ainažu osta vairs netika atjaunota un pateicoties zvejnieku kopsaimniecības attīstībai Salacgrīvas ostā tika ieguldīti ievērojami līdzekļi, kā rezultātā tika izbūvēts mols un padziļināta osta.

Salacgrīvas ostā, Salacas labajā krastā atrodas 1925.gadā celtā un 12,1m virs jūras līmeņa esošā bāka. Tās pamats izveidots no laukakmeņu mūra, bet sienas no dzelzsbetona.

Situācijas analīze - Pašlaik osta galvenokārt tiek izmantota, kā kokmateriālu eksporta vieta. Savu vēsturisko pievilcību viņa saglabā kā ziemeļu satiksmes ceļš pa Salacu uz Burtnieka novadu, bet vizuālo pievilcību stipri iedragājis ostas un īpaši zivju pārstrādes uzņēmumu izplešanās Salacas abos krastos, nerēķinoties ar vizuālās ainavas elementiem.

Attīstības mērķi - Neapšaubāmi, Salacgrīvas osta būs nozīmīgs saimniecības attīstības objekts arī nākotnē, bet paralēli tam jāvelta pūles un jāsakārto ostas teritorija, lai tā kļūtu pievilcīga tūrismam, it īpaši ūdens tūrismam, ar laivu un jahtu piestātņi, kā arī ostas infrastruktūru, kas nepieciešama, lai tajā būtu patīkami iebraukt un, lai tā kļūtu par pilsētas dzīves vitālu sastāvdaļu.

ANNAS MUIŽAS TILTS

Dzelzsbetona tiltu pār Salacu pie Vecsalacām uzbūvēja 1908. gadā un atklāja 1909. gadā. Toreiz dzelzsbetons bija jauns būvniecības materiāls un pateicoties Vacijas dzelzsbetona konstrukciju būvfirmas "Wayss und Freytag A.G." darbībai Latvijā, šis 20. gs. perspektīvai būvmateriāls pie mums ieviesās ātrāk nekā citās toreizējās Krievijas provincēs. Vecsalacas tilts ir viens no diviem tiltiem Latvijas zemes ceļos, kurā pirmo reizi tika izmantoti dzelzsbetona būvmateriāli.

Situācijas analīze – Tilts atrodas ciešamā kārtībā un ir pārdzīvojis ne vienu vien pārgalvīgu pāri braucēju. Tas labi iekļaujas ainavā un ir viens no ievērietas cienīgiem objektiem ceļā no Salacgrīvas uz Vecsalacu.

Attīstības mērķi- Vistuvākajā nākotnē ir jāizkopj gājēju taka gar Salacas krastu no pilsētas līdz Vecsalacai un gar otru krastu atpakaļ. Tas varēt būt arī riteņbraucēju ceļš. Tieši šis maršruts ir vistuvāk pilsētai un no viņa paveras ainaviski visbagātākais iespaids, kas raksturo piejūras reljefu un apkārtejos laukus.

LUTERĀŅU BAZNĪCA

Pēc rakstītām ziņām un arheoloģiskā materiāla Vidzemē jau 10. – 13. gs. nodalāmi četri lībiešu apdzīvoti novadi : Daugava, Turaida, Metsepole, un Idumeja. Salacas teritorija attiecīgi pieder arī Indriķa hronikā minētajam Metsepoles novadam.

Pieņem, ka Indriķa hronikā minētā Metsepole, kur 1205. gadā Alobrands iesācis misijas darbu , ietilpst Lielsalacas apvidū. Bīskaps Alberts 1226. gadā uzceļ pili, kurā kā parasts ir bijusi kapella. Ka draudze Lielsalaca rakstos minēta 1508. gadā. 1577. gadā Krievi iznīcina pili un baznīcu. Draudzes baznīca atrasta sabrukuma stāvoklī 1706. gadā. 1726. gadā baznīca tiek atjaunota, un īsti pabeigta tā ir 1729. gadā.

1835. – 1857. gadam tiek uzcelta mūra baznīca ar torni, agrākās koka baznīcas vietā. 1892. gadā baznīcai tiek piebūvēta altāra telpa un ģērbtuve. Atjaunošanas darbi veikti baznīcas 150 gadu jubilejā- 1927. gadā, tad arī tiek uzstādīti 150 Šķiltera cilņi. 1933.gadā baznīcā tiek uzstādītas jaunas ērģeles, kas izgatavotas Rīgā, H.Koltes ērģeļu darbnīcā, uzstādītās ērģeles darbojas vēl šobaltdien.

Situācijas analīze – Pašreizējā laikā baznīca atrodas ciešamā kārtībā un ir viens no nedaudzajiem arhitektūras objektiem Salacgrīvā, kas atgādina par senākiem laikiem.

Attīstības mērķi – baznīca turpinās savu pastāvēšanu kā kulta celtne, bet tā būtu piemērota vieta, lai arī šajā Latvijas nostūrī veidotos garīgā mūzikas dzīve. Šajā jomā daudz darāmā stāv priekšā , gan pašai baznīcas draudzei, gan arī visai sabiedrībai kopumā.

PILSKALNS

Attēlā pilskalns ar Luterāņu baznīcu.

Pilskalns ir valsts nozīmes aizsargājams kultūras (arhioloģijas) piemineklis (Nr.1478 Kultūras ministrijas rīkojums Nr.128 no 29.10.1998). Pastāvīgā nometne šeit bijusi jau senatnē, dabisko ceļu laikā. Senvēsturē šeit varbūt ir bijusi senču pils, bet 1226. gadā Rīgas bīskaps Alberts šeit uzcēlis pili, kas pārvaldījusi pieeju Salacas baseinam no jūras puses, tā sauktos Salacas vārtus. Pils piederējusi lielākoties Rīgas bīskapiem, bet 1479. – 1485. gada ordenim. 17. gs. beigās pils jau bijusi sabrukusi. Tagad tās vietā paceļas vienīgi kokiem apstādīts zemes uzbērums.

Situācijas analīze- Pilskalns labi iekļaujas ainavā un veido vienotu kompleksu ar luterāņu baznīcu un upes krastu. Sakoptā vide ir viens no nedaudziem apskates objektiem Salacgrīvā, kam ir sava noskaņa.

Attīstības mērķi – jāturpina izkopt Salacas krastu, veidojot gājēju celiņus Vecsalacas virzienā. Ir iespējams organizēt svētku pasākumus. Šeit varētu atrasties vieta, kur krastā izkāpt Salacas laivu tūristiem. Būtu nepieciešamas atjaunot aizsarggrāvi, veikt arheoloģisko izpēti, kā arī izstrādāt izmantošanas plānu.

KATOĻU BAZNĪCA

1996. gadā 26. jūlijā metropolīts Jānis Pujāts iesvētīja dievnama pamatakmeni. Baznīcas projekta autors Dagnis Straubergs, kas tajā laikā bija pilsētas galvenais arhitekts.

Situācijas analīze – Dievnams atrodas VIA BALTIKA ceļa malā. Kā 90. gadu arhitektūras piemineklis piedod mazpilsētai savus īpatnējos vaibstus. Iekšpuse interesanta un netradicionāla ar labu akustiku. Trūkums ir līdz galam neizbūvētā apkurināšanas sistēma un mašīnu trokšņi koncertu laikā, ko varētu atrisināt ar apstādījumu palīdzību.

Attīstības mērķi- Kulta celtnie un klasiskās mūzikas atskaņošanas vieta. Ļoti gribētos redzēt 20. gs beigām atbilstošu interjeru.

LATVIJAS KARTE AR BĀKĀM

Autors Salacgrīvas keramiķis Imants Klīdzējs. Atrodas a/s “Brīvais vilnis” laboratorijas korpusā. Latvijas ģeogrāfiskā karte ar reljefu. Upes ar visām pietekām, ezeri, kalni, u.c.. karte izgatavota 1986. gadā. darbam izmantots Latvijas māls, kas apdedzināts pie 1060 grādiem, tonēts reducējot, bez glazūras, izņēmumi ir upju gultnes. darba izmēri 3,5 x 7.5 m. Darbam piešķirts diploms par labāko darbu Latvijā 1986. gadā.

Situācijas analīze – Darbs saglabāts labi ar nelieliem mehāniskiem nobrāzumiem.

Attīstības mērķi – Iekļaujams tūrisma apskates objekts.

AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS

KULTŪRAS PIEMINEKĻI

Sk. Pielikumu Nr.5

VALSTS AIZSARGĀJAMO KULTŪRAS PIEMINEKĻU SARAKSTS

Pieminekļu vērtības grupa	Valsts aizsardz. Nr.	Datējums	Pieminekļu veids	Pieminekļu nosaukums	Atrašanās vieta
Vietējas nozīmes	1472		Arheoloģija	Priecumu senkapi	Pie "Priecumiem"
Vietējas nozīmes	1473		Arheoloģija	Ķilzumu senkapi	Pie "Ķilzumiem"
Valsts nozīmes	1474		Arheoloģija	Krogkalnu senkapi	Pie "Krogkalniem"
Vietējas nozīmes	6152		Arheoloģija	Zviedru ceļš	Pie "Kuļļām"
Vietējas nozīmes	1475		Arheoloģija	Kuiķuļu svētozolu birzs- kulta vieta	Pie "Kuiķuļiem"
Valsts nozīmes	1476		Arheoloģija	Lībiešu upurālas- kulta vieta	Pie "Kuiķuļiem"
Vietējas nozīmes	1477		Arheoloģija	Cepla vieta	Pie "Zvaigžņu mājām"
Valsts nozīmes	1478		Arheoloģija	Salacgrīvas viduslaiku pils	Baznīcas ielā, Salacgrīvā
Valsts nozīmes	3932	18.gs. II p.	Māksla	Altāris	Lielsalacas Luterāņu baznīcā
Valsts nozīmes	3934	1927.g	Māksla	Interjera dekoratīvā apdare	Lielsalacas Luterāņu baznīcā
Valsts nozīmes	3935	18.gs. II p.	Māksla	Kancele	Lielsalacas Luterāņu baznīcā
Valsts nozīmes	3930	1793.g	Māksla	Piemineklis Ferzenam	Vecsalascas parkā
Valsts nozīmes	3931	1847.g	Māksla	Altārglezna "Kristus debesbraukšana"	Lielsalacas Luterāņu baznīcā
Valsts nozīmes	3933	18.gs.	Māksla	Glezna "Golgāta"	Lielsalacas Luterāņu baznīcā
Valsts nozīmes	3936	1834.g	Māksla	Kauss	Lielsalacas Luterāņu baznīcā
Valsts nozīmes	3937	18.gs.	Māksla	Kauss slimniekam	Lielsalacas Luterāņu baznīcā
Valsts nozīmes	3938	1834.g.	Māksla	Oblatu kārbīņa	Lielsalacas Luterāņu baznīcā
Valsts nozīmes	3939	1783.g	Māksla	Oblatu kārbīņa	Lielsalacas Luterāņu baznīcā
Valsts nozīmes	3940	1645.g.	Māksla	Svečturi (2)	Lielsalacas Luterāņu baznīcā
Valsts nozīmes	3941	18.gs.IV c.	Māksla	Svečturi (2)	Lielsalacas Luterāņu baznīcā

KULTŪRVĒSTURISKI NOZĪMĪGU OBJEKTU SARAKSTS

- Vecsalacas muižas apbūves komplekss
- Krāsns ar kamīnu Avotkalnos
- Revolūcijas dalībnieku kapi
- Grantskalna senkapi
- Dzejnieka J.Sudrabkalna muzejs „Sprundās”
- Svētcīema zirgaudzētava
- Salacgrīvas katoļu baznīca
- Kuiķuļu miesta zīme
- Salacgrīvas vecā apbūve
- Salacgrīvas bāka
- Vitrupes bāka
- Ūdenstornis
- Lāņu muiža
- Ferzena kapliņa
- Memoriāls 2.pasaules karā un jūras dzelmē bojā gājušajiem

ZIEMEĻVIDZEMES BIOSFĒRAS REZERVĀTS

Salacgrīvas pilsēta ar lauku teritoriju atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā. Lielākā teritorijas daļa atrodas rezervāta ainavu aizsardzības zonās, bet mazākā daļa neitālajā zonā.

Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā atrodošies objekti pēc aizsardzības režīma sadalās sekojoši:

- dabas parks – Salacas ieleja;
- ZBR ainavu aizsardzības zonas – Vidzemes piekraste, Salaca, Pāle – Viļķene un Svētupe-I;
- dabas liegumi – „Randu pļavas”, „Vidzemes akmeņainā jūrmala”, „Karateri”, „Niedrāju-Pilkas purvs” un „Lielpurvs”;
- dabas pieminekļi- laukakmeņu saliņa jūrā pie Svētciema un Lībiešu upuralas.

AIZSARGĀJAMIE DABAS OBJEKTI

Ekstensīvi izmantotas sausieņu pļavas, kuru platības aizaugšanas rezultātā strauji samazinās. No Eiropas nozīmes aizsargājamiem putniem te ligzdo lielā gaura, zivju dzenītis, palienēs grieze. No aizsargājamiem augiem konstatētas 15 augu sugas.

Salacas ielejas dabas parks -Upes senleņķā sastopams vidusdevona smilšakmens atsegumi, daudzveidīgi meža tipi un retas augu sugas. Dziļa neregulēta upes ieleja ar devona smilšakmeņa atsegumiem tās krastos. Ielejas nogāzēs un terasēs sastopama egļu- platlapju gārša, vēris, avoksnājos melnalkšņu dumbrājs un liekņa

Dabas liegums „Niedrāju - Pilkas purvs”- tipisks augstais purvs ar daudziem ezeriņiem tā ZA daļā (ārpus pagasta teritorijas). Tajā ligzdo dzeltenais tārtiņš, dzērve, kajaks, sudrabkaija, purva malā arī trīspirkstu dzenis.

Dabas liegums „Vidzemes akmeņainā jūrmala” – Galvenokārt aizsargājama kā ģeoloģisks objekts. Vienlaikus te sastopamas arī piekrastei raksturīgās putnu sugas, kā arī konstatētas zivju dzeniņa ligzdas Kurlīņupes rajonā. Tipiska kāpu veģetācija, tostarp arī vairākas aizsargājamas augu sugas.

Dabas liegums „Karateri”II grupās aizsargājamā abinieka – smilšu krupja atradne bijušā karjerā. Teritorija strauji aizaug un strauji samazinās smilšu krupja nārsta iespējas. Teritorijai tiek izstrādāts dabas aizsardzības plāns.

Dabas liegums “Randu pļavas” - 192 ha, tās ir vienīgās valstī. Latvijas piekrastē plašākais piejūras pļavu un niedrāju komplekss, liedags ar sēnēm un iesālūdens lāmām. Zemākajās vietās melnalkšņu dumbrājs. Vienīgā zināmā Makenzija grīšļa un zemās mīkstpienes atradnes Latvijā. Kopumā konstatētas 637 ziedaugu un paparžaugu sugas, no tām 36 ir aizsargājamas. te konstatētas 44 putnu sugas, no tām 10 aizsargājamas.

Dabas liegums „Lielpurvs” (Zābaku purvs)- pārsvarā klajš augstais purvs (platība 780 ha) Purvā plašs ciņu-lāmu- ezeru komplekss. Purvu iekļauj skujkoku un jauktie meži. No retajām sugām te sastopams zivju ērglis, dzeltenais tārtiņš (5-6 pāri), dzērve, novērots klinšu ērglis, melnais stārķis, purva piekūns, niedru lija.

Dabas pieminekļi

- Krauju akmeņu saliņa jūrā- unikāls laukakmeņu sakopojums valstī. Jūrā pie Svētciema. Ģeoloģisks objekts, kuram ir būtiska nozīme piekrastes ūdeņu termiskā režīma veidošanā un migrējošo zivju un to mazuļu koncentrēšanai.
- Veczemju klintis
- Lielais krauju jūrakmens
- Lībiešu upuralas

Mikroliegumi

- Viens mikroliegums reto un aizsargājamo putnu ligzdošanas apstākļu nodrošināšanai ar platību 9,5 ha;
- Mikroliegums «Daudzgadīgā mēnesene" daudzgadīgās mēnesenes (*Lunaria rediviva* L.) aizsardzībai, Limbažu rajona Salacgrīvas p.l.t. Limbažu virsmežniecības Avotkalnu

- mežniecības, VAS „LVM” Rietumvidzemes mežsaimniecības 5. Piejūras iecirkņa zemes vienība ar kadastra Nr. 66720080092. Kopējā mikrolieguma platību 10,3 ha;
- Mikroliegums „Dzeltenā dzegužkurpīte” dzeltenās dzegužkurpītes (*Cypripedium calceolus* L.) aizsardzībai, Limbažu rajona Avotkalnu mežniecības Salacgrīvas p.l.t. saimniecība „Priežavoti”, zemes vienība ar kadastra Nr. 66720130022. Kopējā mikrolieguma platība 1,5 ha.
  - Mikroliegums medņa (*Tetrao urogallus* L.) aizsardzībai, Limbažu rajona Salacgrīvas p.l.t. Limbažu virsmežniecības Salacgrīvas mežniecības 4. Tačgalu apgaita, 45. kvartāla 10.-14. nogabali un 46. kvartāla 2.-16. nogabali; zemes vienība ar kadastra Nr. 66720030058. Kopējā mikrolieguma platība 78,8 ha.
  - Mikroliegums medņa (*Tetrao urogallus* L.) aizsardzībai, Limbažu rajona Salacgrīvas p.l.t. Limbažu virsmežniecības Salacgrīvas mežniecība 5. Mežpils apgaita, 132. kvartāla 1. nogabals, 131. kvartāla 8.-19. nogabali; zemes vienība ar kadastra Nr. 66720030075. Kopējā mikrolieguma platība 125,1 ha.
  - Mikroliegums medņa (*Tetrao urogallus* L.) aizsardzībai, Limbažu rajona Salacgrīvas p.l.t. Limbažu virsmežniecības Salacgrīvas mežniecība 5. Mežpils apgaita, 80. kvartāla 8.-23., 25. nogabali un 81. kvartāla 11.-23. nogabali; zemes vienība ar kadastra Nr. 66720030075. Kopējā mikrolieguma platība 77,7 ha.
  - Mikroliegums medņa (*Tetrao urogallus* L.) aizsardzībai, Limbažu rajona Salacgrīvas p.l.t. Limbažu virsmežniecības Staiceles mežniecības 4. Mežgravu apgaita, 32. kvartāla 5., 16., 17. nogabali, 33. kvartāla 2., 4., 5., 9. nogabali, 34. kvartāla 2. nogabals un 24. kvartāla 4., 5., 6. nogabali; zemes vienība ar kadastra Nr. 66370080086. Kopējā mikrolieguma platība 125,4 ha.

STARPTAUTISKĀS NOZĪMES ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS

TERITORIJAS.

Jūrmala starp Ainažiem un Svētupes grīvu 22 km garumā izdalīta, kā viena no Eiropas 2000 vietām, kurām ir vitāli svarīga nozīme ligzdojošo, migrējošo un ziemojošo putnu dzīvī. Latvijā kopumā ir izdalītas 38 šādas teritorijas. Šī teritorija ir iekļauta arī Pasaules Dabas fonda izstrādātajā Dabas aizsardzības plānā Latvijai, 1992. gadā.

Jūras akvatorija līdz 10 m dziļumam posmā starp Ainažiem un Dzeņiem Helsinku komisijas eksperti ir ieteikuši, kā vienu no 62 Baltijas jūras perspektīvām aizsargājamām teritorijām. Šis piekrastes akvatorijas posms raksturīgs gan kā nozīmīgs Baltijas lašu koncentrēšanās rajons, gan kā nozīmīgs makroalģu zemūdens plāvu apgabals šīs teritorijas dienviddaļā.

Salacas upe un tās ieleja ziņojumā par vides stāvokli Eiropā Salaca ir minēta kā viena no 150 Eiropas etalonupēm, kurās ir saglabājušies īpaši augstvērtīgi un daudzveidīgi bioloģiskie resursi. Mūsdienās Salaca ir galvenā Latvijas lašu dabīgā nārsta upe un pēc starptautiskā Zivju resursu izpētes un aizsardzības komisijas IBSFC datiem ir ceturtā lielākā dabīgo Baltijas lašu nārsta upe visā Baltijā. IBSFC ir izstrādājusi lašu populācijas saglabāšanas un racionālas apsaimniekošanas ilglaicīgu projektu “Lašu darbības plāns 1997. – 2010.”, kur darbība tiek koncentrēta vispirms galvenajās Baltijas jūrā ietekošajās lašupēs, jeb tā sauktajās indeksa upēs. Latvijā par indeksa upi ir nominēta Salaca.

CITI AIZSARGĀJAMI DABAS OBJEKTI

- Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjosla;
  - Aizsargjoslas gar ūdenstecēm un ezeriem;
  - Perspektīvā Helsinku komisijas (HELCOM) aizsargājamā jūras teritorija posmā Ainaži – Dzeņi.
  - Aizsargājami koki
1. Vedamurgu 1. svētozols, ozols, kultūrvēsturisks koks, atrodas Svētupes labajā krastā 50m DA no Vedamurgām, apkārtmērs 3.3 m, augstums 22.5m.
  2. Jaunagu 1. ciedrupriede, Sibīrijas ciedrupriede 1.3m resna un 17.3m augsta, atrodas Zonepes Jaunagu pagalmā 18m D no pamestas mājas. Šis koks ir potenciāls dižkoks.

3. Jaunagu 2.ciedrupriede, Sibīrijas ciedrupriede 0.88m resna un 13.6m augsta, atrodas Zonepes Jaunagu pagalmā 50m D no pamestas mājas. Šis koks ir rets svežemju sugas koks.
4. Kutkāju raga bērzs, āra bērzs, 2.98 m apkārtmērā un 25.3 m augstumā, atrodas Kutkāju ragā, potenciāls dižkoks.

No bioloģiskās daudzveidības viedokļa ievērojama nozīme Salacgrīvas pilsētas lauku teritorijā ir jūras piekrastes posmam no Salacgrīvas līdz Svētupes ietekai, kur akmeņainas, vietām arī smilšainas pludmales mijas ar nelielām randu pļāvām un niedrāju teritorijām. Nozīmīgs Reisa niedrājs ar iesāļūdens lāmām. Te ligzdo jūrmalas dižpīle, jūras žagata, smilšu tārtiņš, Šinca šņibītis, bārdzīlīte. Sastopams smilšu krupis. Nozīmīgs tārtiņveidīgo putnu un ūdensputnu ligzdošanas, barošanās, kā arī atpūtas vieta caurceļošanas laikā.

VIDES KVALITĀTE

PIESĀRNOTĀS TERITORIJAS

SLT teritorijā antropogēnā ietekme nav sasniegusi kritisku līmeni. Tomēr var izdalīt atsevišķas problēmteritorijas.

STIENŪŽU IZGĀZTUVE.

Izvietota bijušā karjera teritorijā tiešā Salacas tuvumā. Izgāztuvē ierīkoti divi ar mālu ekranēti zivju pārstrādes šķidro atkritumu rezervuāri. Rezervuāri nav segti un ilgstošu lietavu rezultātā iespējama to pārplūšana. Teritorija nav norobežota. Visa izgāztuves teritorija ir vāji ekranēta. Tādejādi radot iespēju gruntsūdeņu un tuvumā esošās Salacas piesārņojumam. Pēc Civilās aizsardzības dienesta speciālistu atzinuma (Markovs) izgāztuvē ir deponētas arī ķīmikālijas. Vienlaikus izgāztuves teritorijas perifērijā ir konstatēta smilšu krupju populācija, kā arī četru aizsargājamo augu – orhideju augtenes.

Jāizstrādā šķidro atkritumu deponēšanas un apsaimniekošanas programma.

BIJUŠO SVĒTCIEMA ŪDENSDZIRNAVU APKĀRTNE.

Te joprojām saglabājušās deviņdesmito gadu sākumā īslaicīgi darbojušās krāsu ražošanas ceļa izejvielu pārpalikumi un nenosakāmas izcelsmes ķīmikālijas. Daļa no tām ir glabājusies ārpus nojumēm un ir pieļaujams, ka šajā apkārtņē augsne ir piesārņota. Papildus pētījumi piesārņojuma rakstura un izplatības noteikšanai nav veikti. Šobrīd teritorija ir privātajā īpašumā.

PAMESTĀS RAŽOTNES UN GATERI

Pamestās fermas un ražotnes (Svētciemā, Korģenē u.c.) ir uzskatāms kā ainaviskais un vienlaikus arī mehāniskais piesārņojums. Pamesto un dažviet arī darbojošos fermu (Svētciemā, Kuiķulē u.c.) fermu mēslu uzkrāšana upju piekrastes joslu tiešā tuvumā veicina ūdenstilpju ūdens kvalitātes pasliktināšanos. Šajā kategorijā ieskaitāmas arī pamestās dzīvojamās ēkas SLT lauku teritorijā.

Atsevišķi izdalāmi arī organiskas izcelsmes cietie atkritumi – zāģu skaidas un atzāģi, kuri radušies koksnes pārstrādes rezultātā. Dažviet ir vērojama to deponēšana bijušajos karjeros (Starp Stienūžiem un Kuiķuli u.c.).

RĪGAS JŪRAS LĪČA PIEKRASTE.

Sakarā ar pieaugošo atpūtnieku mobilitāti kā potenciāla problēmteritorija tiek apskatīta arī Rīgas līča piekrastes daļa SLT teritorijā.

Posms Vitrupes grīva – auto stāvvietā Priedes vasaras periodā raksturojas ar lielu apmeklētāju skaitu un te novietoto automašīnu daudzumu. Esošās koka noejas ir nolietojušās un daļēji iznīcinātas. Tualetes morāli nolietojušās un netiek izvestas Trūkst atkritumu tvertņu un tās netiek regulāri izvestas. Ir vērojama esošo atkritumu tvertņu izmantošana sadzīves priekšmetu deponēšanai. Tas kopumā veicina apkārtnes

piesārņošanu ar sadzīves atkritumiem un atsevišķos gadījumos arī ar fekālijām. Posmā starp Svētupes grīvu un Lauteriem vasaras sezonā vērojamas pagaidu telšu nometņu veidošanās bez atbilstoša labiekārtojuma.

Posmā starp Zvejnieku parku un Kuivīziem saglabājusies bioloģiski augstvērtīga kāpu josla ar vairāku retu un aizsargājamu augu augtēnēm. Savukārt joslu starp kāpām un Rīgas-Tallinas šoseju veido aizaugušu pļavu un sekundāro mežu mozaika. No bioloģiskās daudzveidības viedokļa tai ir nozīme putnu migrācijas nodrošināšanai gar piekrasti, tomēr minētās teritorijas potenciāls neatbilst tās patreizējam (ne)izmantošanas veidam un ietilpībai un šai zonai nepieciešams savlaicīgi plānot atpūtnieku plūsmu.

Lai nodrošinātu atpūtnieku plūsmu koncentrēšanos bioloģiski noturīgākajās teritorijās, ir nepieciešams veicināt piekrastes joslā dzīvojošo īpašnieku iesaistīšanos atpūtnieku apkalpošanā un vienlaikus arī piekrastes joslas antropogēnās noturības palielināšanā

ATTĪRĪŠANAS IEKĀRTU IETEKME.

Salacgrīvas kreisā krasta attīrīšanas iekārtu izvads jūrā atrodas vietā, kur izplūdušos ūdeņus efektīvi nevar pārtvert ziemeļu virzienā plūstošās straumes. Tas vēju darbības rezultātā veicina biogēnu akumulāciju piekrastes daļā. Tā rezultātā pēdējo pārdesmit gadu laikā ir strauji degradējušās Salacgrīvas pilsētas dienviddaļas pludmales, tām pāraugot ar niedru *Phragmites communis* audzēm.

Šī jautājuma risināšanai nepieciešams izstrādāt pasākumu programmu piekrastes pludmaļu atjaunošanai

Ir akūti nepieciešams izstrādāt integrālu piekrastes apsaimniekošanas shēmu, tādejādi veicinot piekrastes vides daudzveidības saglabāšanu un teritorijas rekreatīvo resursu ilgtspējīgu izmantošanu kā vienu no pilsētas ekonomiskās attīstības sektoriem.

GAISA PIESĀRŅOJUMS

Sakarā ar Rīgas – Tallinas maģistrāles autotransporta noslodzi un joslas labo aerāciju kā arī teritorijas zemo apdzīvotības blīvumu cilvēkam kritiskas koncentrācijas nav konstatētas. Problēmsituācija veidojas Zvejnieku parka teritorijā esošajā depresijā, kur valdošo vēju ietekmē izsēžas zivju pārstrādes rūpnīcu izmeši.

1994. un 1999.gadā Salacgrīvas pilsētā tika veikta lihenoindikācija, lai ar ķērpju kā bioindikatoru palīdzību noteiktu gaisa piesārņojuma līmeni. Lihenoindikācija Salacgrīvā tika veikta ar pasaulē atzītu IAP - Index of Atmospheric Purity (gaisa tīrības indeksa) metodi, ko 1970.gadā ir izstrādājuši kanādiešu zinātnieki Le Blanc un Sloover. Tā ir kvantitatīva bioindikācijas metode, kura bez floristiskās analīzes ietver arī datu matemātisko apstrādi.

Veicot lihenoindikāciju pēc IAP, pilsētas teritorija nosacīti sadalīta 36 kvadrātos

(1.att.), katra kvadrāta laukums 0,25 km². Katrā kvadrātā tika izvēlēts tā saucamais ķērpju ievākšanas punkts, kurā tika apsekota 10 koku ķērpju flora. Kopā Salacgrīvā izdalīti 36 ķērpju ievākšanas punkti, tātad apsekota un novērtēta 360 koku ķērpju flora. Iegūtie dati izvērtēti pēc IAP.

$IAP = \Sigma Q \cdot f$, kur

Q – toksitolerances faktors, kas konstants katrai ķērpju sugai,

f – seguma sastopamības pakāpe.

$Q = n_1 / n_2$, kur

n₁ – visu ķērpju sugu kopējais skaits visos ķērpju ievākšanas punktos, kuros ir interesējošā suga,

n₂ – ķērpju ievākšanas punktu summa, kuros sastopama interesējošā suga.

f vērtību sastāda no seguma un atsevišķu ķērpju sugu sastopamības biežuma kombinējuma katrā ķērpju ievākšanas punktā (tiek izteikta at Le Blanc un Sloover 5 pakāpju skalā).

IAP vērtību nosaka katram ķērpju ievākšanas punktam, iegūtās vērtības atzīmē kartē un izdala gaisa piesārņojuma zonas.

Pēc I.A.P.1994.gadā pilsētā izdalītas 4 gaisa piesārņojuma zonas – zona ar tīru gaisu, ar zemu, vidēju un augstu gaisa piesārņojuma līmeni (2. att.),bet 1999.gadā 3 gaisa piesārņojuma zonas – ar tīru gaisu, zemu un vidēju gaisa piesārņojumu (3.att.).

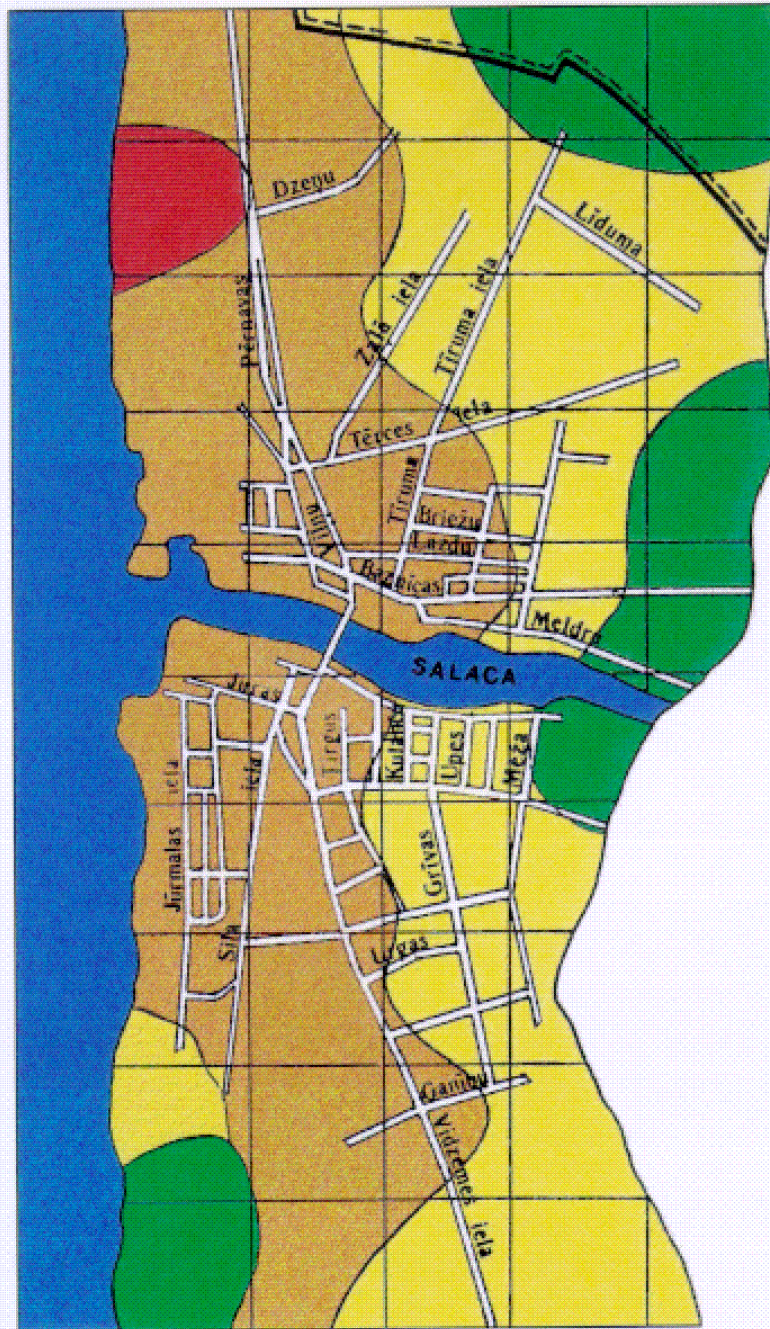
Zona ar augstu gaisa piesārņojuma līmeni aizņēma 1 pētāmo kvadrātu jeb ķērpju ievākšanas punktu (2,8% pilsētas teritorijas). I.A.P. vērtība šajā zonā bija 21,37. Zona atradās ārpus pilsētas centra kultūras un

atpūtas parkā (Zvejnieku parkā), kur nav piesārņojošo objektu. Zonas esamība un izvietojums izskaidrojami ar piesārņojošo objektu izvietojumu (4.att.) un valdošo vēju virzienu (5.att.). Piesārņojošo vielu nosēšanos šajā vietā izskaidro arī tas, ka teritoriju ap Zvejnieku parku aizņem mežs, bet pati parka teritorija ir klaja. 1999.gadā augsta gaisa piesārņojuma zona Salacgrīvā vairs nav konstatēta. Tas izskaidrojams gan ar to, ka samazinājies ražošanas apjoms lielākajos rūpniecības objektos , līdz ar to ir mazāks arī gaisā izvadīto piesārņojošo vielu daudzums, gan arī ar to, ka A/S "Brīvais vilnis" lielākajam dūmenim ir uzlikts gaisa attīrīšanas filtrs, kas ir devis būtisku ieguldījumu gaisa piesārņojuma samazināšanā.

Zona ar vidēju gaisa piesārņojumu aizņem lielāko pilsētas teritoriju - 1994.gadā 19 ķērpju ievākšanas punktos jeb 52,8% pilsētas teritorijas (6.att.), bet 1999.gadā 21 ķērpju ievākšanas punktos jeb 58,3% pilsētas teritorijas (7.att.). IAP vērtības 1994.gadā no 27,68 līdz 48,38, bet 1999.gadā no 28,11 līdz 48,76 . Zona aptver visus piesārņojošos objektus (4.att.). Ievērojamu piesārņojuma daļu šajā zonā dod arī automašīnu izplūdes gāzes, jo Vidzemes un Pērnavas ielas ir VIA Baltica daļa. Zonas izvietojums atkarīgs arī no reljefa (8.att.), jo praktiski visa šī zona atrodas reljefa padziļinājumā. 1999.gadā, salīdzinot ar 1994.gadu, vidēja gaisa piesārņojuma zonas aizņemtā platība ir palielinājusies par %. Kā pozitīva tendence minama augsta gaisa piesārņojuma zonas izzušana Zvejnieku parkā, kā rezultātā tur izveidojusies zona ar vidēju gaisa piesārņojuma līmeni. Negatīva tendence ir vidējas gaisa piesārņojuma zonas aizņemtās platības palielināšanās Salacas kreisajā krastā Krasta ielas rajonā. To varētu izskaidrot ar automašīnu kustības intensitātes palielināšanos šajā privātmāju rajonā.

Zona ar zemu gaisa piesārņojuma līmeni pieguļ zonai ar vidēju gaisa piesārņojumu.1994.gadā šī zona aptvēra 12 ķērpju ievākšanas punktos jeb 33,3% pētāmās teritorijas, bet 1999.gadā 11 ķērpju ievākšanas punktos jeb 30,6% pilsētas teritorijas. Zona samazinājusies sakarā ar iepriekš minēto zonas ar vidēju gaisa piesārņojuma līmeni palielināšanos Salacas kreisajā krastā. IAP vērtības šajā zonā ir no 52,20 līdz 94,90 (1994.gadā) un no 51,32 līdz 93,00 (1999.gadā).Zonā jūtama ietekme no blakus esošās zonas ar augstāku gaisa piesārņojuma līmeni. Piesārņojuma fonu galvenokārt rada māju apkures sistēmu radītie izmeši. Arī šīs zonas izvietojumu ietekmē valdošo vēju virzieni, īpaši pilsētas ziemeļaustrumu daļā, kur atrodas mazdārziņi. Šajā teritorijā nav augstu koku, kas varētu aizturēt piesārņojuma tālāku izplatīšanos vai absorbēt to.

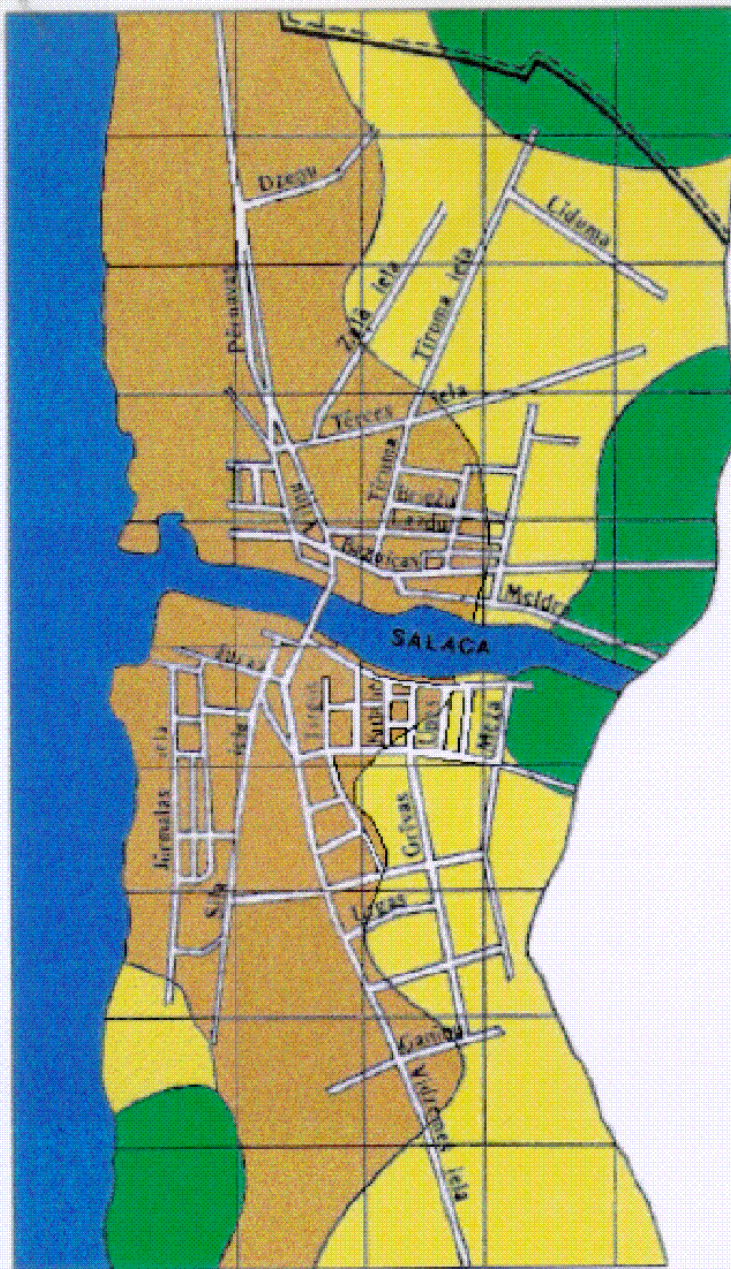
Zona ar tīru gaisu izvietota salīņu veidā pilsētas nomalēs. Tā aptver 11,1% pilsētas teritorijas jeb 4 ķērpju ievākšanas punktos. Zonas aizņemtā teritorija 1999.gadā, salīdzinot ar 1994.gadu, nav samazinājusies, kas ir ļoti pozitīva tendence.

- tīrs gaiss
- zems gaisa piesāņojums
- vidējs gaisa piesāņojums
- augsts gaisa piesāņojums

2.att. Gaisa piesāņojuma zonas 1994.gadā

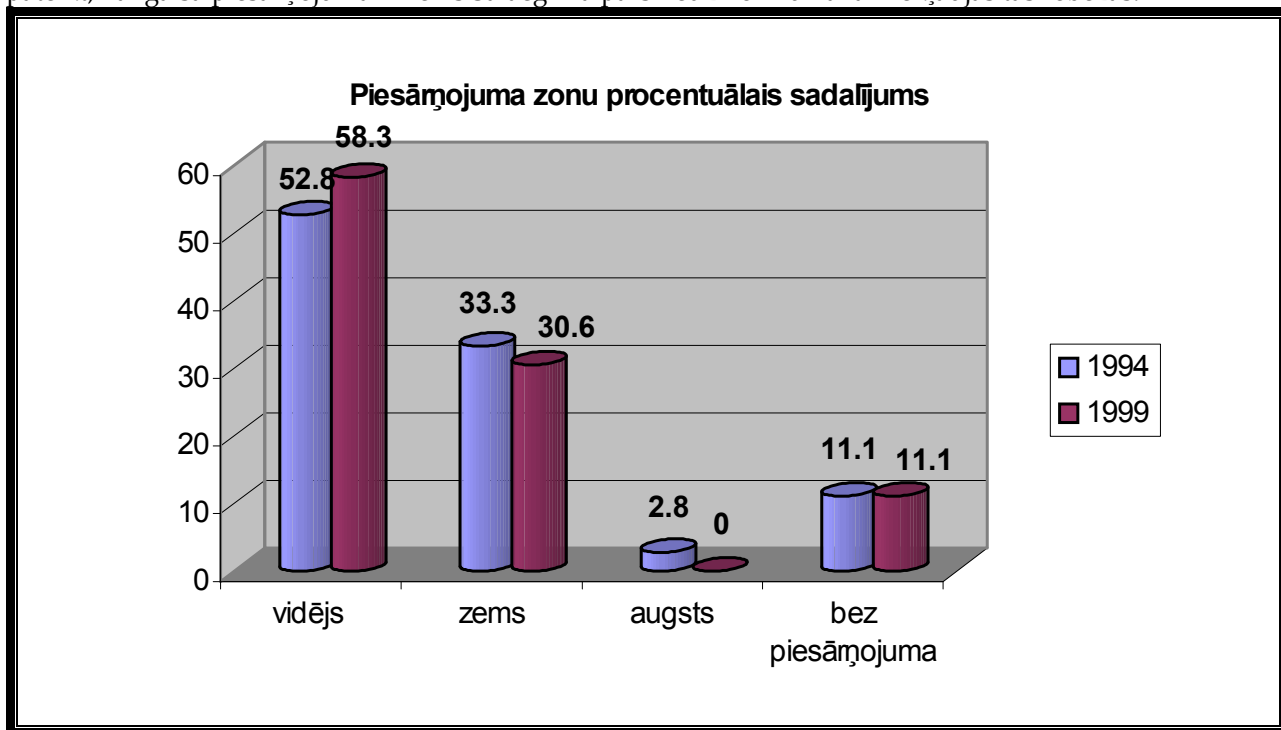

- tīrs gaiss
- zems gaisa piesārņojums
- vidējs gaisa piesārņojums
- augsts gaisa piesārņojums

3.att. Gaisa piesārņojuma zonas 1999.gadā

Salacgrīvas uzņēmumu radītais gaisa piesārņojums ķīmiskā sastāva ziņā lielākoties sastāv no SO₂ (1.tab.). Lielākais gaisu piesārņojošais objekts - A/S "Brīvais vilnis". Kopējais gaisā izvadīto izmešu daudzums, neskaitot individuālās apkures un automašīnu izplūdes gāzu radīto piesārņojumu, pilsētā ir 551,9t gadā. Mazpilsētai tas ir samērā liels daudzums, diemžēl pagaidām likumdošanas nesakārtotības dēļ, kamēr nav apstiprināti MK noteikumi par gaisa piesārņojuma pieļaujamajām normām, nav iespējams pateikt, vai gaisa piesārņojuma līmenis Salacgrīvā pārsniedz normu vai arī iekļaujas tās robežās.

Veicot Salacgrīvas pilsētas tālākas attīstības plānošanu, jāievēro vairāki nosacījumi. Pēc iespējas vairāk jāveido stādījumi gar Rīgas - Tallinas šosejas malu, lai automašīnu radītais piesārņojums neizplatītos tālāk un neradītu nelabvēlīgu iespaidu uz šosejas malā dzīvojošiem cilvēkiem, kuriem tiešā šosejas tuvumā atrodas dārzi, ganības, kūti un dzīvojamās ēkas. Zinātnieki, veicot gaisa piesārņojuma analīzi pilsētās, ir pētījuši arī jautājumus, kādam jābūt pilsētas plānojumam, lai gaisa piesārņojums vairāk izkļiedētos un tiktu labāk absorbēts, līdz ar to uzlabojot gaisa kvalitāti pilsētās. Pēc G.Natho datiem, pilsētu plānošanā jāievēro 6 galvenie nosacījumi:

1. Lielākām apstādījumu grupām vai parkiem jāmiņjas ar mazākiem apstādījumiem, veidojot vienotu sistēmu. Pie tam, nelielajiem apstādījumiem jābūt tā izvietotiem starp radiāli vai tangenciāli izvietotajiem parkiem vai lielākām apstādījumu joslām, lai tie cieši nepieklātos šīm apjomā lielākajām zaļajām zonām, bet gan būtu brīvi izvietotas starp tām, tādējādi radot brīvu telpu vēja ātruma neierobežošanai;
2. Jāveido platas, ar kokiem apstādītas ielas;
3. Pilsētas plānojums jāveido tā, lai būtu ievērots pietiekams "vēdināšanas" efekts;
4. Jāveido ūdens virsmas - diķi, kanāli u.c.;
5. Uz ielām jāveido zaļas joslas;
6. Atdalīt dzīvojamus rajonus no rūpnieciskajiem rajoniem.

Izmešu sastāvs un daudzums Salacgrīvas lielākajos uzņēmumos
(pēc Valmieras reģionālās vides pārvaldes datiem)

Nr.	Uzņēmums	Kopā (t)	Cietās (t)	SO ₂ (t)	Nox (t)	CO ₂ (t)	GOS* (t)	CnHm* (t)	Citas (t)
1.	A/S "Salacgrīva 95"	157,2	2,4	112,0	7,8	32,5	1,5	0,1	0,9
2.	A/S "Brīvais vilnis"	337,9	6,2	241,2	17,0	66,1	6,3	0,1	1,0
3.	A/S "Grīva"	56,8	9,4		2,8	44,5	0,1		
	Kopā	551,9	18,0	353,2	27,6	143,1	7,9	0,2	1,9

TEKOŠO ŪDEŅU KVALITĀTE

Salacā un tās pietekās hidroķīmiskās analīzes tiek veiktas atbilstoši Latvijas kompleksajai biomonitoringa programmai. To veic Latvijas Universitātes Hidrobioloģijas laboratorija. Pēdējo gadu laikā, samazinoties lauksaimnieciskajai ražošanai ir vērojama neliela vispārējā ūdeņu ķīmiskā stāvokļa uzlabošanās. Izmaiņu raksturu nosaka tas, ka ūdenstīpēs ir akumulējušies biogēni, kuri lēni šķīst ūdens masā. Piedevām, sakarā ar upju piekrastes daļu straujo aizaugšanu, palēninās bioloģiskās pašattīrīšanās procesi.

Tabulā dots vidējais hidroķīmisko parametru apkopojums Salacā un tās pietekās SLT teritorijā.

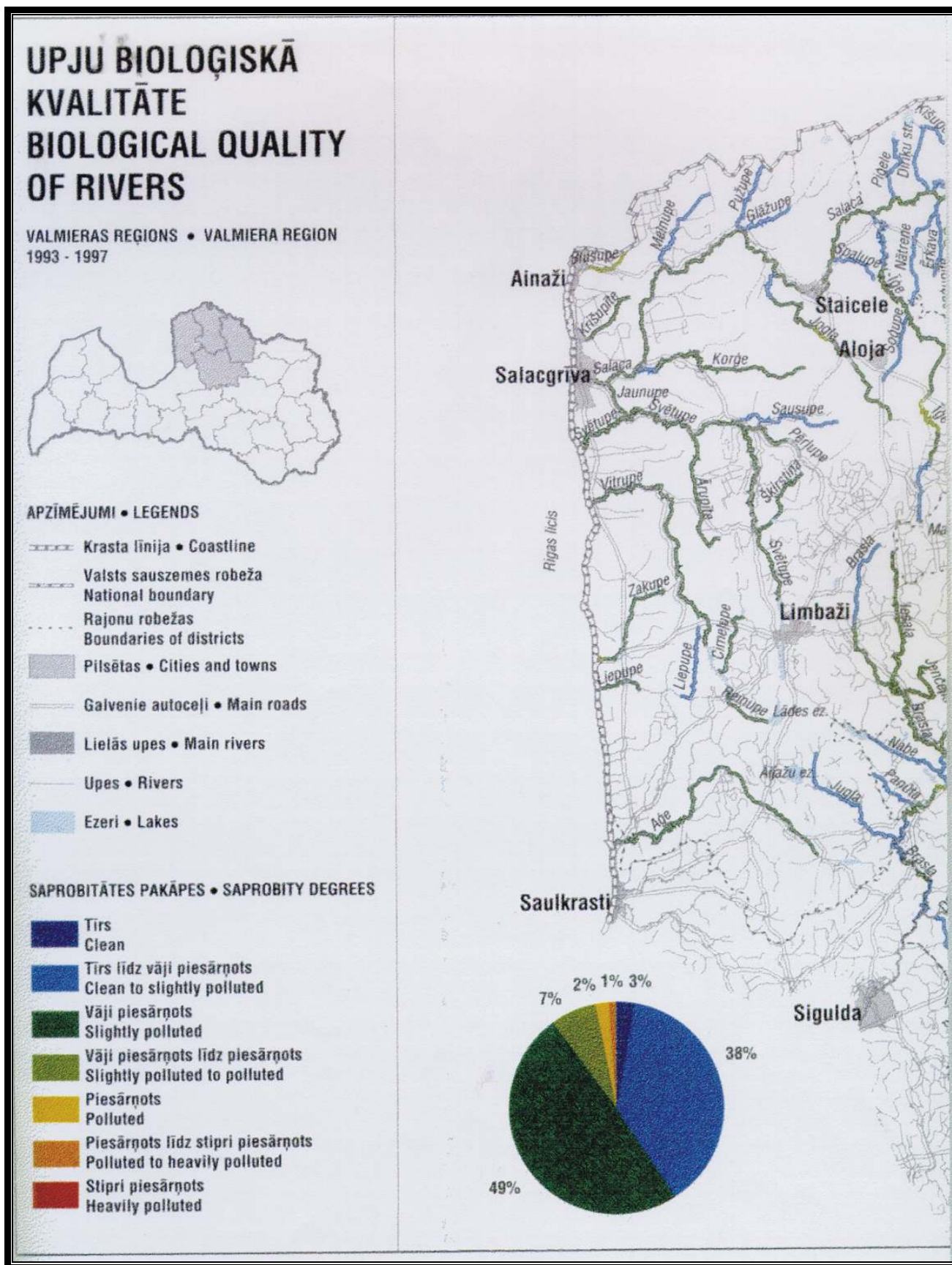
ŪDENS HIDROĶĪMISKĀ KVALITĀTE

Salacā un tās pietekās hidroķīmiskās analīzes tiek veiktas atbilstoši Latvijas kompleksajai biomonitoringa programmai. To veic Latvijas Universitātes Hidrobioloģiskajā laboratorijā/ pēdējo gadu laikā, samazinoties lauksaimnieciskajai ražošanai ir vērojama neliela vispārējā ūdeņu ķīmiskā stāvokļa uzlabošanās. izmaiņu raksturu nosaka tas, ka ūdenstīpēs ir akumulējušies biogēni, kuri lēni šķīst ūdens masā. Piedevām, sakarā ar upju piekrastes daļu straujo aizaugšanu, palēninās bioloģiskās pašattīrīšanās procesi. Sekojošā tabulā dots vidējais hidroķīmisko parametru apkopojums Salacā un tās pietekās Salacgrīvā ar lauku teritoriju.

Ūpe	O ₂ mg/l	BSP ₅ mg/l	ĶSP ₅ mg/l	N-NH ₄ ml/l	N-NO ₃ mg/l	PO ₄ ³⁻ mg/l
Salaca 4 km augšpus grīvas	8,0	1,60	30,0	0,29	0,90	0,031
Salacas grīva		4,48	42	0,21	0,9	0,020
Korģes lejtece	11,2		16	0,19	1,0	0,018

ŪDENS BIOĻĒGISKĀ KVALITĀTE

Salacgrīvas pilsētai ar lauku teritoriju ir augsts kvalitatīvu ūdeņu īpatsvars. To dati ir apkopoti pārskata kartē.

ATKRITUMI

Salacgrīvas pašvaldība, tāpat kā visas Ziemeļvidzemes pašvaldības ir iesaistījušās "Ziemeļvidzemes reģiona sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas izveides" projektā un visus sadzīves atkritumus izved Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas organizācija.

Pilsētā 2003. gadā ir izveidots šķirotu atkritumu savākšanas laukums, kas izmaksājis 7171 latu.

Salacgrīvas lauku teritorijā atrodas "Stienūžu" atkritumu izgāztuve, kas sākusi stihiski veidoties 50-to gadu sākumā izrakta karjera vietā. Stienūžu atkritumu izgāztuve aizņem aptuveni 5 ha platību. Aptuveni puse no platības ir rekultivēta. 1/3 no platības tiek uzglabāti šķidrie un toksiskie atkritumi. Šķidrie atkritumi nāk no zivju pārstrādes uzņēmumiem un tie satur fenolu. Atkritumu izgāztuve ir slēgta.

SOCIĀLĀ INFRASTRUKTŪRA

IZGLĪTĪBA

- Salacgrīvas pilsēta un tās lauku teritorijā atrodas trīs vispārīzglītojošās skolas:
- Salacgrīvas vidusskola
- Korģenes pamatskola
- Svētciena pamatskola

Divas specializētās skolas:

- Salacgrīvas mūzikas skola
- Salacgrīvas mākslas skola

Divas pirmskolas izglītības iestādes un viena pirmskolas izglītības iestādes grupiņa:

- Salacgrīvas pirmskolas izglītības iestāde "Vilnītis"
- Svētciena pirmskolas izglītības iestāde "Snīpiši", ir arī diennakts grupiņa
- Korģenes pirmskolas izglītības iestāde grupiņa

2003.gadā izglītības sistēmai iztērēti 711649 lati, 35 000 Ls iztērēti ēdināšanas bloku uzlabošanai. Pašlaik pašvaldībā tiek izstrādāta pētījums par izglītības sistēmas attīstību.

Salacgrīvas mūzikas skola- tā atrodas pirmskolas izglītības iestādes "Vilnītis" telpās, Pērnavas ielā 29. Audzēkņi mācās klavieru, pūšamo instrumentu, akordeonu un mūzikas teorijas klasēs. Mācības ir par maksu. Skola darbojas jau 24 gadus un to absolvējuši 180 audzēkņi. Pašlaik tiek izstrādāts projekts pirmskolas izglītības iestādes pārbūvei, kur ēkas trešajā stāvā tiks izvietota mūzikas un mākslas skola.

Salacgrīvas mākslas skola- pašlaik darbojas Salacgrīvas kultūras nama telpās. Pašlaik mācās 48 audzēkņi, bet plānots to skaitu palielināt līdz 60.

Salacgrīvas vidusskola- atrodas Pērnavas ielā 31. Tur mācās 755 audzēkņi. Tajā gadu darbojas Rīgas jūrskolas filiāle. Audzēkņi tajā apgūst 200 brutotonnu kuģa vadītāja kvalifikāciju. Sākot ar otrā kursa pabeigšanu (pavisam ir četri) audzēkņiem ir prakses, kuru laikā tie dodas tālos izbraucienos. Prakšu laikā audzēkņiem ir iespēja labi nopelnīt. Ja pēc skolas beigšanas absolventiem ir vēlme turpināt savu izglītību Latvijas Jūras akadēmijā, tad tie savas studijas sāk jau ar otro kursu. Vidusskolā ir progimnāzijas klase un 2 ģimnāzijas klases, jo Salacgrīvas vidusskola vēlas iegūt ģimnāzijas statusu. Ir izveidotas datorklases. Ir arī vakarskolas grupa, kurā pašlaik mācās 51 audzēkņi. Pēc stundām skolā iespējams iesaistīties dažādos pulciņos:

- tautas deju kolektīvs
- koris
- mācību priekšmetu fakultatīvās nodarbības
- basketbols
- vizuālā māksla
- orķestris
- dramatiskais pulciņš
- amatu pulciņš
- jauno dabas draugu pulciņš
- ekoloģijas pulciņš
- ansamblis
- Pieejami logopēda pakalpojumi.

Korģenes pamatskola- tā atrodas Korģenes ciematā, un tajā ir iespējams iegūt pamatizglītību, pašlaik tur mācās 88 audzēkņi. Ārpus parastajām nodarbībām skolā iespējams piedalīties:

Novadpētniecības pulciņā;	Kokapstrādes pulciņā;
Dramatiskajā pulciņā;	Sarīkojuma deju pulciņā;
Tautas deju kolektīvā;	Folkloras kopā.
Rokdarbu pulciņā;	

Ir iespējams apgūt ticības mācību, veselības mācību un novada mācību. Pieejami logopēda un psihologa pakalpojumi.

Svētciema pamatskola- tā atrodas Svētciemā, un tajā iespējams iegūt pamatizglītību, pašlaik šeit mācās 115 audzēkņi. Skolā darbojas :

- Koris;
- Deju kolektīvs;
- Ritmikas pulciņš;
- Sporta pulciņš;
- Moto pulciņš;
- Folkloras kopa;
- Dramatiskais pulciņš;
- Ksilofonistu ansamblis;
- Zīmēšanas pulciņš;
- Angļu valodas pulciņš.

Skolu personāls

	Skaitis	Ar augstāko pedagoģisko izglītību	Ar citu augstāko izglītību	Ar vidējo speciālo izglītību	Ar vidējo izglītību	Tehniskie darbinieki
Salacgrīvas vidusskola	62	47	4	5	3	15
Korģenes pamatskola	28	9	1	5	2	11
Svētciema pamatskola	28	9	2	2	2	13
Mūzikas skola		2	1	7	1	-
Mākslas skola	4	3	-	1	-	-

Bērnu skaits pirmskolas izglītības iestādēs (PII)

	Kopā
Salacgrīvas "Vilnītis"	173
Svētciema "Snipiši"	33
Korģenes PII grupiņa	22

PII apkalpojošais personāls

	Augstākā izgl.	Nepab. augstākā	Vid. speciālā	Vidējā
Salacgrīvas "Vilnītis"	1	2	13	-
Svētciema "Snipiši"	2	-	1	3
Korģenes b / d grupiņa	-	-	2	-

Pirmskolas izglītības iestāžu pedagogu vecums

	līdz 30	30 - 39	40 - 49	50 - 59	vecāki
Salacgrīvas "Vilnītis"	5	7	1	3	-
Svētciema "Snipiši"	4	2	-	-	-
Korģenes PII grupiņa	1	1	-	1	-

Skolu pedagogu vecums

	līdz 30 g.	30 - 39 g.	40 - 49 g.	50 - 59 g.	60 -
Salacgrīvas vidusskola	3	18	17	10	11 (18%)
Korģenes pamatskola	4	3	5	3	2
Svētciema pamatskola	4	1	7	1	2
Mūzikas skola	-	4	5	-	1

BIBLIOTĒKAS.

Salacgrīvas pilsētas bibliotēka ar saviem 800 lasītajiem un 39 000 lielu grāmatu fondu ir kā tāds kultūras un informācijas centrs tuvākajā apkārtnē. Apmeklētāju skaits gadā ir apmēram 16 000, izsniegums - 31 000 vienības.

Bibliotēkas lasītavā pieejami 62 nosaukumu avīzes un žurnāli.

1998. gadā ar Sorosa fonda -Latvijai atbalstu, piedaloties bibliotēku programmu konkursā, bibliotēka iegādājās 2 datorus ar IIS Alises programmnodrošinājumu. Bez datora pamatprogrammām, bibliotēkas lasītāji var izmantot Tildes datorenciklopēdiju "Latvijas vēsture", Lursoft, NAIS, EBSCO datu bāzes 2002.gada 1. februāri, arī ar Sorosa fonda - Latvija atbalstu, Salacgrīvas pilsētas bibliotēkas telpās tika atvērta Sabiedriskais Intemeta Pieejas Punkts (SIPP).

Tagad bibliotēkā pieejami dažādi maksas pakalpojumi - kopēšana, skanēšana, faksa izmantošana, melnbaltā, krāsainā printēšana, datorizmantošana u.c.

1995. gadā Salacgrīvas pilsētas bibliotēkā sāka darboties literārais klubiņš "Noskaņa" Katra mēneša pirmajā sestdienā tiekamies ar rakstniekiem un dzejniekiem. Pie mums ir viesojušies Reinis Ādmīdiņš, Arnolds Auziņš, Ēriks Hānbergs, Alfrēds Krūklis, Pēteris Jurciņš, grāmatu apgāds "Liktenstāsti" u.c. "Noskaņu"apmeklē apmēram 30 cilvēki. Klubiņu vada bibliotekāre Lija Blūma.

Katru gadu bibliotēka rīko Dzejas dienas septembrī.

Par notikumiem bibliotēkā informējam avīzē "Auseklis", "Literatūra un Māksla Latvijā" un vietējā avīzītē "Rasa".

2003.gadā bibliotēkas izdevumi Ls16315, ieņēmumi Ls855, grāmatu iegādes un preses izdevumu abonēšanai Ls2239.

Svētciema bibliotēka

Atrodas bērnudārza telpās. Tajā strādā viena darbiniece ar vidējo speciālo izglītību. Fondos ir 4,6 tūkstoši grāmatu. bibliotēkā ir lasītava, daiļliteratūras un bērnu nodaļa. Tiek abonēti 4 laikraksti, no tiem divi bērnu laikraksti, 11 žurnāli, no tiem 3 bērnu.

2003.gada izdevumi Ls3295, grāmatu iegādes un preses izdevumu abonēšanai Ls663.

Korģenes bibliotēka

Ir apvienotas ciema un skolas bibliotēkas, kas tagad atrodas Korģenes pamatskolā. Tajā strādā viens darbinieks ar augstāko bibliotekāro izglītību. Fondos ir 4646 grāmatas plus 1930 mācību grāmatas. Tiek abonēti 6 nosaukumu laikraksti un žurnāli. Ir jauniešu literatūra, enciklopēdijas, daiļliteratūra. Maz bērnu literatūras. Nav lasītavas, par datoru nemaz nerunājot.

Grāmatu iegādei 2003.gadā iztērēts Ls605.

Grāmatu fondi

	Grāmatu skaits fondos	Darbinieku skaits	Datori
Salacgrīva	39000	4	4
Svētciems	4600	2	
Korģene	6576	0.5	

SALACGRĪVAS MUZEJS

Muzeja krājumu veido vēstures materiāli par Salacgrīvas pilsētu un tās tuvāko apkārtni, kas kādreiz piederēja pie Salacas un Svētciema pagastiem. Īpaša uzmanība tiek pievērsta piekrastes zvejai Vidzemes jūrmalā un Salacā, kā arī vākti materiāli par plostnieku darbu Salacas upē līdz 50-to gadu vidum. Muzejā pastāvīgi skatāma izstāde "Zvejas rīki un veidi" un Eiropas kultūras mantojuma dienām veltītā fotoizstāde "Vecsalacas dzelzsbetona tilts un Vecā bāka".

Tūrisma attīstībā Salacgrīvas novadā muzejs varētu ieņemt nozīmīgu vietu kā viens no apskates objektiem. Tā iespējas pagaidām vēl nav apgūtas un izmantotas.

Salacgrīvas muzeja darbības pamatā ir nolikumā un attīstības koncepcijā apstiprinātā misija. Tā virzīta uz to, lai:

- atmodinātu lokālā patriotisma jūtas vietējā sabiedrībā, sevišķi jaunatnē,
- atklātu Salacgrīvu un tās novada kultūras mantojumu kā savdabīgu pērli Ziemeļvidzemē,
- pievērstu uzmanību zvejai, zvejniekiem un koku pludinātāju profesijai,
- būtu par vēstures centru vietējiem iedzīvotājiem un tūristiem.

Muzeja attīstības koncepcija izstrādāta 5 gadiem. To realizējot būs ielikts pamats veiksmīgai tālākai izaugsmei.

Misijas piepildīšanai muzejam turpmākajos 5 gados ir 2 galvenie mērķi:

- Veidot pievilcīgāku un apmeklētājiem saistošāku Salacgrīvas muzeja publisko tēlu.
- Nodrošināt kvalitatīvu muzeja krājuma saglabāšanu un izmantošanu.

Uzdevumi:

- nodrošināt MK NNMK atbilstošus glabāšanas apstākļus (nepieciešamo mikroklimatu),
- veikt krājuma katalogizāciju un datorizētu apstrādi, kas nodrošinātu precīzas informācijas pieejamību visiem interesantiem,
- izstrādāt muzejpedagoģisko programmu darbam ar skolēniem un tūristiem grupās,
- intensīvi veikt Salacgrīvas vēstures izpēti arhīvā ar mērķi sagatavot materiālu pastāvīgajai ekspozīcijai un pilsētas 80-gadu jubilejai veltītu bukletu par pilsētas vēsturi,
- rast pilsētā muzejam piemērotu atsevišķu mājvietu, kas atšķirībā no līdzšinējās mītnes Sila ielā 2 otrajā stāvā būtu ar vietējo kultūrvēstures raksturojošu apkārtni un vēsturisku nozīmi,
- meklēt finansiālu atbalstu dažādos avotos atsevišķas ēkas pārbūvei un piemērošanai muzeja vajadzībām.

2003.gadā muzeja izdevumu Ls8116, no tiem Ls1490 iegūti no kultūrkapitāla fonda.

VESELĪBAS AIZSARDZĪBA

GIMENES ĀRSTI

Dr. Osčenkovas i/u (1950 pacienti) , kurā ietilpst

Ārsta palīgs, rentgena laborants, vecmāte
Ginekologs un līguma pamata
Radiologs

Dr. Līsmānes i/u (1750 pacienti), kurā ietilpst

Feldšere vecmāte
Acu ārsts uz līguma pamata
Laborante

Dr. Eglītes i/u(1760 pacienti), kurā ir

Feldšeris
Medmāsa
Zobārsts

Vēl pilsēta pieejami sekojoši pakalpojumi:

- laboratoriskie izmeklējumi
- flurogrāfija
- ultrasonogrāfija
- dažādi speciālisti

Korģenē un Svētciemā arī atrodas pa feldšeru punktam, ko finansē pašvaldība, 2003. gadā Ls842 Svētciemā un Ls197 Korģenē.

Pieejami arī medicīnas darbinieki izglītības iestādēs.

Salacgrīvas lauku teritorijā pie Korģenes atrodas "Sprīdiši" pansionāts ar 16 veciem ļaudīm. Ir sarkanā krusta nodaļa ar 46 biedriem, tās vadītāja S.Matisone.

Salacgrīvā darbojas arī Sarkanā krusta māsas. Vadītāja Anita Holma- Birzgale.

Dr. Keišas i/u , kurā ietilpst

Divi zobārsti
Viens zobu tehniķis

SALACGRĪVAS BĀRIŅTIESA

Bāriņtiesas strādā saskaņā ar LR Civillikumu, likumu "Par bāriņtiesām un pagasttiesām", MK noteikumiem, domes lēmumiem un rīkojumiem, Salacgrīvas bāriņtiesas nolikumu.

Salacgrīvas bāriņtiesas sēdes notiek katra mēneša pirmajā otrdienā vai, nepieciešamības gadījumā, biežāk.

Ar 2003.gada 28.februāri Salacgrīvas bāriņtiesa ir uzņemta **Latvijas bāriņtiesu un pagasttiesu darbinieku asociācijā**.

Salacgrīvas bāriņtiesas sastāvs:

Bāriņtiesas priekšsēdētāja: Maruta Pirro

Bāriņtiesas locekļi:

- Ligita Dambe, Salacgrīvas pirmsskolas izglītības iestādes vadītājas v.i.

Anita Holma, Salacgrīvas sociālās palīdzības dienesta vadītāja
Valdemārs Jānis Klēviņš, Salacgrīvas pilsētas ar l.t. domes izpilddirektors

- Bāriņtiesas psiholoģe – Diāna Jēkabsone
- Bāriņtiesas sekretāre – Sarma Kacara

Salacgrīvas bāriņtiesas pārziņā:

- aizbildnības un aizgādības lietas
- mantojumu lietas un to apsardzība
- ģimeņu apzināšana, kurās nav pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana, bērns netiek sagatavots sabiedrībai derīgai darbībai, vecāki nelietīgi izmanto savu varu
- lemšana par aprūpes tiesību atņemšanu vai lietu ierosināšanu par aizgādības tiesību atņemšanu tiesā
- izšķirt vecāku nesaskaņas bērnu un vecāku personiskajās attiecībās
- aizstāvēt bērna personiskās un mantiskās intereses attiecībās ar vecākiem u.c. personām
- dot atzinumu rajona tiesai par adopciju un paternitāti
- piedalīties rajonu tiesu sēdēs, pārstāvēt bērnu intereses
- notariālo funkciju veikšana

Sadarbība/aktivitātes

- Salacgrīvas bāriņtiesa sadarbībā ar sociālās palīdzības dienesta darbiniekiem un policiju ir izveidojusi speciālistu komandu darbā ar problēmbērniem un viņu vecākiem,
- sadarbojoties ar Latvijas Audžuģimeņu biedrību, izstrādā priekšlikumus situācijas uzlabošanai Latvijā, bērnu integrēšanai ģimenēs
- sadarbībā ar sociālās palīdzības dienestu organizē seminārus un pieredzes apmaiņu rajona bāriņtiesu/pagasttiesu un SPD darbiniekiem
- Izstrādā programmu vecāku atbalsta grupu nodarbībām, kuras tuvākajā laikā tiks organizētas bāriņtiesas un SPD darbinieku vadībā

Trūkumi bāriņtiesas darbības nodrošināšanā

- Nav telpas semināru nodarbībām un bāriņtiesas sēdēm
- Darbu aprūtinā nepietiekamas jaudas datortehnika

Finansējums 2003.gadam Ls 8608, ieņēmumi 660.

SOCIĀLĀ PALĪDZĪBA

Sociālais darbs ir profesionāla darbība, lai palīdzētu personām, ģimenēm, personu grupām un sabiedrībai kopumā veicināt vai atjaunot savu spēju sociāli funkcionēt, kā arī radīt šai funkcionēšanai labvēlīgus apstākļus un sociālā darba mērķis ir sniegt materiālu atbalstu krīzes situācijā nonākušām trūcīgām ģimenēm (personām), lai apmierinātu to pamatvajadzības un veicinātu darbaspējīgo personu līdzdalību savas situācijas uzlabošanā.

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšana pašvaldībā ir sociālā dienesta kompetencē.

Sociālais dienests ir pašvaldības izveidota struktūrvienība, kas sniedz sociālo palīdzību, organizē un sniedz sociālo pakalpojumus pašvaldības iedzīvotājiem.

Sociālā dienesta darbs tiek orientēts uz:

- Sociālās palīdzības sniegšanu
- Sociālo pakalpojumu sniegšanu
- Sociālo darbu

Sociālā palīdzība

Ir naudas vai mantisks pabalsts, kura piešķiršana balstās uz materiālo resursu novērtēšanu personām (ģimenēm), kurām trūkst līdzekļu pamatvajadzību (ēdiens, apģērbs, mājoklis, veselības aprūpe, obligātā izglītība) apmierināšanai.

Naudas un mantiskie pabalsti tiek piešķirti izvērtējot ģimenes (personas) materiālo stāvokli, resursus un ja persona pilda likumā „Par sociālo drošību” līdzdalības pienākumus.

Dienests savā redzes lokā patur un naudas, mantiskus pabalstus piešķir:

- Trūcīgām, nepilnām un daudz bērnu ģimenēm
- Nelabvēlīgām un riska ģimenēm
- Bērniem invalīdiem, 1., 2., un 3. grupas, ČEAS invalīdiem
- Veciem vientuļiem cilvēkiem,
- Represētām personām
- Cilvēkiem ar atkarības problēmām un no ieslodzījuma atbrīvotajiem

Sociālais dienests piešķir sekojošus pabalstus:

- Garantētā minimālā ienākuma līmeņa nodrošināšanai
- Ārkārtas situācijās
- Apkures un komunālajiem maksājumiem
- Trūcīgām ģimenēm (personām) pamatvajadzību apmierināšanai

Pabalstu izmaksa tiek aizvietota ar pakalpojumu: piešķirot brīvpusdienas skolās un pirmskolas izglītības iestādēs, piešķirot pārtikas talonus, iegādājoties mācību līdzekļus skolēniem no trūcīgām ģimenēm, apmaksājot komunālos pakalpojumus un medikamentu iegādi aptiekā, nodrošinot vientuļos pensionārus un trūcīgās ģimenes ar malku u.c.

Noteikta vienreizēja pabalstu izmaksa bērniem invalīdiem, 1. grupas invalīdiem un trūcīgo ģimeņu bērniem uzsākot skolu, izmaksā arī pabalstus ārkārtas situācijās, veicot apsekošanu, ja tiek konstatēts, ka ģimenē netiek apmierinātas pamatvajadzības.

Pabalstiem 2003. gada budžetā paredzēti 22.735 lati.

Sabiedrības neaizsargātākā daļa ir veci vientuļi cilvēki, invalīdi un ģimenes ar bērniem.

Gada laikā dienestā vidēji tiek pieņemtas un izvērtētas 590 iztikas līdzekļu deklarācijas un naudas pabalstus saņem 2360 trūcīgas personas.

Dienests nodrošina šādus sociālos pakalpojumus:

- Sociālo aprūpi
- Sociālo rehabilitāciju
- Nodrošināšanu ar tehniskiem palīglīdzekļiem

Sociālās aprūpes pakalpojuma sniegšanas mērķis ir nodrošināt dzīves kvalitātes nepazemināšanos personai, kurai vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ ir grūti sevi aprūpēt un aprūpi nevar nodrošināt pati saviem spēkiem.

Aprūpi mājās nodrošinām izvērtējot personas veselības stāvokli, ar personu kopā dzīvojošo ģimenes locekļu nodarbinātību un materiālo nodrošinājumu.

Dienestā noslēgti 17 mājas aprūpes līgumi par 19 gados vecu, vientuļu cilvēku un 1. grupas invalīdu aprūpi. Līgumi tiek slēgti par pastāvīgu un pagaidu mājas aprūpi. Mājas aprūpei gadā tiek izlietoti 3.382 lat.

Pašvaldība kopš 1997. gada nodrošina ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu

PBO „Sprīdīšu pansija”. Pansijā ir 18 vietas. Klientiem tiek nodrošināta diennakts aprūpe.

Sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanas mērķis ir novērst vai mazināt invaliditātes, darbaspējas, brīvības atņemšanas soda izciešanas, atkarības vai vardarbības un citu faktoru izraisītās negatīvās sociālās sekas personas dzīvē. Klientiem tiek nodrošināta diennakts aprūpe un rehabilitācijas pakalpojumi pēc operācijām un citām ilgstošām saslimšanām.

Pansionātā veikts pārtikas bloka remonts atbilstoši sanitārajām prasībām un sanitārā mezgla rekonstrukcija.

Veikts telpu kapitālais remonts, kura rezultātā atbrīvojās viena iemītnieka vieta.

Pašvaldībā darbojas „Dienas centrs” (turpmāk - „DC”) bērniem ar tā filiāli Lauvās. „DC” savā darbībā īsteno preventīvo darbu ar bērniem un jauniešiem, sniedz profesionālu palīdzību, nepieciešamo informāciju, atbalstu sociālo problēmu risināšanā un veicina integrēšanos sabiedrībā. „DC” apmeklētāji apgūst sociālās prasmes, ir iespēja izglīties, saturīgi pavadīt brīvo laiku, iesaistīties sabiedriskajos un sociālās palīdzības darbos, apgūt iemaņas darbā ar datoru, izmantot interneta pakalpojumus.

Dienas centrā bērni apgūst sociālās prasmes, ir iespēja izglīties, saturīgi pavadīt brīvo laiku, apgūt datoru. Dienas centrā ir interneta pieslēgums. Reizi gadā bērniem, kuri cietuši no vardarbības, ir iespēja saņemt valsts apmaksātu psihologa konsultāciju. Pieaicinātais psihologs konsultē un strādā arī ar vecākiem. Ir izveidojusies vecāku atbalsta grupa, kuras darbs patreiz ir neregulārs.

Kopš 2000. gada vasaras tiek organizētas tematiska un audzinoša rakstura nometnes pašvaldības trūcīgo ģimeņu bērniem un bērniem likumpārkāpējiem.

„DC” attīstās ar sadraudzības pilsētu, Ničepingas Zviedrijā, Elburgas Hollandē un Rostokas Vācijā, atbalstu.

Bērniem, kuri cietuši no emocionālas, fiziskas un seksuālas vardarbības ir iespēja saņemt viena mēneša rehabilitāciju BO SIA „Krimulda”.

Sociālais dienests sadarbībā ar Valmieras tehnisko palīgīdzekļu centru nodrošina ar tehniskajiem palīgīdzekļiem pašvaldības 1.,2., un 3. grupas invalīdus, pensijas vecuma personas, kuriem tehniskie palīgīdzekļi nepieciešami, lai mazinātu vai novērstu funkcionālo mazspēju.

Personām ar anatomiskiem defektiem palīdzam nokārtot formalitātes, lai varētu saņemt protēzes vai ortopēdiskos apavus.

Sociālais darbs ir palīdzēt personai, ģimenei un personu grupai noteikt, atrisināt vai mazināt sociālās problēmas, attīstot pašas personas resursus un iesaistot atbalsta sistēmas. Dienestā ir darbinieks ar invalīdiem un veciem cilvēkiem un darbinieks ar ģimenēm un bērniem. Trijās pašvaldības skolās ir viens sociālais.

Kopš 2002.gada dienesta nolikumā iestrādāti sekojoši klienta līdzdalības pienākumi, kas vērsti uz sociālo problēmu risināšanu:

1. klienta pienākums ir sadarboties ar sociālo darbinieku savu sociālo problēmu risināšanā
2. klienta pienākums ir dalīties ar sociālo darbinieku informācijā, kas nepieciešama, lai sekmīgi risinātu problēmu
3. klientam savu iespēju robežās jāiesaistās problēmas noteikšanā, problēmas risināšanas iespēju meklēšanā, problēmas risināšanas plāna izstrādē un realizēšanā
4. klientam kopā ar sociālo darbinieku jāpilda problēmas risināšanas gaitā uzstādītie uzdevumi
5. klientam jāpiedalās problēmas risināšanas gaitas novērtēšanā
6. klientam problēmas risināšanā jāiegulda visi iespējamie resursi, tiecoties uz problēmas atrisinājumu
7. klientam jāuzņemas atbildība par problēmas risināšanas gaitu

ATPŪTA UN SPORTS

Sk. pielikumu Nr. 6

Kultūras dzīvi pašvaldībā organizē domes kultūras un bibliotēkas darbinieki, kuri strādā Salacgrīvā, Lauvas tautas namā, Svēciemā un Korģenē. Saskaņā ar iedzīvotāju vēlmēm un iespējām, iepriekš veicot aptauju, katru gadu Salacgrīvā tiek rīkoti dažādi sarīkojumi, svētki un arī festivāli. Daži no tiem ir ar senām tradīcijām, daži par tādiem kļūst. Kultūras darbinieki cenšas sniegt piedāvājumu jebkurā mākslas un arī izklaides žanrā, lai dzīve mazpilsētā veidotos daudzpusīga, aktīva un interesanta.

2003.gadā atpūtai un sportam no pašvaldības budžeta iztērēti Ls159454, ieņēmumi Ls41136.

Kultūra palīdz apgūt pasauli, uzturēt mājīgumu laikā un telpā, tā virza saskaņu ar vidi un sevi, kas ir cilvēka labklājības un dzīves jēgas pamats. Sakoptas kultūrvides veidošana- tas ir pamats nepārtrauktam kultūras vērtību apmaiņas procesam un kultūrtūrisma attīstībai.

Brīvā tirgus ekonomika, ierobežotais atbalsts kultūrā, valdības un finansiālās atbilstības decentralizācija rada speciālistu nepieciešamību, kas jaunajos ekonomikas apstākļos būtu spējīgi profesionālā līmenī veikt ilglaicīgu stratēģisko plānošanu, izstrādāt un vadīt kultūras projektus.

Limbažu rajona kultūras iestādēs maza kadru mainība, taču rajonā trūkst jaunie profesionālie kultūras darbinieki ar idejām. Šajā profesijā pamatā strādā entuziasti. Jāpapildina zināšanas pasākumu režisoriem, tautas mākslas kolektīvu vadītājiem, apgūstot mūsdienīgu māksliniecisko un tehnisko izteiksmes līdzekļu pielietojumu, lai sarīkojumi būtu izteiksmīgi un emocionāli. Trūkst arī profesionāli sagatavotu tautas mākslas apakšnozaru speciālistu- pūtēju orķestru vadītāji, kordiriģenti, teātra režisori, tamdēļ nepieciešams izmantot viesstrādniekus. Ir jāizpēta darba tirgus un jāizstrādā nozares speciālistu tālākizglītības programma.

Kultūras nami veic arī iedzīvotāju papildizglītošanu.

Sabiedrības pieprasījums pēc kultūras aktivitātēm tiek daļēji apmierināts. Līdzās tradicionālajām, uz pagātnes kultūras vērtībām balstītām aktivitātēm, sabiedrībai maz tiek piedāvāts iepazīties ar moderniem strāvjiem- mākslas dienas akcijām, alternatīvās mūzikas festivālu, u.t.t..

Ir nepieciešams izveidot kultūras padomi, kuras uzdevums būtu analizēt un prognozēt kultūras procesus novadā, kā arī izstrādāt novada kultūras attīstības pamatnostādnes.

Problēma ir dažādo tautas mākslas veidu pastāvēšanas nodrošināšana. Koros trūkst jaunu balsu, pūtēju orķestru sastāvi neatjaunojas. Tautas lietišķās mākslas studiju pieredzi nepārmanto, jaunatne nav ieinteresēta.

Sarežģīta situācija izveidojusies tautas mākslas kolektīvu finansēšanā. Tautas mākslas pamatā ir saite ar etnisko tradīciju, kuras saglabāšana un pārmantošana ir lēns un pakāpenisks process, kurš nav komerciāli orientēts. Mūsdienu ekonomiskos apstākļos tautas māksla kļūst traucējoša, it kā nerentabla kultūras finansētājiem. Netiek ņemts vērā, ka tautas mākslas kolektīvu dalībnieki un galvenie procesa nodrošinātāji ir cilvēki, kuri šo mākslas veidu kopj un rada mākslas produktu no darba brīvajā laikā, taču par šo darbu algu nesaņem. Arī kolektīvu vadītāju apmaksā neatbilst ieguldītajam darbam un darba rezultātam. Svarīgi saglabāt pašvaldības ieguldījumu kolektīvu vadītāju atalgošanā, bet tikpat svarīgi nodrošināt procesu kopumā- nodarbību telpas, metodiskie materiāli, repertuāra apguve, tērpi un mūzikas instrumenti, dekorācija, izglītība, skates, koncerti un svētki.

Kultūras namu darbības finansu avoti:

- Valsts - mērķdotācijas kolektīvu vadītāju darba algām;
- Pašvaldības - kultūras namu funkciju realizēšanai;
- Fondi, projekti;
- Ieņēmumi no kultūras nama saimnieciskās darbības- telpu noma, inventāra noma;
- Ziedojumi.

Galvenie darbības virzieni:

- Kultūrapgaismības darbs- semināri, lekcijas, kursi, izstādes;
- Valsts svētki, kultūrvēsturiskās un tradicionālās svētku norises;
- Kultūras vērtību saglabāšanas, pieejamības un popularizēšanas nodrošināšana;
- Atpūtas un izklaides organizēšana;
- Radošās darbības sekmēšana.

Resursi:

- Cilvēki- darbinieki, kolektīvu vadītāji, strādnieki;
- Informācija- dati, informācija attiecīgo lēmumu pieņemšanai;
- Finanses- ilgtermiņa un īstermiņa kapitāls;
- Materiāli- pamatlīdzekļi, infrastruktūra, materiāli;
- Laiks- darba laika efektīva izmantošana

Vissvarīgākie resursi: ēka- iekārtas-cilvēki.

Turpmāk īsa informācija par apzinātajiem izklaides un sporta objektiem Salacgrīvas pilsētā un tās lauku teritorijā.

Salacgrīvas kultūras nams- ir galvenā izklaides un saturīga brīvā laika pavadīšanas vieta Salacgrīvā. Tā sevī ietver mūsdienīgu koncertzāli ar 500 skatītāju vietām, izstāžu zāli, kafējnicu, telpas baleta studijai, kora mēģinājumiem, kā arī citas plašas telpas pašdarbības kolektīvu vajadzībām un dažādu pasākumu rīkošanai.

Senākie un populārākie ir Salacgrīvā ir Jūras svētki, kas notiek jau no 1967.g. Tradicionāli kļuvuši bērnu svētki un folkloras svētki.

Kultūras namā ar labiem panākumiem darbojas un piedalās valsts un starptautiska mēroga festivālos un konkursos sekojoši pašdarbības kolektīvi:

- Folkloras kopa "Cielava"
- Jauktais koris "Kaija"
- Vidējās paaudzes deju kolektīvs "Tingeltangels"
- Vecākās paaudzes deju kolektīvs "Saiva"
- Jauniešu deju kolektīvs "Salaca"
- Bērnu popgrupa „Puķes”
- Bērnu deju kolektīvs
- Pūtēju orķestris "Enkurs"
- Ansamblis "Lauku muzikanti"
- Kantri- līnijdejas
- Semināri, kursi, nodarbības (Vācu un angļu valodas kursi. Aerobika, kalanētika. Rihtera deju skolas nodarbības.)

Korģenes kultūra - Zem šī nosaukuma saprotama kultūras dzīves organizēšana Korģenē. Kultūras un izklaides pasākumi notiek Korģenes pamatskolas telpās, jo bijušo tautas namu ir atguvis bijušais īpašnieks un turpmāk domā to izmantot citiem nolūkiem. Pašvaldība algo kultūras darbinieku un meiteņu ansambļa vadītāju.

Lauvu tautas nams- pašvaldības bilancē esoša ēka, kuras otro stāvu aizņem tautas nama telpas. 1998. gadā tās tika kapitāli izremontētas. Tomēr neskatoties uz minētajiem ieguldījumiem vēl nepieciešama ūdensvada un tualetes izbūve, kā arī apkārtnes labiekārtošana. Pašvaldība algo vienu kultūras darbinieku, kurš apkalpo arī bibliotēku

Svētciema kultūra - kultūras dzīves un izklaides organizēšana Svētcīemā. Pašlaik tiek algots viens kultūras darbinieks un pamatā tiek izmantotas Svētciema pamatskolas telpas. Tiek plānots apgūt brīvās bērnudārza telpas (pašvaldības īpašums) un iegādāties jaunu inventāru.

Salacgrīvas Zvejnieku parks - Salacgrīvas Zvejnieku parks aizņem 13 ha Salacgrīvas pilsētā. Tas sevī ietver stadionu ar diviem futbola laukumiem, vieglatlētikas stadionu, volejbola laukumu ar administrācijas ēku, kā arī brīvdabas estrādi ar 3000 skatītāju vietām. Pašvaldība bilancē tas pārgājis 1999. gada sākumā.

Zvejnieku parkam ir nepieciešamas izstrādāt attīstības koncepciju un detālplānojumu, lai varētu skaidri noteikt tā attīstības virzienus un tā nepieciešamību.

2003.gadā Zvejnieku parka estrādes sakārtošanai ņemts kredīts Ls 12660. Kopējie parka izdevumi Ls39583, bet ieņēmumi Ls5270.

Futbols - Pilsētā darbojas viena pieaugušo futbola komanda, kuras uzdevums sekmīga piedalīšanās rajona meistarsacīkstēs, un trīs zēnu komandas dažādās vecuma grupās, kuras jau vairākus gadus piedalās Latvijas jaunatnes futbola līgas čempionātā. Komandas trenē A.Rāgainis

Kanoe un smaiļošanas sekcija- Jauns sporta veids Salacgrīvai. aktivitātes sākušās 1998. gadā ar Limbažu rajona sporta skolas atbalstu. Trenējas ap 50bērni un jaunieši. Ir izveidots airēšanas klubs, kas nākotnē varētu būt viens no interesantiem Salacgrīvas vaibstiem. Tā varētu būt ļoti pievilcīga vieta jauniešiem, tādējādi dodot izvēles iespējas ar ko nodarboties. Airēšanas bāze iecerēta Krasta ielā, kas varētu būt interesants objekts Salacas krastā gan vietējiem iedzīvotājiem, gan arī tūristiem. Pastāv doma izveidot airēšanas trasi. Treneris Uldis Močāns.

Hokejs- ir Salacgrīvas veterānu komanda, kas piedalās Latvijas amatieru līgas sacensībās.

Basketbols, volejbols- ar labiem rezultātiem darbojas pieaugušo komandas, basketbolā rajona čempioni, volejbolā ceturtajā vietā rajonā.

Svētciema un Korgenes stadioni – būvniecība sāka 1998. gadā. Korgenes stadions patreiz ir izveidots vietējās skolas spēkiem un ir tādā stāvoklī, ka tajā iespējams sportot.

Atpūta brīvā dabā- Labiekārtotas atpūtas vietas dabā pašvaldības teritorijā praktiski nav. Atpūtas vietas ir izveidojušās stihiski. Veiktajā iedzīvotāju aptaujā atpūtas vietas pie dabas krūts ir viens pieprasītākajiem objektiem. Turpmākajam darbam tieši šajā jomā būs jānoris pie pludmaļu iekārtošanas jūrmalā Salacgrīvā gar Jūrmalas ielu un Vitrupē. Tāpat būt lietderīgi izveidot labiekārtotas atpūtas vietas Salacas abos krastos pilsētā un jūrmalā pie Svētciema. Lauku teritorijā kur antropogēnā slodze nav tik liela šī problēma pagaidām nav aktuāla, bet jau laikus domājot par atpūtas kvalitātes uzlabošanu, kā arī apkārtējās vides saudzēšanu ir jāizveido atpūtas vietas, uz kurām varētu doties tūristi, kā arī pilsētas iedzīvotāji.

Sevišķa uzmanība ir jāpievērš atpūtas vietu un autostāvvietu izveidošanai gar jūras krastu, kas pašlaik tiek izmantots bet atbilstoša labiekārtojuma tādējādi radot problēmas apkārtējai videi .

Kā vienu no šādām veidojamām atpūtas vietām jāmin "Vējavas", kas atrodas pie Svētupes ietekas jūrā. Šeit ir paredzēts izveidot telšu vietas, ugunsgrūtu vietas nākotnē arī iespējams kempings.

Šādas vietas dabā nodrošina atkritumu savākšanu, organizētu ugunsgrūtu kurināšanu u.t.t., kas savukārt labvēlīgi atsaucas uz vidi.

PAKALPOJUMI

BANKAS

Parex bankas Salacgrīvas filiāle- Ostas 1, Salacgrīvā
Unibankas Limbažu filiāles norēķinu grupa- Rīgas ielā 2, Salacgrīvā
Latvijas Krājbankas Limbažu filiāles Salacgrīvas sektors- Viļņu ielā 1, Salacgrīvā
Baltijas tranzītu bankas norēķinu grupa- Viļņu ielā 1, Salacgrīvā
Hipotēku bankas norēķinu grupa- Rīgas ielā 16, Salacgrīvā

PASTA NODAĻAS

Korgenes pasta nodaļa – "Viskalnos" Salacgrīvas lauku teritorijā
Kuivižu pasta nodaļa – Salacgrīvā, Pērnavas ielā 53
Līdumu pasta nodaļa – Dārza ielā 26, Svētciemā, Salacgrīvas lauku teritorijā
Salacgrīvas pasta nodaļa- Vidzemes ielā 3

VĒL PAŠVALDĪBĀ IR PIEEJAMI PAKALPOJUMI:

friziera pakalpojumi;
skaistumkopšanas pakalpojumi;
foto pakalpojumi;
veļas mazgātaves pakalpojumi;
autoservisa pakalpojumi;
divas DUS;
tirgus.

NEATLIEKAMĀ PALĪDZĪBA

Ugunsdzēsības dienests
Policija
Ātrā medicīniskā palīdzība
Siltumtīklu bojājumi
Ūdensvada un kanalizācijas bojājumi

Daļēji apmierināti ar pieejamiem pakalpojumiem var būt apmierināti tikai pilsētas iedzīvotāji, ļoti slikts stāvoklis pakalpojumu jomā ir laukos. Šī problēma, galvenokārt ir saistīta ar nokļūšanu pilsētā. Skaidrs ir tas, ka apkalpojošos uzņēmumus laukos, mazās pirktspējas dēļ, veidot nebūs iespējams. Tāpēc ir jārisina satiksmes jautājums pa lauku teritoriju, tas varētu labi saistīties ar iespējamo skolēnu autobusa izveidi.

No jauniem apkalpes objektiem pieprasīti un nepieciešami ir autoserviss, DUS, izveidots tirgus un autoost

FINANSES UN BUDŽETA VEIDOŠANĀS STRUKTŪRA

Pašvaldības budžets sastāv no pamatbudžeta un speciālā budžeta. Budžetus sastāda saimnieciskajam gadam, kas sākas katra gada 1.janvārī un beidzas 31.decembrī.

Pamatbudžets ir budžeta galvenā daļa, kura ieņēmumus veido:

- nodokļu ieņēmumi - iedzīvotāju ienākuma nodoklis, nekustamā īpašuma nodoklis (par zemi, ēkām un būvēm) un azartspēļu nodoklis;
- nenodokļu ieņēmumi, kuros ietilpst maksājumi par budžeta iestāžu sniegtajiem
- pakalpojumiem, valsts un pašvaldību nodevas un maksājumi, sodi un sankcijas un pārējie nenodokļu ieņēmumi;
- saņemtie maksājumi - norēķini ar pašvaldību budžetiem, maksājumi no valsts pamatbudžeta, kā arī maksājumi no citiem budžetiem;
- naudas līdzekļu atlikums no iepriekšējā gada.

Speciālais budžets ietver :

- īpašiem mērķiem iezīmētus ieņēmumu avotus - privatizācijas fonda, dabas resursa nodokļa, autoceļu fonda līdzekļus un pārējos ieņēmumus - ostas nodevu ,zvejas nodevu, amatierzvejas licenču realizāciju, u. c.;
- ieņēmumus no saņemtajiem ziedojumiem un dāvinājumiem
- naudas līdzekļu atlikumu no iepriekšējā gada.

Budžets tiek veidots pēc nulles bāzes metodes. Izstrāde nākošajam gadam sākas tekošā gada decembra mēnesī.

Budžeta sastādīšanā tiek iesaistītas visas pašvaldības struktūrvienības. Katra struktūrvienība savu budžetu veido pamatojoties uz nepieciešamībām, kur budžets nebalstās uz pagātņi, bet uz darbību nākotnē. Apzinoties savas iespējas un nepieciešamos finansu resursus, struktūrvienību vadītāji sagatavo sākotnējos tāmju projektus un pievienojot attiecīgos aprēķinus un citu līdzekļu pieprasījuma pamatojuma materiālus, noteiktajā termiņā iesniedz ekonomistam tāmju pārbaudei un kopsavilkumu sagatavošanai.

Pamatojoties uz tāmju kopsavilkumu, ekonomists sastāda pamatbudžeta un speciālā budžeta plāna projektu kārtējam saimnieciskajam gadam. Plāna projekts tiek iesniegts pašvaldības izveidotām komitejām - izglītības , kultūras un sporta jautājumu komitejai, reģionālas attīstības komitejai, sociālo un veselības aizsardzību jautājumu komitejai ,kuras analizē un izvērtē pieprasītos līdzekļus.

Pašvaldības budžeta izdevumi saimnieciskajā gadā nedrīkst pārsniegt līdzekļu daudzumu ,kuru veido attiecīgā gada budžetā paredzētie ieņēmumi kopā ar iepriekšējā gada līdzekļu atlikumu.

Finansu komiteja izskata un dod savu atzinumu domei par budžeta projektu. Dome apstiprina pašvaldības budžetu likumā "Par pašvaldību budžetiem" noteiktajā termiņā. Ekonomists, pamatojoties uz normatīviem un administratīviem aktiem sagatavo un iesniedz attiecīgām institūcijām pārskatus un ziņojumus par apstiprināto budžetu.

Apstiprināto budžetu publicē vietējā laikrakstā, kā arī pašvaldības apkārtrakstā iedzīvotājiem uzskatāmā un saprotamā veidā, ietverot ne tikai budžeta finansu rādītājus, bet arī pamatdatus par pašvaldību ,to sakarības ar finansu rādītājiem ,analīzi atspoguļojot grafikos, shēmās vai tabulās.

Pašvaldības dome budžeta izpildes gaitā likumā noteiktajā kārtībā ir tiesīga izdarīt grozījumus budžetā. Apstiprinātais budžets kalendārā gada laikā var tikt grozīts pamatojoties uz:

- izmaiņām ikgadējā valsts budžetā, nodokļos un citos likumdošanas aktos;
- jaunu uzdevumu finansēšanu;
- novirzēm no struktūrvienību tāmēm, izdevumu prognozēm;
- nepieciešamību precizēt sadalījumu pēc ekonomiskās klasifikācijas kodiem;
- ieņēmumu daļas pārpildi(vai neizpildi), kad nepieciešams pārskatīt iepriekš pieņemtos lēmumus un noteikt prioritātes ,kādam programmām palielināt (vai samazināt) finansējumu.

Lai sekmētu budžeta līdzekļu racionālu izmantošanu gan budžeta sastādīšanas, gan realizācijas procesā tiek ņemti vērā trīs iekšējās kontroles sistēmas posmi:

- priekškontrolle;
- kārtējā kontrole;
- pēckontrolle.

Priekškontrolē tiek izmantota budžeta plānošanas un sastādīšanas procesā. Plānojot budžeta līdzekļus pašvaldībā kopumā jāievēro spēkā esošās normas, vai citi pamatoti izceļojumi, lai jau sākotnēji netiktu radīta iespēja gan piešķirt, gan nelietderīgi izlietot līdzekļus. Procesā tiek iesaistīti visi struktūrvienību vadītāji, atbildīgie dienesti, speciālisti, pašvaldībā izveidotās komitejas.

Kārtējā kontrolē notiek pirms tiek veikta samaksa par materiālo vērtību iegādi, sniegtajiem pakalpojumiem vai padarīto darbu, pārliecinoties vai finansu dokumentos nav pierakstījumi, nepamatoti izceļojumi u.tml.

Pēckontrolē ir revidentu atzinumi par pašvaldības finansiāli saimniecisko darbību, kā arī sagatavotais pārskats par pašvaldības budžeta izpildi, kurš tiek apstiprināts domē.

BUDŽETA STRUKTŪRA

Ieņēmumi Ls. / gads	1999	Īpatsvars %	2001	Īpatsvars %	2002	Īpatsvars %	2003 plānotie	Īpatsvars %
Nodokļu ieņēmumi	568643	64	739118	66	724746	63	868534	
<i>t.sk. tiešie nodokļi</i>	568163		738155		722741		866529	56.0
<i>netiešie nodokļi</i>	507		963		2005		2005	0.1
Nenodokļu ieņēmumi	59770	7	89072	8	82545	7	300719	19.4
Saņemtie maksājumi	257641	29	284409	26	340037	30	380329	24.6
Aizņēmumi no valsts kases							58543	3.8
Ieņēmumi kopā:	886054		1112599		1147328	100	1547577	

Izdevumi Ls. / gads	1999	Īpatsvars %	2001	Īpatsvars %	2002	Īpatsvars %	2003	Īpatsvars %
Izpildvara	146890	16	118411	11	118659	9	125753	7.8
Sabiedriskā kārtība un drošība			1873	0.2	1923		2053	0.1
Izglītība	478932	51	539152	49	797800	60	711649	44.1
Veselība	8438	1	1218	0.1	1525		1039	0.1
Sociālā palīdzība	49921	5	60545	5	71056	5	95062	5.9
Tautsaimniecība	62312	7	74130	7	70389	5	319404	19.8
Kultūra ,sports	55856	6	126401	11	125870	10	159454	9.9
Lauksaimniecība			24803	2.3	22962	2	23567	1.5
Pārējā ekonomiskā darbība	26539	3	26611	2.4	24468	2	38850	2.4
Norēķini	105474	11	138678	12	91543	7	135411	8.4
Izdevumi kopā:	943362	100	1111822	100	1326195	100	1614245	

INVESTĪCIJU PIESAISTE

Līdz šim pašvaldība ir iesaistījusies un realizējusi divus investīciju projektus:

- Salacgrīvas pilsētas vidusskolas, bērnudārza un sporta kompleksa apkures un siltā ūdens sistēmas uzlabošana;
- Salacgrīvas vidusskolas renovācijas projekts.

Salacgrīvas pilsētas vidusskolas, bērnudārza un sporta kompleksa apkures un siltā ūdens sistēmas uzlabošanas projekta izstrāde notikusi jau 1997. gadā.. Projekta realizācija notika 1999. gadā, kad ekspluatācijā tika nodota jaunā katlu māju, kurai pieslēgta Salacgrīvas vidusskola, bērnudārzs "Vilnītis" un sporta komplekss. Šī projekta mērķis - nodrošināt Salacgrīvas pilsētas vidusskolas, bērnudārza un sporta kompleksa siltumapgādes sistēmas drošu un ekonomisku darbību.

Projekta finansēšana: 100 000 Ls investīcijas, 25 000 Ls pašu līdzekļi.

Salacgrīvas vidusskolas renovācijas projekts

Šā projekta ietvaros tika izstrādāts skiču projekts visai skolas turpmākai attīstībai un tehniskais projekts, kas paredzēja nomainīt skolas logus, izveidot jaunu apkures un ventilācijas sistēmu, kā arī izveidot jaunas ēdināšanas un klašu telpas. Būvniecība tika paveikta 2002.gada vasarā.

Projekta finansēšana: 158 667 Ls investīcijas, 43 225 Ls pašu līdzekļi

Realizācijas procesā ir projekts - Salacgrīvas pilsētas ūdensvada un kanalizācijas saimniecība.

Salacgrīvas pilsētas ūdens vada un kanalizācijas saimniecības investīciju projekts aizsākās 1998. gadā. Projekts paredz uzlabot vispārējo situāciju šajā sektorā, vienlaicīgi uzlabojot vides stāvokli un mazinot risku cilvēku veselībai. Principā, ir paredzēts izveidot jaunu ūdens apgādes un attīrīšanas sistēmu, jo pašlaik tikai neliels procents patērētāju ir pieslēgti kopējai kanalizācijas un ūdensapgādes sistēmai un ūdens attīrīšana ir nekvalitatīva, kā rezultātā tiek piesārņota salacgrīviešu un apkārtējo dzīves vide. Šis projekts sastāv no vairākām stadijām:

- Salacgrīvas pilsētas ūdenssaimniecības tehniski ekonomiskā izstrāde;
- esošās situācijas izpēte,
- sektora attīstības plāns (stratēģija),
- projekta tehniski ekonomiskais novērtējums (rīcības plāns).
- ūdenssaimniecības institucionālās struktūras efektivitātes paaugstināšana;
- projekta realizācija dabā.
- Ir veikta situācijas izpēte, topogrāfiskie uzņēmumi. Tiek izstrādāts projektēšanas uzdevums.
- Reāli darbi dabā sāksies 2004. gadā.
- Finansējums šim projektam nāk no dažādiem avotiem:
- Investīcijas - Ls 2 891 601
- Valsts investīciju projekti - Ls 1 084 350
- Pašvaldība - Ls 289 160
- dāvinājumi - Ls 1 084 350
- pašvaldības vai aģentūras "Salacgrīvas komunālie pakalpojumi" kredīts - Ls 433 740

KOPĀ = 5,7 miljoni Ls

2004.gada investīcijām iesniegti divi projekti:

Salacgrīvas pilsētas centralizētās siltumapgādes sistēmas rekonstrukcija;

Sociālās aprūpes centrs "Sprīdīši".

Salacgrīvas pilsētas centralizētās siltumapgādes sistēmas rekonstrukcijas projekts paredz likvidēt 4 katlu mājas un izveidot centralizētu siltumapgādi. 2003.gadā tiks izstrādāts siltumapgādes sistēmas tīklu projekts, kā arī tiks izbūvēti siltumapgādes sistēmas tīkli.

Kopumā finansējums projektam:

Investīcijas - Ls 125 000

kredīts - Ls 275 000

pašvaldība - Ls 30 000

no tiem 2004.gadā:

investīcijas - Ls 45 000

kredīts - Ls 75 000

pašvaldība - Ls 30 000

Projekts Sociālās aprūpes centrs "Sprīdīši" paredz izveidot sociālās aprūpes centru "Sprīdīši", lai pilnveidotu esošos un radītu jaunus sociālās palīdzības pakalpojumu veidus, izbūvējot blakus pansijai esošo bijušās skolas ēku un pielāgojot pārējās pansijas īpašumā esošās ēkas atbilstoši mūsdienu prasībām un standartiem.

Finansējums šim projektam paredzēts:

Investīcijas - Ls 65 254

Pašvaldība - Ls 29 870

Pašvaldības vai pašvaldības uzņēmuma kredīts - Ls 22 202

MĀJOKĻI

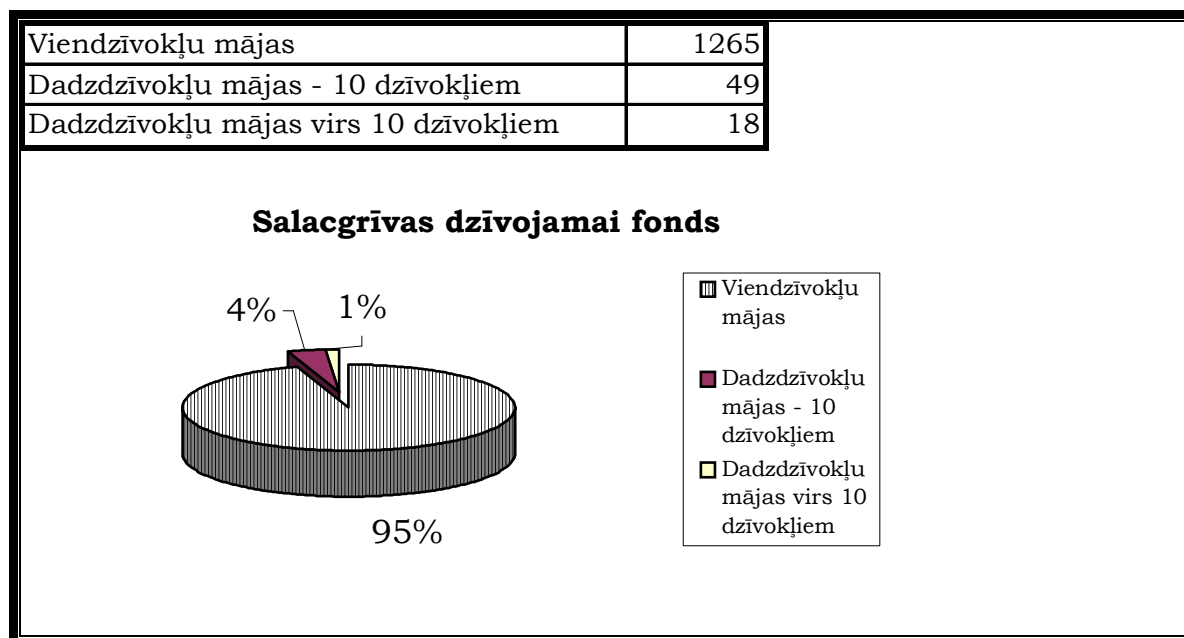
Pašlaik, kad nav zināma valsts dzīvokļu politika, trūkstot prognozēm par nekustamo īpašumu tirgus attīstības virzieniem un tempiem, kā arī tas, ka Salacgrīvas iedzīvotāju lielākai daļai hipotekārie kredīti tuvākā nākotnē reāli nav pieejami, izvērtēt pieprasījumu pēc mājokļu celtniecības pašvaldībā iespējams tikai ļoti virspusēji. Šo pieprasījumu varētu dalīt trijās daļās:

- mājokļu deficīts šodien tā ir viena no lielākajām problēmām Salacgrīvas pilsētā, kas ir par iemeslu tās kvalitatīvai attīstībai un ienākumu gūšanai. Dzīvokļu trūkuma dēļ nav iespējams piesaistīt kvalificētu un labi izglītotu darbaspēku, kas īpaši ir nepieciešams domes un skolu darbībai. Salacgrīvā atrodošajās ražotnēs strādā daudz apkārtējo pagastu un pilsētu iedzīvotāji, kas nav šeit pierakstīti un līdz ar to arī viņu nodokļi aiziet uz citu pašvaldību, jo šiem cilvēkiem nav piemērotas dzīvojamās platības kurās viņi varētu apmestie uz patstāvīgu dzīvošanu;
- nepieciešamība pēc dzīvokļiem, ja pilsētā attīstās rūpniecība(t.i. ja paredzams iedzīvotāju skaita pieaugums)- ir pilnīgi neiespējams plānot ražošanas attīstību ja netiks līdztekus domāts par mājokļu attīstību, jo tad var izveidoties lielas darbaspēka piesaistišanas problēmas;
- nepieciešamība pēc mājokļiem, ja iedzīvotāju skaits pilsētā samazinās.

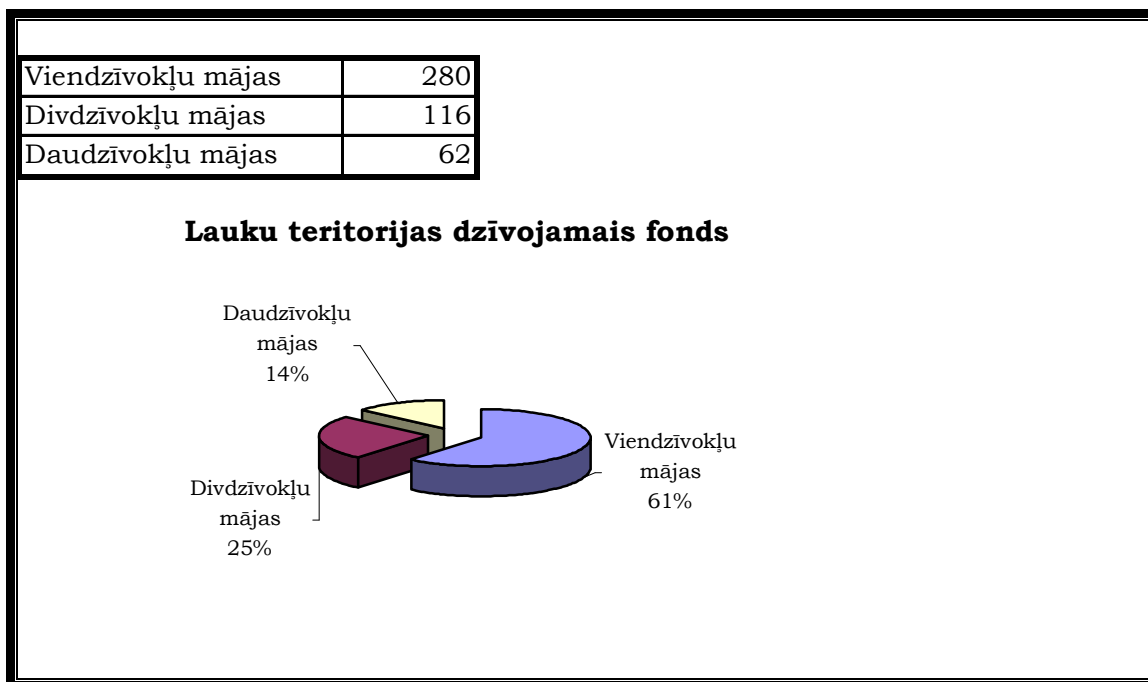
Pašlaik Salacgrīvā pieprasījums pēc dzīvokļiem, kā arī dzīvokļu cenas pēdējā gada laikā ir samazinājušās (līdz ar to arī dzīvokļu piedāvājums) – tam par iemeslu ir nestabilā situācija rūpniecībā un iedzīvotāju pirktspējas kritums. Līdz 1998. gada vidum pilsētā dzīvokļu tirgus cenas bija līdzīgas cenām Rīgas tirgū.

Līdz ar dzīvokļu privatizācijas uzsākšanu palielinās privāto mājokļu īpatsvars. Pašvaldības īpašumā tuvākā nākotnē paliks ļoti maz mājokļu- galvenokārt tie ir dzīvokļi kam ir nepieciešams kapitālais remonts. Pilsēta līdz šim nav domājusi kā sevi nodrošināt ar dienesta dzīvokļiem un sociālajām mājām. Nākotnē šī var izrādīties kā viena no nopietnākajām pilsētas attīstības problēmām.

DZĪVOJAMĀIS FONDS SALACGRĪVAS PILSĒTĀ

DZĪVOJAMĀIS FONDS SALACGRĪVAS LAUKU TERITORIJĀ

TAUTSAIMNIECĪBAS NOZARES

RŪPNIECĪBA

Salacgrīvas pilsētā ar lauku teritoriju sastopamas sekojošas rūpniecības nozares:

- Zivju pārstrāde;
- Kokapstrāde;
- Skārda taras ražošana.

Ar zivju pārstrādi, kas ir galvenā tautsaimnieciskā nozares pašvaldībā nodarbojas divi uzņēmumi – a/s “Brīvais vilnis” un a/s “Salacgrīva 95”.

A/s “Brīvais vilnis” ir pilsētas lielākais uzņēmums, kas izveidots uz 1949. gadā dibinātā un padomju laikā sekmīgi strādājoša kolhoza bāzes. A/s “Brīvais vilnis” ir viena no lielākajām zvejnieku un zivju apstrādātāju sabiedrībām Baltijas valstīs ar pilnībā noslēgtu ražošanas ciklu – no zivju ieguves un pārstrādes līdz produkcijas realizācijai. Pirms Krievijas ekonomiskās krīzes sabiedrībā bija nodarbināti vairāk nekā 1000 strādājošie, zvejas flotē bija 14 dažādas tonnāžas zvejas un zivju apstrādes kuģi. Pašlaik sabiedrībā strādājošo skaits ir svārstīgs, tāds pats stāvoklis ir ar zvejas floti. A/s “Brīvais vilnis” produkcija ir augstas kvalitātes un sertificēta. Iespējamā jauda, kas iespējama, ja uzņēmums strādā ar pilnu jaudu ir 63,5 miljoni kārbu gadā. Galvenais konservu veids ir “Rīgas šprotes eļļā”. Nelielos daudzumos tradicionāli tiek zvejoti Latvijā labākie nēģi un ražoti to konservi.

A/s “Salacgrīva 95” ir viens no vadošajiem zivju pārstrādes uzņēmumiem Latvijā, tā dibināta 1995. gadā privatizējot Valsts uzņēmumu “Salacgrīvas zivju konservu rūpnīca”. Pirms Krievijas krīzes šeit strādāja 550 strādājošie, bet pašlaik, tāpat kā “Brīvajā vilnī” strādājošo skaits ir mainīgs. Laika periodā pēc privatizācijas uzņēmuma ražošanas apjomi ir palielinājušies gandrīz 10 reizes, pārsniedzot 30 miljonus kārbu gadā. Tas panākts modernizējot ražošanas iekārtas, pilnveidojot tehnoloģiju un sortimentu, bet apgrozījuma pieaugums panākts, pateicoties vienotai mārketinga un realizācijas stratēģijai, meklējot un apgūstot jaunus preču noieta tirgus. Konservu ražošanai tiek izmantotas tikai augstvērtīgas Baltijas jūras zivis, un visa produkcija ir sertificēta. Populārākais un arī pieprasītākais produkcijas veids gan Latvijā, gan ārzemēs ir “Rīgas šprotes eļļā”, kuru ražošanā uzņēmumam ir senas tradīcijas.

Ar kokapstrādi nopietni nodarbojas a/s “Grīva”, SIA “Īveja” būvfirma „Kubs” un z/s “Rogas”.

A/s "Grīva"- nodarbina ap 100 strādājošo. Tajā gatavo mēbeļu detaļas un nodarbojas ar koksnes žāvēšanu. Tur atrodas arī vairākas mazākas kokzāģētavas.

Z/s "Rogas" nodarbojas ar Eiro pakešu izgatavošanu.

Ar metāla taras ražošanu Salacgrīvā nodarbojas "Impress Metal Packaging", kas ražo konservu kārbas zivju un gaļas produkcijai. Uzņēmumā nodarbināti 120 cilvēki. Produkcija tiek ražota tikai no kvalitatīva Rietumeiropā un Slovākijā iepirkta skārda un alumīnija. Tas ir vienīgais uzņēmums Baltijā, kas ražo "Dingley" kārbas.

Visas nosauktās vadošās ražošanas nozares atrodas pie Salacas ietekas jūrā abos krastos. Tām visām ir sarežģīts novietojums attiecībā pret pievedceļiem un attīstības iespējām. Ražošanas teritoriju attīstību ir ierobežojusi blīvi izveidotā apbūve. Šaurie, neērtie un caur pilsētas centru vedošie pievedceļi rada problēmas pilsētās iedzīvotājiem un arī pašvaldībai. Ražošanas attīstība šajā teritorijā iespējama vienīgi uz modernizācijas rēķina, bet neiespējami to izveidot uz ražotņu paplašināšanas rēķina. Nedaudz labāk situācija ir Salacas upes labajā krastā esošajām teritorijām, kurām ir iespējams izveidot pievedceļus.

Lai nākotnē nebūtu jāstāpjas ar šo pašu problēmu, jaunas ražošanas teritorijas tiek plānotas ārpus blīvi apdzīvotām vietām un ar iespējām izveidot nepieciešamos pievedceļus.

BŪVNICĪBA

Salacgrīvā ar lauku teritoriju nopietni ar būvniecību ar būvniecību nodarbojas Sia "AS Būve" un „Salnams” un būvfirma "Kubs", kas pilsētā ir būvējusi lielākās jaunās celtnes, tai skaitā:

"Impress Metal Packaging" jaunās ražošanas telpas;

Salacgrīvas vidusskolas internāts;

Katoļu draudze dievnams;

Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administratīvās ēkas rekonstrukcija;

Vidusskolas renovācija;

Pilsētas domes ēkas rekonstrukcija, u.c.

Pašlaik Salacgrīvas pilsētā ar lauku teritoriju jaunu ēku būvniecība ir nepārāk plaši sastopama, vairāk ir izplatīta veco ēku rekonstrukcija, piemēram:

Pienotavas rekonstrukcija par veikalu un kafejnīcu "Brīze";

Ēdnīcas telpu rekonstrukcija par veikalu "Kadagu";

Veikala "Estragons" rekonstrukcija, u.c..

Pēdējos 6-7 gados pagastā ir uzcelts ap 30 individuālo dzīvojamo māju.

Pēdējo divu gadu laikā ir uzstādītas trīs mobilo telefonu stacijas.

Ir veikta "Brīvā vilņa" attīrīšanas ietaišu rekonstrukcija un ostas teritorijā izbūvēti divi jauni kraujlaukumi un pievedceļš.

Ar būvniecību cieši saistīts ir arhitektu birojs "Trīs labas lietas", kas Salacgrīvas pilsētā ar lauku teritoriju ir galvenais būvprojektu izstrādātājs.

LAUKSAIMNICĪBA

Lauksaimniecība ir 35% Latvijas iedzīvotāju dzīvesveids. Tūkstošgades nogale Latvijas lauksaimniecībai ir piesātināts un sarežģīts laiks. Pēc valstiskās neatkarības atgūšanas notika zemes īpašumu atjaunošana un zemes privatizācija, tā rezultātā zemi īpašumā un lietošanā ir ieguvušas 300 tūkstoši ģimenes. Vairums saimniecības ir daudznozaru sīksaimniecības ar ļoti maziem precu produkcijas apjomiem. Bet agrārās reformas procesi turpinās, saimniecības pārveidojas un pieņemas spēkā.

L/s zemju sadalījums, pēc saimniekošanas veida:

- zemnieku saimniecības -65%
- piemājas saimniecības - 35%

Zemnieku saimniecību sadalījums pēc lieluma:

- līdz 5 ha - 191 saimniecība, jeb 33%
- no 6 - 20 ha - 306 saimniecības, jeb 53%

Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju attīstības plāns
ESOŠĀS SITUĀCIJAS APRAKSTS

- no 21 – 50 ha – 63 saimniecības, jeb 11%
- virs 50 ha – 17 saimniecības, jeb 3%

Lielākās z/s ir "Jauntājāni", "Liesmas", "Robežnieki", "Praulīni", "Silenieki", „Oši”, „Madaras”, „Toberkalni”, u.c.

Mehanizācija

Salacgrīvas pilsētas lauku teritorijā esošā tehnika

MTZ – 82

LTZ – 32

T-25 – 14

Kaltes – 2

Valmet – 4

Kombaini – 14

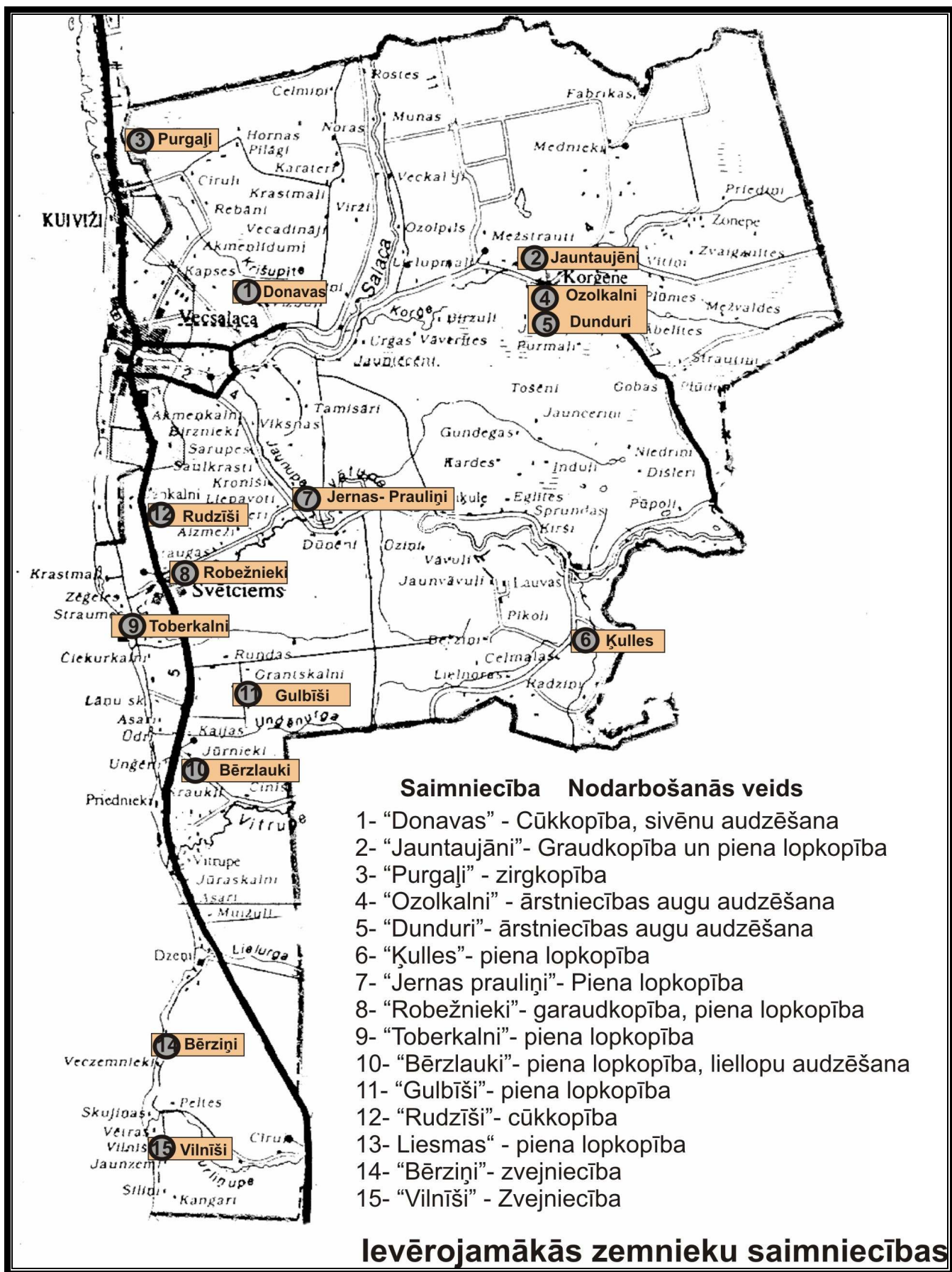
Arkli – 115

Saražotā augkopības produkcija

	ha	cnt/ha
graudaugi	1090	25,6
t.sk. ziemāji	250	21,5
t.sk. vasarāji	840	26,8
kartupeļi	80	187
dārzeņi	30	120
lopbarības saknes	50	350
ilggadīgie zālāji sienam	1200	28
plāvas sienam	80	18

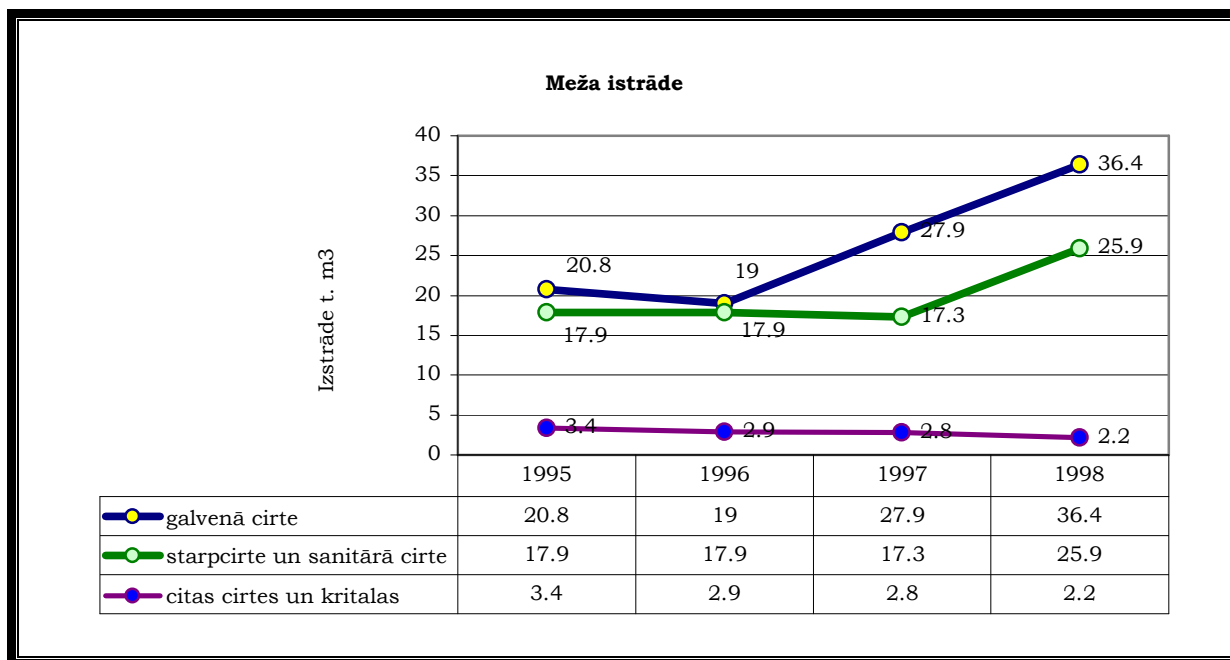
Mājlopu skaits

	Salacgrīvas pils. lauku teritorijā
liellopi	1590
t.sk. govīs	810
cūkas	910

MEŽSAIMNIECĪBA

MEŽA IZSTRĀDE

Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju uzraudzību par pagasta mežu apsaimniekošanu un izmantošanu veic Salacgrīvas un Avotkalnu mežniecības.

Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju mežos 1995. – 1997. gadā izcirta vidēji 43 tūkstoši m³ kokmateriālu, kas sastāda 38% no ikgadējā koksnes krājas pieauguma, vai 44% no ekspluatējamo mežu kopējā ikgadējā pieauguma. 79% no tiem tiek izcirsti valsts mežā. Palielinoties meža īpašnieku skaitam un izstrādāto meža apsaimniekošanas projektu skaitam, pieaug izcirsto kokmateriālu apjoms īpašnieku mežos no 3,1 t. m³ 1996. gadā līdz 19,6 t. m³ 1998. gadā.. Tā kā valsts mežā izcirstais kokmateriālu daudzums ir vidēji 36,7 t. m³ gadā, tad 1999. gadā izcirsto kokmateriālu daudzums varētu pārsniegt 70 t. m³ gadā, kas sastāda 62 % no kopējā ikgadējā koksnes pieauguma.

Meža audzēšana pakāpeniski pāriet no administratīvi komandējošās uz tirgus ekonomikas principiem, bez kā nav iedomājama mežsaimnieciskās ražošanas ekonomiskās efektivitātes paaugstināšana. Mūsu mežu problēma nav to pārciršana, bet gan meža atjaunošanas un sastāva kopšanas ciršu nepietiekama veikšana privātos mežos, kā rezultātā izcirtumu platības aizaug ar mazvērtīgām koku sugām, tādējādi radot zaudējumus ne tikai to īpašniekiem, bet arī valstij. Patreizējos normatīvajos aktos ietvertās normas neveicina meža atjaunošanu privātajos mežos. To kavē arī stādāmā materiāla trūkums un privāto meža īpašnieku vājai zināšanu līmenis.

Mežizstrādei ir sezonāls raksturs, rudens un ziemas mēnešos mežizstrādes darbos tiek nodarbināti ap 120 cilvēku. Ar mežizstrādi nodarbojas nelielas mežizstrādes firmas un fiziskas personas.

Salacgrīvas ostas tuvums un salīdzinoši mazākas apaļkoku transporta izmaksas nav stimulējušas veikt kokmateriālu pārstrādi, kas pagasta teritorijā nav sevišķi attīstīta. Arī turpmāk kokmateriālu pārstrādes attīstība varētu vairāk notikt Salacgrīvas pilsētā un tās tuvumā, kā arī Svētcimē un Korģenē, kur pieejami energoresursi un ir attīstīta infrastruktūra. Kokmateriālu pārstrāde palielināsies pieaugot dzīvojamo un ražošanas ēku celtniecībai, kas radīs lielāku celtniecības materiālu pieprasījumu vietējā kokmateriālu tirgū.

Salacgrīvas pilsēta ar lauku teritoriju gūst ievērojamus ieņēmumus no mežiem, saņemot tos tieši kā nodokli par meža zemēm, kuru vērtība sastāda 2,8 miljoni Ls un saņemot netieši nodokļu veidā no darbības meža izstrādē, kokmateriālu apstrādē un pārstrādē, kā arī veicot kokmateriālu uzglabāšanu un eksportu. Nākotnē iespējams iegūt ieņēmumus attīstot tūrismu un organizējot iedzīvotāju atpūtu.

Problēmas

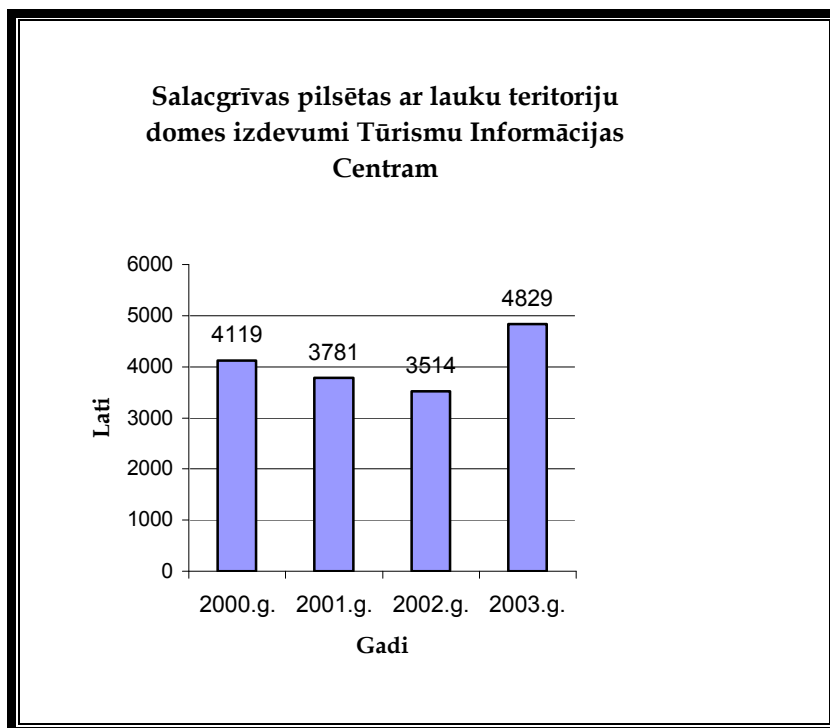
- Pašvaldības teritorijā esošajos mežos jāsaskaņo saimnieciskās darbības un vides aizsardzības funkcijas.
- Pārējo meža īpašnieku meži aizņem 41 % no kopējās meža zemju platības, īpašumu nelielās platības rada problēmas to racionālā apsaimniekošanā.
- Īpašnieku mežos nenotiek savlaicīga meža atjaunošana ar augstvērtīgām koku sugām un savlaicīga sastāva kopšanas ciršu izpilde kā rezultātā samazinās mežaudžu vērtība, radot zaudējumus to īpašniekiem un arī valstij.
- Īpašnieku mežu racionālu apsaimniekošanu kavē īpašnieku zemais zināšanu līmenis.
- Pašreizējos normatīvajos aktos ietvertās normas meža atjaunošanā neveicina mežu atjaunošanu privātajos mežos.

TŪRISMS

Salacgrīvas pilsētā darbojas Salacgrīvas novada tūrisma informācijas centrs, kas ir izveidots atpūtas vai darba sekmīgai organizācijai Salacgrīvas pusē un Vidzemes jūrmalā. Informācijas centrā ir iespējams saņemt sekojošus pakalpojumus:

- informācija par tūrisma un atpūtas iespējām Salacgrīvā un tās apkārtnē, Vidzemes jūrmalā, Limbažu rajonā;
- ekskursijas pa novadu latviešu, krievu, angļu valodās. Cenas: 3 Ls/st. skolēniem, 4Ls/st. pieaugušajiem, 5Ls/st. svešvalodā.
- informācija par naktsmītnēm un to rezervēšana; informācija un praktiska palīdzība darba un atpūtas pasākumu organizēšanā
- informatīvie materiāli, kartes, ceļveži, bukleti, suvenīri;
- transporta biļešu un ceļojumu pārdošana sadarbībā ar Rīgas tūrisma aģentūrām;
- konsultācijas tūrisma jautājumos;
- civiltiesiskā un ceļojumu apdrošināšana; citi ceļotājiem noderīgi padomi.

Informācijas centra finansējums

TŪRISMA INFRASTRUKTŪRA

Tūrisma infrastruktūra ir nepieciešams nosacījums tūrisma resursu pārvēršanai tūrisma produktā.

Tūrisma attīstībai vitāli ir nepieciešams labs ceļu tīkls. Salacgrīvai labvēlīgajam labajam autoceļam VIA BALTIKA līdzās ir problēmas ar tam perpendikulāro ceļu tīklu, īpaši uz nozīmīgākajiem tūrisma objektiem – Oltūži – Mantīņas, Vecsalaca – Mērnīki, Salacgrīva – Lauvas u.c. kvalitāti, kas nekādi neatbilst ne vietējo iedzīvotāju, ne arī tūristu prasībām.

Viens no būtiskākajiem tūrisma infrastruktūras elementiem ir naktsmītnes.

Naktsmītnes

Nosaukums	Adrese	Vietu skaits	Veids	Cena , Ls	Papildus pakalpojumi
PREMIUM PETROLEUM (motelis)	Ainaži, Valdemāra 82 m. t. 9347822	8-13	2 v. – 3 gab. ½ v.- 2 gab.	8,5-20 par num.	WC numurā, duša, autoserv., benz. uzpild. stacija, bārs
Viesnīca „BRĪZE”	Salacgrīva, Valmieras iela 7	60	Vienvietīgi, divvietīgi, kā arī ģimenes numuri	10-45 par numuru	Restorāns, bārs - banketi līdz 80 pers., zviedru galds - līdz 100 pers., furšeta galds - līdz 120 pers. konferences (līdz 40 pers.), iespējams rezervēt zāli līdz 100 pers. pirts, sauna, džakuzi, infrasarkanu staru pirts, ūdensdziedniecība (zemūdens masāža, Šarko duša, tvaika kabīne), masiera pakalpojumi, ārstnieciskā vingrošana, kalanētika, steps
SMILTENES 8 CBR ATPŪTAS BĀZE	Salacgrīva , Sila 23 t. 41254	22	4 vietu. -3 2 vietu.- 5	3-5 dienā+ 1,0 veļa	Jūra 50 m, virtuve dušas
SVĒTUPE (lauku pansija)	Salacas pag. “Kuiķule” t. 41469	14	2 vietu.- 7		Kamīnzāle, sauna un latv. pirts, peldvieta, izbraucieni ar laivām pa upi un jūru, makšķerēšana, sēņošana un ogošana.
CASA BLANCA (motelis)	m. t. 9356397	22	2 vietu.- 10	15-20 no cilv.	WC, duša ,ēdināšana, brokastis pēc izvēles par papildus samaksu, blakus jūra, autostāvvietā, sauna 10 Ls/ stundā, kamīnzāle, tenisa laukums
MELEKI (kempings)	Salacas pag. “Dzeņi” m. t. 9353049	100	2;3;4 vietīgas mājiņas	Par telti- 1 4 vietu. m- 16	Karavānu pieslēg., blakus jūra, pludmale, kafējnīca, sauna, vēja dēļu un velosipēdu īre, duša 0,5 Ls
SKOLAS INTERNĀTS	Pērnavas 33, Salacgrīva t. 41373	40	2 vietu.- 20	3-5	Pieejama virtuve, duša, trauki
VIA Motelis	Tallinas šosejas 56. km m. t. 9216737	40	2 vietu.-20	10- 15 + brokastis	satelīttelevīzija, autostāvvietā, kafējnīca 50 v., velosipēdu īre, makšķerēšana, jūra pirts ar zāli 25 v.
KORĶI	Tallinas šosejas 74 km. m. t. 9239788	12	6 vietu.-3	5	2 kamīnzāles- 15 Ls ugunskura vieta- 1,5 Ls Basketbola lauk.
VĒJAVAS	Salacgrīvas l.t. t. 40 44728; 6463252	15		5-15	Pirts, labiekārtotas telšu vietas, lapene
MANTIŅI (telšu vietas)	m. t. 92247992		Telts vietas Autostāvvietas		Ūdens velosipēdi 2 Ls /st.

Topošās naktsmītnes

Kempings pie netālu no Svētupes ietekas jūrā, Rakaros.

Lai gan grūti novērtēt naktsmītņu nodrošinājuma pakāpi neņemot vērā to noslogojuma procentu, zināmus secinājumus no prakses naktsmītņu sakarā var izdarīt:

- nav visu sezonu strādājošas jaunatnes viesnīcu klases apmešanās vietas grupām, ko īpaši pieprasa zemas maksāspējas klienti;
- attīstās lauku māju un pansiju tīkls, kam var būt nozīmīga loma tradicionālo novada nodarbinātības veidu ieņēmumu papildināšanai no tūristu apkalpošanas it īpaši vasaras sezonā.

Tūrisma informācijas sistēma

Būtisks tūrisma infrastruktūras elements ir tūrisma informācijas sistēma. Nozīmīgi, ka jau piecus gadus Salacgrīvā darbojas Salacgrīvas novada tūrisma informācijas centrs, kas realizē pašvaldības politiku tūrisma jomā. Līdzās iebraucošo tūristu apkalpošanai, vietējā tūrisma produkta attīstībai un marketingam, informācijas papildus pamatdarbībai daļēji veic arī tūrisma aģentūras funkcijas.

Analoģiski kā rajonā kopumā Salacgrīvas teritorijā nav ne informatīvo norādes zīmju uz apskates objektiem uz ceļiem, pilsētā, kā arī visiem potenciālajiem apskates objektiem. Izņēmums ir Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta uzstādītās informatīvās zīmes pie ievērojamiem dabas objektiem (Mantiņas, Randu pļavas). Pilsētā pie TIC un jahtu piestātnes atrodas tūrisma informācijas stendi, ir iespējas izvietot informāciju uz informācijas stendiem četrās vietās pilsētā, kā arī ir Salacgrīvas mājas lapa internetā.

Īpašs tūrisma infrastruktūras elements ir tā saucamās 'Zaļās pieturas'. Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju teritorijā atrodas piecas šādas atpūtas vietas uz VIA BALTIKA automaģistrāles, pie:

- Randu pļavām;
- Divas pie Vitrupes grīvas;
- Stop bāra;
- Oltūzu benzintanka.

To kopīgā iezīme ir nepietiekamais labiekārtojuma un uzturēšanās līmenis, neatkarīgi no piederības un apsaimniekotāja.

Salacgrīvas teritorijā nav labiekārtotu atpūtas vietu ūdenstūristiem un maksšķerņiem pie Salacas upes. Atpūtas vietas Vidzemes jūrmalā – Priediņi, Kraujas, Mantiņi, kas iekārtotas vēl padomju laikā ir problemātiskas gan to īpašniekiem no uzturēšanas viedokļa, gan tūristiem no pieejamības viedokļa, īpaši pie Mantiņu klintīm objekta unikalitātes dēļ. Turpmāk šo objektu iespējamai izmantošanai būtu jāmeklē pieņemams risinājums visām ieinteresētajām pusēm, īpaši domājot par pārgājiena takas vai pat veloceļa ierīkošanu Vidzemes jūrmalas posmā.

Salacgrīvas teritorijā nav labiekārtotu vai nomarķētu gājiena izziņas taku un veloceļa. Neskatoties uz garo jūras piekrastes zonu, Salacgrīvas teritorijā nav labiekārtotas pludmales ne jūras, ne arī pie Salacas upes. kā pozitīvs faktors jāmin jahtu un laivu piestātnes iekārtošana Salacgrīvas ostā, tomēr ostā nav pieejami jahtu tūristiem nepieciešamie pakalpojumi (degvielas uzpildīšana, duša u.c.), kas būtiski kavē Salacgrīvas ostas popularitāti burātāju vidū.

Aktivitāšu piedāvājums un iespējas

Pēdējo gadu tendences pasaules tūrisma attīstības jomā liecina par tūristu pieaugošo vēlmi netikai pasīvi apskatīt neapšaubāmi interesantus objektus, bet pašiem kļūt par aktīviem dažādu pasākumu un norišu dalībniekiem.

Tradicionāli, unikāli un plaši pasākumi ir viens no būtiskiem brīvdienu tūristus piesaistošiem elementiem, kas veiksmīgas norises gadījumā veicina konkrētas vietas atpazīstamību un palielina vietējo uzņēmumu ieņēmumus. Ņemot vērā Jūras (Zvejnieku) svētku organizētāju informāciju, normālos laika apstākļos svētki pulcē 5000-7000 apmeklētāju un ir ar pozitīvu bilanci, nerunājot par netiešo ieņēmumu palielināšanos pilsētas veikalos, kafejnīcās u.t.t.

Salacgrīvā kā ļoti labs ir jāmin nodrošinājums ar kultūras un sporta bāzēm (kultūras nams, estrāde, stadions), kuri tomēr tiek nepietiekami izmantoti lielu kultūras un sporta pasākumu norisei, kā arī dabiskie apstākļi, piemēram, airēšanas sportam.

Tomēr citu aktīvas atpūtas veidu iespējas (teniss, mini golfs) veicinātu lielāku atpūtnieku pieplūdumu. Jāatzīmē, ka iekārtots tenisa laukums pieejams klientiem pie moteļa Casablanca.

Pēdējos gados arī Latvijā strauji pieaudzis pieprasījums pēc semināru un konferenču organizēšanas iespējām, īpaši Salacgrīvas apkārtnē gan kā pierobežas zonā, gan arī no Rīgas netālā zonā. Šī ir ļoti

ekonomiski izdevīga klientu grupa, jo lielāka klientu skaita apkalpošanā iesaistās gan konferenču telpu, gan ēdināšanas iestāžu, naktsmītņu u.c. īpašnieki. Būtiski, ka konferenču rīkošana ir ļoti nozīmīga tieši ārpus tūrisma sezonas, kad nosauktajos objektos mūsu laika apstākļos ir nesezona. Šai sakarā pozitīva nozīme ir Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administratīvajai ēkai, kurā ir konferenču zāle līdz 80 sēdvietām, un mazā kamīnzāle semināru un darba grupu darbam, it īpaši saistībā ar viesnīcas izbūvi.

Aktīvās atpūtas inventāra noma Salacgrīvā ir pieejama ļoti minimāli-epizodiski ūdens motocikli Salacgrīvā un kempingā Meleki, ūdens velosipēdi Salacgrīvā, pieprasīto velosipēdu, tūrisma inventāra nomas iespēju vispār nav. Ir iespējama laivu noma.

Pēdējos gados ir uzlabojies piedāvājums pieprasītajai atpūtai latviešu pirtīs vai saunās. Tā uz doto brīdi Salacgrīvā ar lauku teritoriju ir piecas pirtis, kas pieejamas klientiem.

Pie citām izklaides iespējām jāmin tikko aizsāktais zirgu izbraucienu piedāvājums, ilgus gadus neatrisināts ir jautājums par izbraucieniem ar zvejnieku kuģiņiem jūrā, kas pateicoties privātajiem zvejniekiem pamazām sāk iekustēties.

Nemot vērā bagātīgos zivju resursus, maksšķerēšanas iespējas, īpaši lašveidīgo zivju, jo Salaca ir vienīgā upe Latvijā, kur atļauta licencēta lašveidīgo zivju maksšķerēšana, piesaista maksšķerēšanas cienītājus no visas Latvijas un atsevišķos gadījumos no ārzemēm. Pēc Ziemeļvidzemes Biosfēras rezervāta speciālistu vērtējuma, lašveidīgo zivju populācija arī citās Salacgrīvas lašupēs ir pietiekama, lai sabalansētu organizētu licencētu maksšķerēšanu un zivju populācijas atjaunošanu nākotnē. Te gan jāatzīmē, ka maksšķerēšanas izjūt naktsmītņu trūkumu pavasara periodā Salacgrīvā, visi nav apmierināti ar licenču pārdošanas laikiem vai noteikumiem. Savukārt, ārzemju maksšķerēšanas pieraduši pie lielākiem lomiem pasaules lašupēs, tāpēc liels to pieplūdums nav prognozējams.

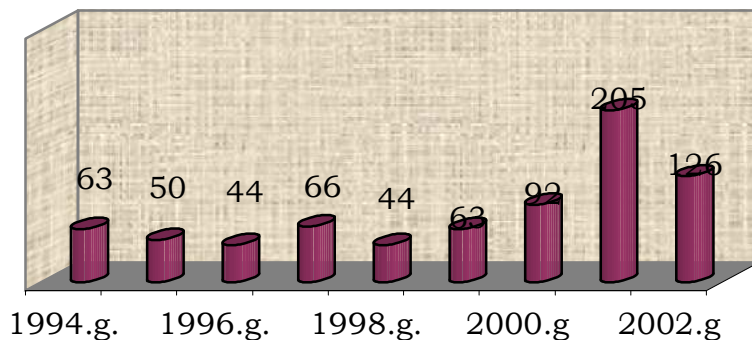
Tūrismā arvien pieprasītākas kļūst iespējas gūt jaunu pieredzi un piedzīvojumus, iesaistoties tūristiem neizbaudītos procesos, darbos u.t.t. šajā produkta nišā Salacgrīvas piedāvājums pašreiz ir nabadzīgs, taču kā iespējas uzskatāmas piedalīšanās zvejnieku darbā jūrā vai vēl specifiskākajā nēģu zvejas un to sagatavošanas procesā, ārzemniekiem jau eksotiskajā ogošanā un sēņošanā mežā, specifiskos darbos zemnieku saimniecībās u.c. Domājot par jaunu tūrisma produktu attīstību, šīs iespējas ir relatīvi plašas un, kas neprasa lielus kapitālieguldījumus.

Tūristu skaita novērtējums

Nemot vērā Salacgrīvas īpašo izvietojumu valsts robežas tuvumā pie VIA BALTIKA automaģistrāles, uz kuras atrodas Ainažu robežkontroles punkts ir interesanti analizēt robežu šķērsojošo ceļotāju skaitu. Tas ir būtiski, jo tie visi iedalāmi tranzīta ceļotājos un ceļotājos, ko potenciāli var "aizkavēt" rajona teritorijā noteiktu pakalpojumu saņemšanai (tūrisma objektu apskate, ēdināšana, naktsmītnes u.c. pakalpojumi).

Salacgrīvas ostā iespējams piestāt jahtām, ostu apmeklējumu raksturo apkopotie dati.

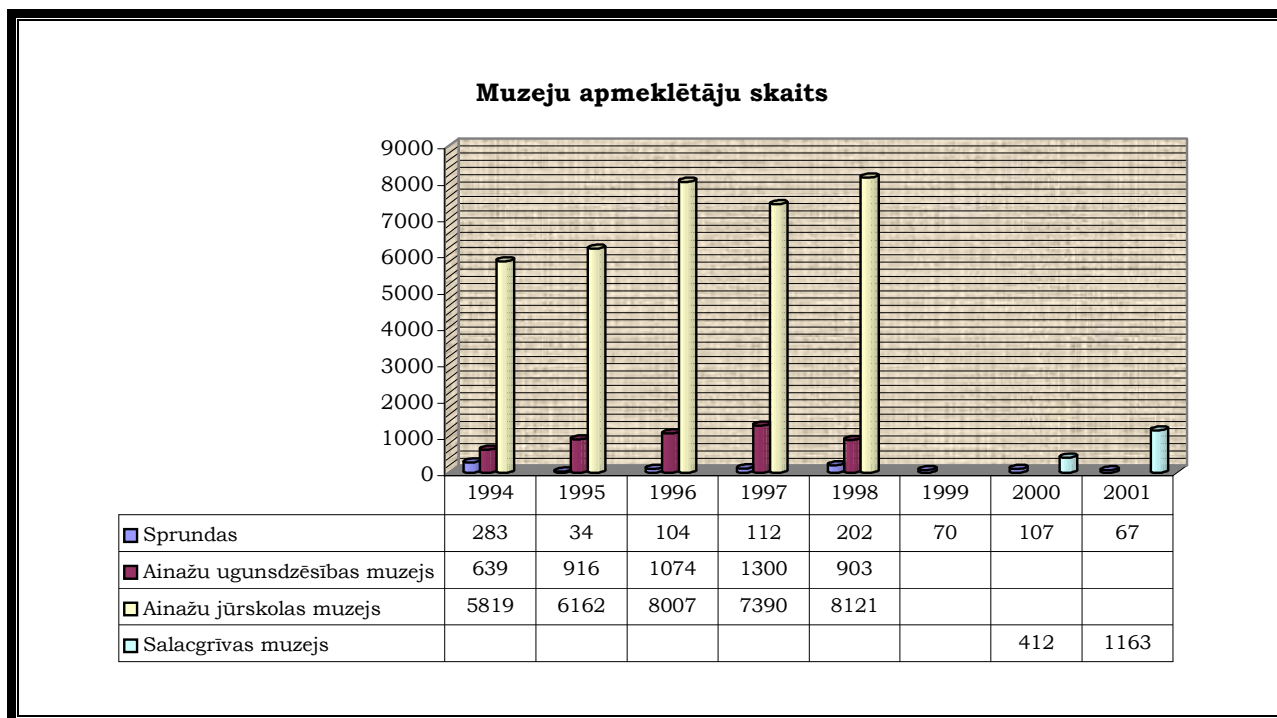
Salacgrīvas ostā piestājušo jahtu skaits

Vairākums no piestājušām jahtām ir no Latvijas un Somijas, nelielu procentu sastāda jahtas no Vācijas, Zviedrijas, Lielbritānijas, Lietuvas, Igaunijas u.c. valstīm.

Apkopotie dati rada, ka Salacgrīvas ostā jahtu tūrisms attīstība ir sākusies pēc 2000.gada, kad Salacgrīvas pilsētas dome iesaistījās jahtu ostu starptautiskā projektā "Suportnet". Ienākošo jahtu piederība dažādam valstīm viennozīmīgi parāda tuvākos t.i. -Latviju, Somiju, Vāciju un reizē potenciālos tirgus jahtu tūristu piesaistīšanai Latvijai un konkrēti Salacgrīvas ostai. Tomēr jāuzsver, ka bez jahtu ostai nepieciešamā pakalpojumu attīstības strauju vai stabilu jahtu tūristu pieplūdumu Salacgrīvai nav prognozējamā. Tāpēc Salacgrīvai būtu nozīmīgi strādāt pie aizsāktajiem jahtu ostas attīstības projektiem, īpaši pievēršot uzmanību iespējamai sadarbībai ar tuvāko ostu - Rīgas, Skultes un Pērnavas jahtu ostu savstarpējai sadarbībai, jo normālai jahtu tūrisma attīstībai ir nepieciešams pietiekoši blīvs piekrastes jahtu ostu tīkls, kas ļauj jahtām veikt vienas dienas pārgājienu no vienas ostas līdz otrai.

Visai objektīvi dati, kas raksturo tūristu (ievērojamas daļas)pieplūduma tendences ir muzeja apmeklētāju skaits.

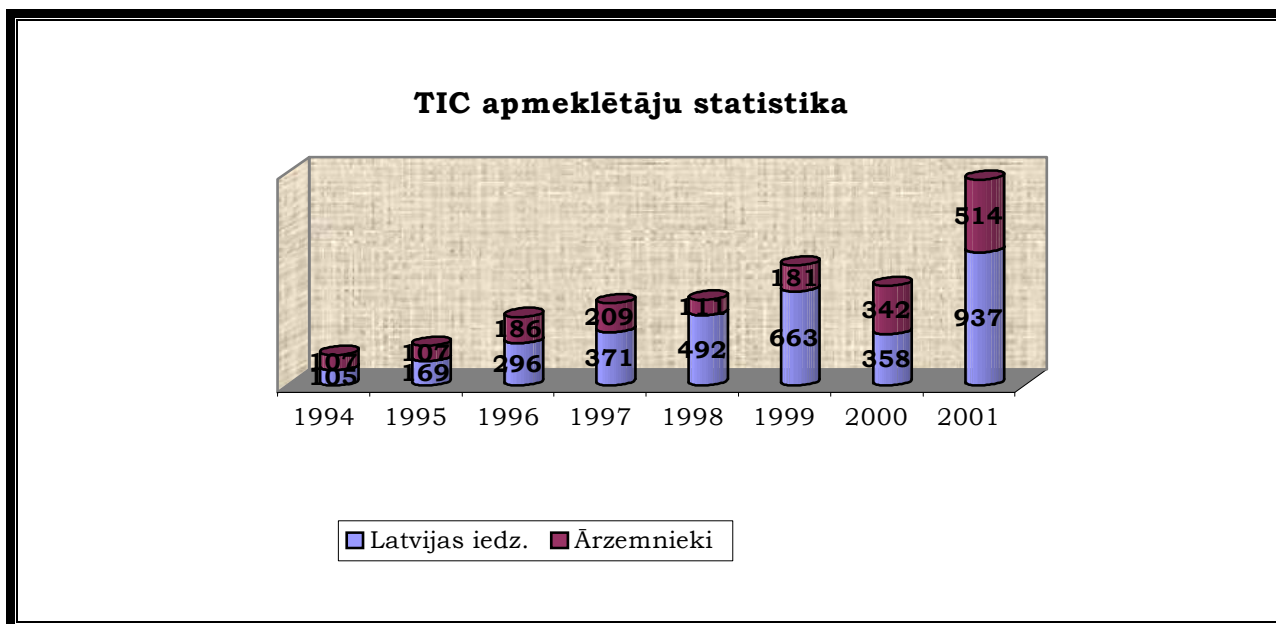
Redzamie dati liecina, ka muzeja vai cita analogiska tūrisma piesaistes objekta trūkuma dēļ Salacgrīva ir mazāk konkurētspējīga salīdzinot ar blakus esošajiem Ainažiem.

Naktsmītņu klientu statistika

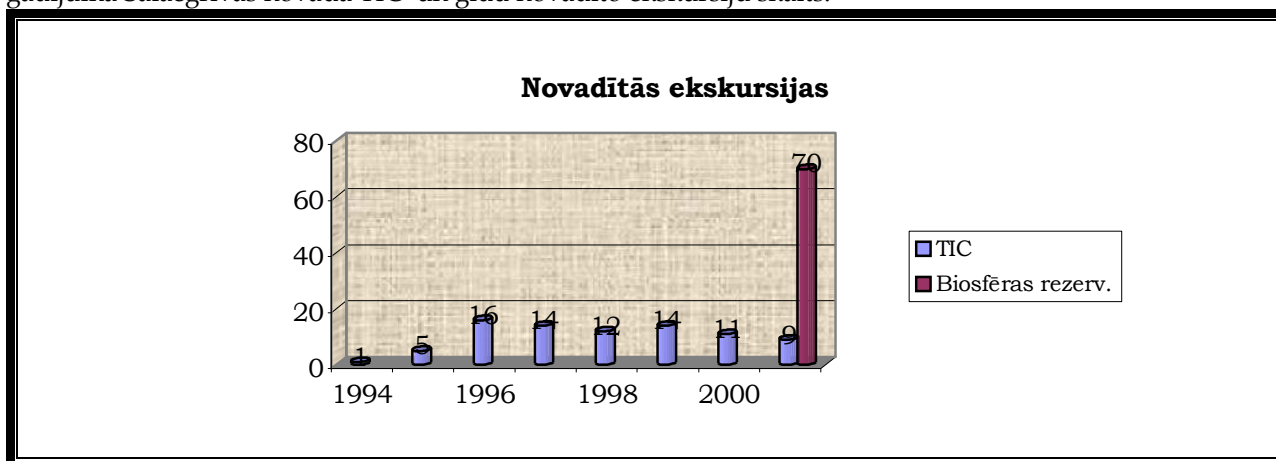
Viens no būtiskākajiem rādītājiem, kas raksturo tūristu apmeklējumu noteiktā teritorijā ir visu tipu naktsmītņu apkalpoto viesu skaits. Tā kā naktsmītnes visbiežāk ir dārgākā tūrisma produkta sastāvdaļa un tādējādi dotajai vietai lielāko ekonomisko efektu nesošā, tad ir ļoti būtiski analizēt kompleksi nodrošinājumu ar dažādu kategoriju naktsmītņiem. Te jāatzīmē, ka informācija par naktsmītņu apmeklētāju skaitu ir grūti pieejama un kritiski izmantojama. Oficiālie pieejamie statistikas dati attiecībā uz Salacgrīvas pilsētu ar lauku teritoriju neaptver visas reāli darbojošās naktsmītnes un datu pieejamība attiecībā uz katru uzņēmumu darbību ir ļoti ierobežota. Apmešanās vietu vadība nevēlas izpaust reālos datus to ekonomiskās neieinteresētības dēļ. Šāda veida dati nav apkopoti, tātad nevar tikt izmantoti tūrisma attīstības plānošanā. Ne šeit ne arī citur nav vākti dati par tūristu skaitu telts vietās un atpūtas vietās pie maģistrāles, kas, protams, ekonomiskā ziņā ir mazāk interesanti, tomēr šie tūristi ir potenciālie naudas tērētāji citās pieejamo pakalpojumu vietās. Bez tam, šie apsekojumi ir nozīmīgi plānojot šādu atpūtas vietu labiekārtošanu attiecīgām noslodzēm.

Tūrisma informācijas centra apmeklētāji

Būtiski tūrisma statistisko datu avoti ir tūrisma informācijas centri (TIC). Salacgrīvas novada TIC apmeklētāju analīze dod zināmu priekšstatu par iebraucošo ceļotāju skaita dinamiku un galvenajiem potenciālajiem tirgiem.

Pēdējā diagramma uzskatāmi parāda ārzemju tūristu potenciālo samazināšanos kopējā TIC apmeklētāju struktūrā, kas izskaidrojams ar Latvijas tūristu pieaugošo aktivitāti un arī ar TIC atpazīstamības uzlabošanos Latvijā kopumā. Būtisks ienākošā tūrisma raksturojošs lielums ir vietējo organizāciju, šai gadījumā Salacgrīvas novada TIC un gidu novadīto ekskursiju skaits.

Apkopotie dati ļauj izdarīt vairākus secinājumus, kas jāņem vērā plānojot tūrisma attīstību:

- tikai niecīga daļa no šķērsojošajiem tūristiem izmanto pakalpojumus Limbažu rajonā;
- ļoti nelielu daļu no rajonā iebraucošajiem tūristiem apkalpo rajona gidu;
- ārzemju tūristu īpatsvars samazinās un ataino kopējās tendences valstī iebraucošo ārzemju tūristu skaita dinamikā.

Apkopojot Salacgrīvas TIC datus par ārzemju ceļotāju mītnes zemēm, var izdarīt zināmus secinājumus arī par potenciālajiem tūrisma tirgiem, uz kuriem jāorientē mārketinga pasākumi un jāņem vērā minēto zemju tūristu pieprasījums un intereses. Te gan jāatzīmē, ka šeit minētie dati attiecas, galvenokārt, kas brauc individuāli, bez ceļojumu aģentūru starpniecības.

DAŽĀDU LĪMEŅU AIZSĀKTIE TŪRISMA PROJEKTI UN TO IETEKME UZ TŪRISMA ATTĪSTĪBU SALACGRĪVĀ

Plānojot tūrisma attīstību, svarīgi novērtēt jau uz plānošanas brīdi aizsākto projektu iespējamo ietekmi, kā arī plānot savu darbību maksimālā efekta gūšanā no tiem. Salacgrīvu skar vairāki starpvalstu un starpreģionālie ar tūrismu saistītie projekti, kam var būt ievērojama nozīme tūrisma attīstības veicināšanā Salacgrīvā.

VIA Baltica Touristica

Šis projekts aizsākts 1995. gadā un tā būtība ir izveidot VIA Baltica par tūristu ceļu posmā Somija-Igaunija- Latvija- Lietuva- Polija- Vācija. Būtiski, ka VIA Baltica Touristica nav tikai šaura ap automaģistrāli, bet tiek definēta apmēram 25 km zona abpus maģistrāles. Tādējādi liela daļa Limbažu rajona un, protams, Salacgrīva iekļaujas minētajā zonā. Salacgrīvai tas dod iespējas iekļauties minētajā projektā un iegūt papildus līdzekļus tūrisma infrastruktūras uzlabošanai, sava tūrisma produkta mārketingam VIA Baltica mērogā, un perspektīvā arī potenciālu tūristu skaita pieaugumu. 1998. gada projekta vadības ziņojumā kā prioritātes 1999 – 2000 gadiem minētas tūrisma informācijas sistēmas uzlabošana, kas aktuāla arī Salacgrīvā.

Vācijas valdības projekts” tūrisma attīstība Ziemeļvidzemes, Dienvidigaunijas un Pleskavas apgabalos”

1998. gadā aizsākts Vācijas valdības TRANSFORM programmas ietvaros atbalstītais projekts.

Minētā projekta ietvaros ar Vidzemes tūrisma asociācijas starpniecību ir iespēja veidot ar sadarbības partneriem kopīgu tūrisma produktu, uzlabot sava tūrisma produkta kvalitāti savstarpējā konkurencē, veikt kopīgus mārketinga pasākumus un celt tūrisma jomā nodarbināto kvalifikāciju. Viss minētais ir nepieciešams, lai uzlabotu Vidzemes, Limbažu rajona un Salacgrīvas kā tūristu mērķa tēlu un konkurētspēju.

“ Ilgtspējīga tūrisma attīstība dabas aizsargājamās teritorijās – Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā”

Nemot vērā, ka 70% Limbažu rajona teritorijas un visa Salacgrīvas p.l.t. atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā, īpaša nozīme ir 1997. gadā aizsāktajam Eiropas Padomes pilotprojektam “Ilgtspējīga tūrisma attīstība dabas aizsargājamās teritorijās – Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā”.

Tā mērķis ir izstrādāt vadlīnijas Centrāl- un Austrumeiropai ilgtspējīga tūrisma attīstībai dabas aizsargājamās teritorijās.

Projekta ietvaros paredzēts meklēt ārzemju fondu piesaisti teritorijas infrastruktūras un objektu sakārtošanai tūristu uzņemšanai atbilstoši ekosistēmu noturībai. Šī projekta darbība tūrisma jomā ir nozīmīga ne tikai no iespējamo investīciju piesaistīšanas viedokļa, bet neizbēgami veicinās augstas kvalifikācijas speciālistu piesaisti tieši videi draudzīga tūrisma attīstības organizācijai, teritorijas tūrisma produkta mārketingu starptautiskajā līmenī, veicinās dabas aizsardzības speciālistu un ekotūrismā ieinteresētās tirgus daļas interesi un nepieciešamību Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta un tādējādi arī Salacgrīvas novada apmeklējumiem.

Svarīgi, ka tieši Salacgrīvā atrodas rezervāta administrācija, kuras jaunā biroja telpas tiek veidotas tā, lai varētu kļūt par zinātnisko pētījumu, vides un tūrisma ilgtspējīgas attīstības organizācijas un konferenču centru ne tikai reģiona vai valsts mērogā.

Starptautiskais projekts “ Euro Velo”

Pašlaik tas pēdējā variantā ir iesniegts Latvijas valdībā. Tas paredz veloceļa izbūvi cauri Latvijai gar auto maģistrāli VIA Baltica, tātad arī caur Salacgrīvu.

Starptautiskais projekts jahtu ostu attīstībai Baltijas jūrā

INTERREG II C sadarbībā ar PHARE, kura realizācija palīdzētu Salacgrīvai pilnvērtīgi iekļauties jahtu tūrismā.

ZIVSAIMNIECĪBA

Limbažu rajonā atrodas 42 ezeri ar kopējo platību 2161,5 ha. Salacgrīvas pilsētā ar lauku teritoriju atrodas tādas zivsaimniecībai nozīmīgas upes Salaca, Svētupe, Vitrupe, kā arī Rīgas jūras līča piekrastes ūdeņi, kā arī divi ezeri – Primmas un Kliķu.

Salacas upē apzvejo nēģus trīs taču rindās. Apzvejo arī nēģus arī ar murdiem. Divus tačus apzvejo a/s "Brīvais vilnis" un vienu taci privātie zvejnieki. Vidēji Salacā nozvejo līdz 12 tonnām nēģu gadā. Nedaudz nēģus apzvejo arī Vitrupē ar vienu murdu un Svētupē ar diviem murdu.

Rīgas jūras līča piekrastes ūdeņus apzvejo individuālie zvejnieki. Šajos ūdeņos ir limitēts zvejas rīku skaits, t.sk. 1999. gadā Salacgrīvas pilsētai ar lauku teritoriju ir iedalīti 14 reņģu stāvvedi, 39 zvejas murdi, 40 lucīšu murdi, 125 tīkli un 1500 zivju āķi.

Intensīvi šo piekrasti apzvejo SIA "Tursis", SIA "Bankis", SIA "Rava" un i/u "Aļģes". Nozvejo pārsvarā reņģes, raudas, vimbas, asarus, butes, zandartus, lašus un taimiņus.

Rīgas jūras līči apzvejo arī ar kuģiem, aiz 20 km zonas. Salacgrīvā bāzējas 12 zvejas kuģi, kas galvenokārt nozvejo reņģes un brētliņas un tās nodod pārstādei a/s "Brīvais vilnis" un "Salacgrīvas 95".

Brētliņām, reņģēm, mencām ir noteikts zvejas limits un par to ir jāmaksā valstij.

OSTA

Salacgrīvas osta ir tālākā Latvijas ziemeļu osta. Tā jau no 1368. gadā vēstures avotos minēta kā Livonijas arhibīskapa osta. 19. gs. beigās Salacgrīvas osta izveidojās par nozīmīgāko lauksaimniecības ražošanu un kokmateriālu eksportistu Ziemeļvidzemē.

Salacgrīvas osta atrodas Rīgas jūras līča ZA malā Salacas upes grīvā, 100 km no Rīgas un 13 km no Latvijas un Igaunijas republikas robežas. Tās teritorija:

- Salacgrīvā: zemes platība -14,4 ha, ūdeņu platība - 28,6 ha
- Kuivižos: zemes platība -24,9 ha, ūdeņu platība - 6,4 ha

Salacgrīvas ostā navigāciju ziemas mēnešos (1-2 mēn.) ierobežo ledus. Salacgrīvas osta pēc kravu apgrozījuma ieņem trešo vietu starp mazajām ostām.

Ostā ir 6 piestātnes - 2 Salacas kreisajā krastā un 4 labajā krastā. Līdz 1992. gadam Salacgrīvas osta tika izmantota galvenokārt kā zvejas osta, taču šobrīd tā kalpo arī kā kokmateriālu eksportosta.

Tuvākais ceļš līdz Salacgrīvas ostai ir VIA Baltika (attālums no ostas 400 m. Ostas teritorijā ir izveidots elektrotīkls. Tiek nodrošināts dzeramais ūdens gan vietējām vajadzībām, gan arī iespēja piegādāt dzeramo ūdeni kuģiem. Ir attīstīta kanalizācijas, sateču ūdeņu savākšanas sistēma un ir uzstādītas attīrīšanas iekārtas. Ostā ienākošiem kuģiem tiek nodrošināts pilns serviss, kas saistīts ar dzeramā ūdens uzņemšanu, kuģu radīto piesārņoto ūdeņu un atkritumu savākšana un utilizācija. Ir nodrošināti telefonsakari, kā arī pieejami mobilo telefonu sakari.

Ostā kokmateriālu eksportam izmanto divas piestātnes (Nr.1 un Nr. 4), teorētiski uz šīm piestātnēm ostā var apstrādāt 600 tūkst.m³ kravu gadā. Pēc veiktajiem aprēķiniem piestātnes Nr.1 teorētiskā jauda ir 300 tūkst m³ gadā, piestātnes Nr.4 teorētiskā jauda arī sasniedz 300 tūkst.m³ gadā (reāli šāds līmenis nav sasniegts). Piestātne Nr.2, kas līdz piestātņu Nr.1 un Nr.4 izbūvei bija galvenā kokmateriālu pārkraušanas piestātne, patreiz kalpo zvejas kuģu apkalpošanai. Veicot piestātnes Nr.2 rekonstrukciju, ostas pārkraušanas jauda var palielināties vēl par 250 – 300 tūkst. m³ gadā.

Salacgrīvas ostas piestātņu tehniskais raksturojums

Nr	Garums (m)	Dziļums (m)	Piestātnes operators
1	80	5,5	SIA "Salacgrīvas termināls"
2	145	3,5	A/s "Salacgrīva-95"
3	128.6	2,2-4,0	A/s "Brīvais vilnis"
4	70	5,5	A/s "Brīvais vilnis"
5	81,5	5,0	A/s "Brīvais vilnis"
6	100,8	5,0	A/s "Brīvais vilnis"

Salacgrīvas ostā, kā tika minēts iepriekš, koksne tiek pārkrauta piestātnēs Nr.1 un Nr.4. Abas šīs piestātnes var pieņemt un apkalpot ledus klases kuģus, to tehniskais stāvoklis ir labs. Līdz ar jauno piestātņu nodošanu ekspluatācijā Salacgrīvas osta ir pasargāta no situācijas, kad ledus apstākļu dēļ Zviedrijā netiek pieņemtas baržas un kuģi bez ledus klases, līdz ar ko kokmateriālu pārvadājuma tirgū nevar izmantot šīs klases kuģus. Ja ledus situācija atļauj droši kuģot Rīgas jūras līcī, Salacgrīvas osta kravu pārvadājumiem ir atvērta praktiski visu gadu.

Piestātnēs Nr.1 un Nr.4 kravu apkalpošana notiek ar mobilajiem krāniem, kas kravu nosūtītājiem nodrošina ātru un kvalitatīvu kravu iekraušanu kuģos un izkraušanu no tiem.

Ostas teritorijā ir izbūvēti kraujlaukumi 44 000 m² platībā, kuri tiek intensīvi izmantoti. Patreiz visi Salacgrīvas ostas izmantojamie kraujlaukumi ir iznomāti. Rezervē ir aptuveni 1,7 ha liela platība, kuru iznomāšana būs atkarīga no kravu apjoma palielināšanās Salacas upes kreisajā krastā. Vairāki kraujlaukumi, no kuriem tiek sūtīta kravas caur Salacgrīvas ostu, atrodas ārpus ostas teritorijas.

Daļa ostas teritorijas – 37 130 m² ir iznomāta zivju apstrādes komercsabiedrībai, taču tuvākā nākotnē daļa no šīs teritorijas varētu veidoties par kokmateriālu vai beramo kravu novietni.

Salacgrīvas ostas teritorijā Kuivižos piestātnes tiek iznomātas piekrastes zvejas laivu apkalpošanai. Ostas teritorija atrodas dažādu nozaru – zvejniecības, autotransporta, kokmateriālu un ar tūrismu saistītas komercsabiedrības. Kuivižu ostā ir visi priekšnoteikumi attīstīt zvejnieku ostu, kā arī tā būtu laba vieta aktīvai atpūtai uz ūdeņiem.

Šobrīd Salacgrīvas ostā saimniecisko darbību veic ostas uzņēmumi - stividorkompānijas, aģentējošās kompānijas un virkne kravu nosūtītāji, kas veic galvenokārt papīrmalkas un zāģmateriālu eksportu.

Stividorkompānijas: a/s "Brīvais vilnis", SIA "Salacgrīvas termināls" un a/s "Salacgrīva-95" (stividorpakalpojumus tā neveic no 2001.gada).

Aģentējošās kompānijas: Astramar, Barwil-Anersson, Baltica kuģniecība, Kolka Shipping u.c

Kravu nosūtītāji: A/s "Smiltenes MS", SIA "Rottneros Baltica", SIA "Adonis Baltic timber", SIA "Stora Enso mežs" u.c.

Salacgrīvas osta dalās divās daļās - zemes, kas reģistrētas uz Salacgrīvas pašvaldības vārda, un zemes, kas reģistrētas uz LR Satiksmes ministrijas vārda. Visas šīs zemes saskaņā ar LR "Likumu par ostām" ir nodotas ostas pārvaldes valdījumā.

1995. gadā ostā tika izbūvēts pievedceļš pie piestātnes Nr. 2, kas novirzīja transporta kustību no a/s "Salacgrīva-95" teritorijas uz ostas teritoriju. Tika izbūvēti kraujlaukumi, praktiski no jauna izbūvēta Jūras iela, kas ir tiešais pievedceļš ostas teritorijai Salacas kreisajā krastā. 2000.gadā tika rekonstruēta piestātne Nr.4 (īpašnieks a/s "Brīvais vilnis"), un ostas akvatorijā novietota peldošā piestātne, no kuras īslaicīgi tika organizēta kravu apkalpošana. 2001.gadā peldošā piestātne savu darbību beidza. 2002.gadā šajā vietā tika uzbūvēta jauna piestātne Nr.1 (īpašnieks Salacgrīvas ostas pārvalde), no kuras reāli kravu apkalpošana sākās 2003.gadā. 2001-2002.gados tika veikta apjomīgi ostas padziļināšanas darbi, kuru laikā ostās kuģu ceļš un akvatorija tika paplašināts un padziļināta līdz atzīmei -6,5m, kas atļauj ostā ienākt kuģiem ar iegrimi līdz - 5,5m un garumu līdz 115m..

Salacgrīvas osta līdz 1992. gadam tika izmantota kā zvejas osta. 1992. gadā 3. jūnijā Salacgrīvas ostā ienāca pirmais kuģis pēc kokmateriāliem. Līdz 1996. gadam notika intensīva kravu apjoma palielināšanās. 1996.gadā notika straujš kravu apgrozījuma kritums. Tam par iemeslu bija vairāki faktori: aukstā ziema - osta nebija kuģojama 3,5 mēnešus, celulozes ražošanas apjoma kritums koksnes importētājvalstīs u.c. Taču 1997. gadā tika atgūts 1994. gada apgrozījuma līmenis. 1998. gadā tika sasniegts augstākais kravu apgrozījums kopš tika uzsākts koksnes eksports - vidēji 350 tūkst, m³ koksnes. Turpmākajos gados ostas apgrozījums ir krities, jo finansu trūkuma dēļ savlaicīgi nebija iespējams uzsākt Salacgrīvas ostas rekonstrukcijas un modernizācijas projektu. Tas tika uzsākts 2001.gadā un pabeigts 2002. gadā. Pēc ostas modernizācijas darbiem Salacgrīvas osta var pilnvērtīgi cīnīties par dažādu kravu veidu piesaistišanu un apkalpošanu ostā, kā rezultātā palielinot pārkrauto kravu apjomu.

Salacgrīvas kravu apgrozījums un struktūra

Gads	Kravu apgrozījums ostā		
	Koksne (tūkst. t)	Zivis (tūkst, t)	Pārējās (tūkst, t)
1995	255,18	9,27	3,8
1996	93,14	7,35	4,82
1997	188,64	10,18	0,76
1998	296,96	14,71	5,06
1999	269,52	13,8	2,45
2000	199	13,2	1,7
2001	162,4	10,1	0,1
2002	143,52	4,8	0,44

2001. un 2002. gados praktiski viss kravu joms tika nosūtīts caur piestātņi Nr.4. 2003.gadā kravu apkalpošana sāksies piestātnē Nr.1, līdz ar ko savstarpējā stividoru konkurence rada labvēlīgu vidi uzņēmējdarbības aktivizēšanai ostā.

Patreiz ostā apstrādā koksnes kravas – papīrmalka, zāģbaļķi, kurināmā malka. Zāģmateriālu eksports ir samazinājies līdz minimumam, taču tiešā ostas tuvumā ir kokmateriālu kaltes, kā arī ir pieejami uzglabāšanas laukumi un slēgtās noliktavas, līdz ar ko ir iespējas tuvākā laikā atsākt šī veida kravas eksportu. Galvenās kravu saņēmēj valstis ir Zviedrija, Somija, Norvēģija. Nelielu procentu no kopējā kravu apgrozījuma sastāda ciete, kartupeļi, šķembas un zivrupniecības kravas.

Tā kā Salacgrīvas osta atrodas pie Salacas upes, kas savukārt ir viena no lielākajām lašveidīgo sugu zivju migrācijas un dabīgā nārsta vietām, tad Salacgrīvas ostā ir apgrūtināta beramo kravu apstrāde, taču tā nav neiespējama. Izveidojot vides prasībām atbilstošu infrastruktūru, ir iespējams veikt kūdras kravu eksportu. 2003.gadā tiks uzsākta kurināmā kokmateriālu šķeldas un atgriezumumu eksports.

Kravu pārvadāšanai pēc ostas padziļināšanas pakāpeniski aizvien vairāk tiek izmantoti "jūras" klases kuģi, kuru praktiskā papīrmalkas un zāģmateriālu kravnesība ir līdz 3,5 tūkst. m³.

Pēc novērojumiem sākot no 1992. gada, kad Salacgrīvas ostā tika uzsākta tirdzniecības kravu apstrāde, vidējais navigācijas periods ostā ir 11 mēneši.

No Latvijas ostām nozīmīgākais konkurents Salacgrīvas ostai ir Skultes un Rīgas ostas, kas atstāj lielu ietekmi uz Salacgrīvas osta darbību, jo ievērojams koksnes apjoms no Vidzemes reģiona tiek eksportēts gan caur Skultes ostu, gan caur Rīgas ostu, kas varētu tikt novirzītas uz Salacgrīvu. Kā būtiska Rīgas ostas priekšrocība ir tās spēja apkalpot dažāda struktūra kravas, apkalpot lielas ieņemšanas un kravnesības kuģus, kā arī garantēta ostas darbība ziemas periodos. Savukārt kā Rīgas ostas negatīvais faktors ir ostas maksas, kas salīdzinoši ar Salacgrīvas ostu šobrīd ir par 20-45% augstākas.

Salacgrīvas ostas parametri un izmaksas salīdzinājumā ar Skultes ostu praktiski ir vienādi, tāpēc to konkurētspēja lielā mērā ir atkarīga no kravu nosūtītāju un stividoru kompāniju aktivitātēm.

Galvenais mērķis nosakot mazākus ostu maksu tarifus salīdzinājumā ar Rīgu bija piesaistīt vairāk kuģu Salacgrīvas ostā, jo citi faktori, kas nosaka ostas konkurētspēju ar Rīgas ostu, un kas ir ostas pārvaldes atbildībā, praktiski neeksistē (dziļumi ievērojami mazāki, zemāks ostas infrastruktūras līmenis, u.c.). Taču ostas maksu tarifi ir tikai viens no faktoriem, kas nosaka ostas pievilcību un ekonomisko izdevīgumu kravu piegādātājiem. Ostas konkurētspējas palielināšana ir atkarīga arī no privātajām investīcijām ostas infrastruktūrā un apkalpošanā.

Pēc 2001.-2002.gada veiktajiem rekonstrukcijas un modernizācijas darbiem ir atrisināta problēma, kas saistīta ar "ledus" klases kuģu ienākšanu un apkalpošanu Salacgrīvas ostā. Lai palielinātu kravu nosūtītāju vai saņēmēju interesi par ostu, ir jāveic ostas kraujlaukumu un slēgto noliktavu izbūve, kā arī jāatrisina beramkravu iekraušanas vai izkraušanas tehnoloģiju ostā. Papildus jau rezervē esošo kraujlaukumu ir iespējams veikt priekšostas apguvi, kā rezultātā var iegūt līdz 5 ha lielu kraujlaukumu kravu uzglabāšanai un apstrādei, kā arī ir iespējams pie šī laukuma izbūvēt piestātņi. Papildus ostas aizsardzībai no aizsērēšanas un viļņošanas jāplāno un jāveic ziemeļu un dienvidu mola rekonstrukcija vai pārbūve.

Salacgrīvas ostas organizatoriskā struktūra.

Salacgrīvas osta, kā ikviena cita osta ir sarežģīts daudzfunkcionāls komplekss, ko veido Salacgrīvas ostas pārvalde ir Limbažu rajona Salacgrīvas pilsētas ar l.t. domes pašvaldības iestāde. Tā darbojas Satiksmes ministrijas pārraudzībā. Salacgrīvas ostā ir pārvaldnieks.

Salacgrīvas ostas pārvaldes galvenās funkcijas:

- Organizēt terminālu, piestātņu izbūvi un apsaimniekošanu, komunikāciju infrastruktūras izbūvi ostas teritorijā;
- Kontrolēt un nodrošināt piesārņojuma seku likvidēšanu;
- Kuģu ceļu un akvatoriju uzturēšana;
- Peldošo navigācijas iekārtu un aprīkojuma nodrošināšana;
- Kopējo hidrotehnisko būvju uzturēšana.

Ieņēmumi:

- Tonnāžas maksa;
- Kanāla maksa;
- Loča maksa;
- Sanitārā maksa;
- Ienākumi no pakalpojumiem;
- Zemes nomas maksa;
- Hidrotehnisko būvju nomas maksa.

Izdevumi:

- Kanāla uzturēšana;
- Navigācijas zīmju uzturēšana;
- Kopējo hidrotehnisko būvju uzturēšana;
- Infrastruktūras attīstība

Valsts dienesti (Latvijas Jūras administrācija, muitas, robežapsardzes, sanitārās karantīnas u.c. valsts dienesti). Latvijas jūras administrācija (LJA) darbojas saskaņā ar Latvijas Jūrniecības noteikumiem ("Jūras kodekss"). LJA veic kuģošanas drošības valsts kontroles un uzraudzības funkcijas. Muitas, robežapsardzes un sanitāro režīmu ostu teritorijās nodrošina attiecīgie valsts dienesti.

Raksturojot Salacgrīvas ostas organizatorisko struktūru, tajā funkcionējošos uzņēmumus var iedalīt vairākās pamatgrupās:

- Kompānijas, kuru galvenais darbības virziens ir zivju nozveja un pārstrāde, kas paralēli veic arī stividordarbību Salacgrīvas ostā (a/s "Brīvais vilnis" un a/s "Salacgrīva-95");
- Komerksabiedrība, kura kuras galvenais darbības virziens ir stividordarbība un kravu apstrāde. (SIA "Dovers");
- Komerksabiedrības, kuru galvenais darbības virziens ir kravu nosūtīšana un apstrāde (Smiltenes MS, Adonis Baltic timber);
- Aģentējošās kompānijas - veic kuģu apkalpošanu (Astramar, Barwil-Anderson, Kolka Shipping).
- Zvejniecības komerksabiedrības (Arinas, Rikanda, Bankis).

INFRASTRUKTŪRA

ŪDENSSAIMNIECĪBA

Pašlaik Salacgrīvā nav vienotas struktūras ūdenssaimniecībā, tā ir sadrumstalota un to apkalpo vairākas struktūrvienības.

Salacgrīvas komunālo pakalpojumu aģentūra.

A/S "Salacgrīva 95"

A/S "Brīvais vilnis"

Privāto viendzīvokļu māju akas.

Ar ūdenssaimniecības jautājumiem no pašvaldības puses nodarbojas Salacgrīvas pašvaldības aģentūra "Salacgrīvas komunālie pakalpojumi". Tomēr pašvaldības uzņēmumam pieder tikai neliela daļa no ūdenssaimniecības infrastruktūras. Lielākā daļa no tās atrodas lielo zivju pārstrādes uzņēmumu īpašumā. Tādējādi veidojas sekojoša attiecību sistēma starp pašvaldības uzņēmumu un privātajiem uzņēmumiem – samaksu privātajiem uzņēmumiem par to sniegtajiem pakalpojumiem iedzīvotājiem veic pašvaldības uzņēmums, kurš savukārt maksu par šiem pakalpojumiem iekasē no iedzīvotājiem.

Pašlaik Salacgrīvas pilsēta ir iesaistījusies 800+ investīciju programmā, kas paredz izveidot jaunu ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu pilsētā.

Pilsētā ir divas trīs attīrīšanas ietaises, divas no tām un arī lielākās pieder zivju pārstrādēs uzņēmumiem un ir ļoti sliktā stāvoklī, kuras pēc jaunu attīrīšanas iekārtu uzcelšanas Lauteros ir paredzēts slēgt. Pašvaldībai ir attīrīšanas ietaise Svētcimā un Korģenē.

Fekālos ūdeņus no izsmeļamajām bedrēm un pārvietojamām tualetēm izlej Svētcima un Korģenes attīrīšanas ietaisēs.

ELEKTROAPGĀDE

Salacgrīvas elektroapgāde notiek no 110 kV transformatoru apakšlīnijas, kura ir gala apakšstacija (noslēdzošā konkrētajai 110 kV līnijai). Pie pašreizējā elektroenerģijas patēriņa apakšstacijai ir 50% jaudas rezerve. 110 kV apakšstaciju ar 20 kV transformatoru apakšstacijām savieno 20 kV līnijas, kurām visām ir jaudas rezerve. Visas 20 kV apakšstacijas ir sajūgtas lokos. Lielākā daļa no 20 kV līnijām pilsētas teritorijā ierīkotas ar pazemes kabeļiem. 20 kV apakšstacijas ar patērētājiem savieno zemsprieguma 0,4 kV (380 V) līniju tīkls. 80% zemsprieguma tīkls pilsētas teritorijā atrodas pazemes kabeļos un ar diviem izņēmumiem ir izveidots pēc loku shēmas. Pilsētas teritorijā, rajonā starp Baznīcas ielu un Salacu nav iespējami jauni pieslēgumi, bez jaunas 20 kV transformatoru apakšstacijas izbūves.

Bez minētajiem elektrotīkliem Salacgrīvā ir izbūvēts ielu apgaismošanas tīkls, kurš tiek ekspluatēts nepilnīgi, jo tam nav reāla saimnieka.

Salacgrīvas elektroapgādes sistēmas būtiskākie trūkumi:

- 110 kV apakšstacija ir gala apakšstacija;
- 110 kV apakšstacijā nav rezerves transformatora;
- pilsētas teritorijā ir 20 kV līnijas, kas nav izbūvētas pazemes kabeļos;
- loka shēmas trūkums 20 kV līnijām divās vietās;
- daudz novecojuši kabeļi, kas bieži bojājas;
- daudz kabeļu, kuru nozīme nav skaidri zināma

TELEKOMUNIKĀCIJAS

Salacgrīvas pilsētā ar lauku teritoriju telefona sakari tiek nodrošināti ar sekojošu automātisko telefona centrāļu (ATC) palīdzību:

- Korgēne
- Kuiviži
- Lauvas
- Līdumi
- Salacgrīva

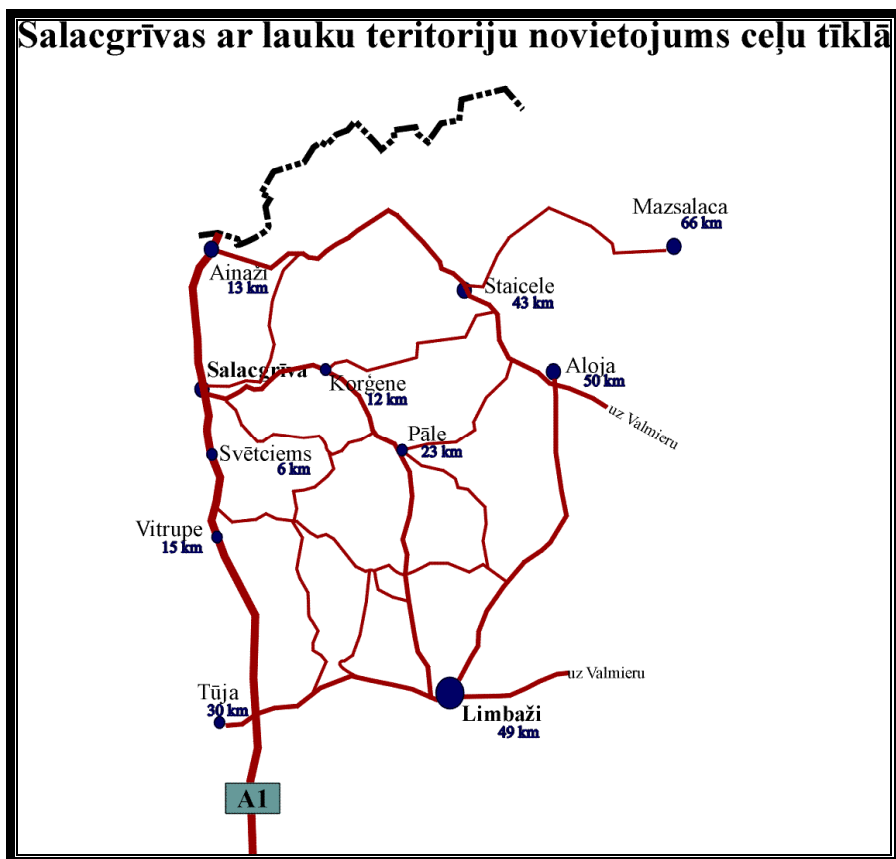
ATC savstarpēji ir savienota ar pazemes kabeļiem un visu centrāļu abonementiem iespējamās automātiskās tālrunas. Ir brīvi abonementi gan pilsētā, gan lauku apdzīvotās vietās, bet ir problemātiska jaunu abonementu pieslēgšana ārpus apdzīvotām vietām, jo jaunu sakaru līniju ierīkošana ir ļoti dārga.

Pilsētas centrālajā daļā ir sakaru kanalizācija, bet tā neaptver visu pilsētas teritoriju. Nav skaidri un precīzi zināmas pazemes kabeļu izbūves vietas. Pēc "Lattelekom" darbinieku atzinuma telekomunikāciju tīkls ir nolietojies par 80%. Sevišķi slikts līniju stāvoklis ir Vecsalacā starp lauku centrālēm un abonementiem.

Rīgas - Tallinas šosejas tuvumā (3-4 km platā joslā) ir nodrošināta mobilo „Tele2” telefonu stabilas uztveršanas zona, kuru ir iespējams palielināt izmantojot autoinstalācijas, visā teritorijā pieejami „LMT” mobilā telefona pakalpojumi.

CEĻI

Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju pašvaldības pārziņā esošais kopējais ielu un ceļu garums sastāda 191 km, no kuriem 139,8 atrodas lauku teritorijā. Lauku teritorijā ir tikai 2,78 km asfaltbetona ceļu. Pamatā ceļu novērtējums ir labs, 16 km ceļu ir apmierinošā stāvoklī. Arī pilsētā kopumā ceļu novērtējums ir labs. 7,06 km ceļu un ielu ir bez speciāla seguma, jeb 13,8 % no pilsētas ceļiem un lielākai daļai no tiem ir tikai apmierinoša kvalitāte, ar asfaltbetona segumu ir pārklāti 17,72 km, jeb 34% no pilsētas ceļiem.

Pagasta teritoriju šķērso galvenais valsts autoceļš Rīga – Tallina (A1). Šis ceļš no kura ir ieguvēji viss apkārtnējais reģions, Salacgrīvai rada daudz un ievērojamas problēmas:

tas sašķeļ pilsētu divās daļās, kuru jau tā ir sadalījusi upe;

pilsētā ir tikai viens tilts pār Salacu, pa kuru arī notiek visa tranzīta kustība ;

trokšņu un izplūdes gāzu piesārņojums;

pa šo ceļu notiek galvenā kokmateriālu krāvu kustība, kas savukārt rada problēmas pilsētas centrālajai daļai.

2003.gadā ir saņemts finansējums 10ceļu uzlabošanas projektiem par kopējo summu Ls400000. Ir izstrādāta autoceļu un ielu attīstības koncepcija.

SATIKSME

Autobusu satiksme pagasta teritorijā ir dažāda. Tā ir labi noorganizēta ar Rīgu, Ainažiem, Limbažiem un pat Valmieru. Pilnīgi pretēja situācija ir ar autobusu satiksmi tieši pašā pagasta teritorijā. Vislielākās problēmas ir ar nokļūšanu Lauvās. Arī uz Korģeni un Vecsalacu autobusu kustība ir neapmierinoša. Autobusu satiksmes trūkums ir saistīts ar mazo pasažieru skaitu, kas nespēj dot tādu apgrozījumu lai autobuss atmaksātos.

Pielikumā Nr.8 attēlota pasažieru pārvadājumu shēma pašvaldības teritorijā.

Pēc veiktās iedzīvotāju aptaujas tika noskaidrots, ka ir nepieciešams:

- izmainīt autobusa kustības grafiku no Svētkiema uz Salacgrīvu no 8.00 uz 7.30, lai nokļūtu darbā un uz skolu;
- mainīt autobusu pieturu izvietojumu Salacgrīvā un Kuivižos;
- izveidot skolēnu autobusu pa lauku teritoriju.

PIELIKUMI

- 1. ĢEOLOĢISKĀ KARTE M 1:100 000**
- 2. SATECES BASEINU SHĒMA**
- 3. DERĪGO IZRAKTEŅU KARTE M 1:100 000**
- 4. KULTŪRVIDES OBJEKTI**
- 5. VĒSTURES, ARHITEKTŪRAS UN ARHILOĢIJAS PIEMINEKĻI**
- 6. KULTŪRAS SPORTA UN ATPŪTAS OBJEKTI**
- 7. TŪRISMA ATTĪSTĪBAI NOZĪMĪGĀKIE**
- 8. PASAŽIERU PĀRVADĀJUMU SHĒMA M 1:85 00**

Salacgrīvas pilsētas ar lauku teritoriju attīstības plāns
ESOŠĀS SITUĀCIJAS APRAKSTS

